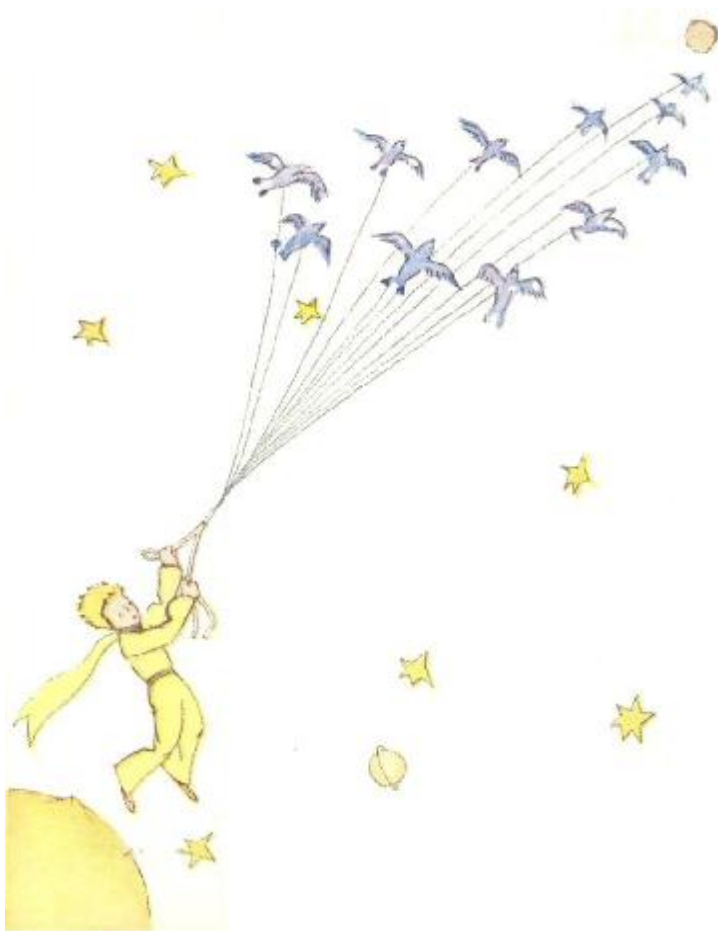

Шоҳзодакучулу

шазде کوچولو

**Гумонам, шохзодакучулу барои гурахтан аз он ҷо,
аз мухочирати дастаии мурғони ваҳшӣ истифода кард.**

گمانم سازده کوچولو، برای گریختن از آنجا، از مهاجرتِ دسته‌ای
مرغانِ وحشی استفاده کرد.

Онтуон ду Сан Экзюперй

Antoine de Saint Exupéry

آنتوان دو سنت اگزوپر

Шоҳзодакучулу

شازده کوچولو

Тарчумаи

Абулхасани Начафй

ترجمه

ابوالحسن نجفی

Шоҳзодакучулу

Ношир: Пажӯҳишгоҳи фарҳанги форсӣ-тоҷикии
Сафорати Ҷумҳурии Ислонии Эрон дар Тоҷикистон

Зери назари: **Ҳасани Қарибӣ**

Веростор: **Абдуқодири Рустам**

Тарроҳи роёнаӣ: **Фирӯз Набиев**

Литографӣ, чоп ва саҳҳофӣ: **чопхонаи «Пайванд»**

Чоп: Душанбе, 2016

Шуморагон: 500

Нишонӣ: 734025 Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Душанбе, кӯчаи
Бохтар, 21

Пажӯҳишгоҳи фарҳанги форсӣ-тоҷикии Сафорати

Ҷумҳурии Ислонии Эрон

Телефон: (+ 992 37) 227-45-64

ISBN: 978-99975-52-09-9

**Пажӯҳишгоҳи фарҳанги форсӣ-тоҷикӣ дар муҳтавои
матолиб дахлу тасарруфе надоштааст.**

شاهزاده کوچولو

زیر نظر: حسن قریبی

صفحه‌بندی رایانه‌ای: فیروز نبی‌اف

زمان و مکان چاپ: 1395 ه. ش. - شهر دوشنبه

نوبت چاپ: اول

شمارگان: 500

ناشر: پژوهشگاه فرهنگ فارسی - تاجیکی سفارت جمهوری اسلامی ایران در تاجیکستان

لیتوگرافی و چاپ و صحافی: چاپخانه «پیوند»

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

پژوهشگاه فرهنگ فارسی - تاجیکی سفارت جمهوری اسلامی ایران - دوشنبه

نشانی: کد پستی 734025، جمهوری تاجیکستان، شهر دوشنبه، خیابان باختر، ساختمان شماره 21

تلفن: 45-227-64 (کد+992 37)

ISBN: 978-99975-52-09-9

پژوهشگاه فرهنگ فارسی - تاجیکی در محتوای مطالب دخل و

تصرفی نداشته است.

Сарсухан

Таъсиргузори «Бенавоён»-и Виктор Хугу, хаячони дostonҳои Жул Верн, шоиронагии осори Шакспир, ирфони Мавлоно, танзу нақди иҷтимоии Содик Ҳидоят ва воқеъбинии Толстойро дар як китоби кӯчаку содда гунҷондан ба зоҳир кор соддае нест, аммо «Шоздакӯчулу», «Мусофир кӯчулу ё шаҳрёр кӯчулу» навиштаи Онтуон ду Сан Экзюперӣ дostonест, ки ин вежагиҳоро дар худ ҷой додааст.

«Шоздакӯчулу» мочарои кӯдаке аст, ки аз сайёрае кучак ба замин меояд ва бо халабоне, ки бо ҳавопаймои вайроншудааш дар биёбон ба дом афтада ошно мешавад ва зимни нақли сафарномаи худ, мочароҳои тозае меофаринад.

Вай бо забони намодин аз мулоқоти худ бо сокинони шаш сайёра, ки ҳар кадом намояндаи тафаккуру гурӯҳи хоссе аз ҷомеа ҳастанд суҳан мегӯяд. Дoston бо мочарои сафар ба сайёраи ҳафтум, яъне замин идома меёбд ва бо ривояти бозгашти «Шоздакӯчулу» ба саранҷом мерасад.

Ин китоб, ки дар соли 1943 ба забони фаронсавӣ мунташир шуд, пас аз китоби муқаддас, беш аз ҳар китоби дигаре ба забонҳои дигар тарҷума шуда ва бештарин хонандаҳоро доштааст, ки ба ҳамин далел дар феҳристи пурфурӯштарин китобҳои так чилдӣ қарор гирифт. Ҳамчунин «Шоздакӯчулу» ба унвони севумин китоби қарни 20 дар ҷаҳон интиҳоб шуд ва дар соли 2007 низ ба унвони китоби соли Франса баргузида шудааст. Аз ин китоб ба таври мутавассит соле 1 миллион нусха аз он дар ҷаҳон ба фурӯш мерасад.

«Шоздакӯчулу» тарҷумаҳои мутааддиде ба забон форсӣ дорад, ки бархе баргардон аз англисӣ ва бархе тарҷума аз забон аслии аст, ки тарҷума Муҳаммади Қозӣ (1333), Аҳмад Шомлу (1363) ва Абулҳасани Начафӣ (1379) аз маъруфтарин онҳост.

Устод Абулҳасани Начафӣ мутаваллиди 1308 хуршедӣ, давраи ибтидоӣ ва мутавасситаро дар Исфаҳон ба итмом расонид ва пас аз он дар донишкада адабиёти Донишгоҳи Техрон дар раштаи забони франса таҳсили худро идома дода ва саранҷом бо рисолае дар бораи Содиқ Ҳидоят ин давраро пушти сар ниҳод. Начафӣ муддате дар дабиристонҳои Исфаҳон тадрис кард ва дар сисолағӣ барои идомаи таҳсил дар раштаи забоншиносӣ роҳии Донишгоҳ Сорбони Франса шуд.

Пас аз бозгашт ба Эрон бо дostonнависони ба номи он давра иртиботи пайваста барқарор кард. Вай паса дар ин ҳавза таъсиргузор буд. Вай пас аз солҳо тадрис дар гурӯҳи адабиёти форсии Донишгоҳи Исфаҳон дар меҳрмоҳи соли 1349 ба Техрон омад ва кор дар муассиса «Фаронклин»-ро оғоз кард. Вай дар канори фаъолиятҳои чун тадрис дар Донишгоҳи Техрон, сарпарастӣ, танзиму вероиши мугун барои Донишгоҳи «Озод»- Эрон, ҳамкори бо Маркази наشري Донишгоҳӣ ва... таълифу тадрис мабонии забоншиносӣ ва таҳқиқ дар бораи вазни шеъри форсиро пайгирӣ кард.

Абулҳасан Начафи дар соли 1369 ба узвият Фарҳангистон забон ва адаб форсӣ даромад ва дар соли 1383 мудири гурӯҳи адабиёти татбиқии ин Фарҳангистон шуд. «Шоздакӯчулу», «Хонаводаи Тибу (*The Thibaults*)», «Шайтон ва Худо(*The Devil and the Good Lord*)», «Гӯшанишинони Алтоно», «Калигула», «Адабиёт чист?» «Парандагон мераванд дар Перу мемиранд», «Жан Пол Сартр», «Дарбораи намоиш» китобҳои ҳастанд, ки ба ҳиммат устод Начафи ба форсӣ тарҷума шудаанд.

«Абулҳасани Начафӣ» дар соли 1379 тарҷумаи китоби «Шоздакӯчулу»-ро ба интишороти «Нилуфар» сипурд. Истикбол аз он тарҷума чунон буд, ки дар баҳори 1380 чоп дувум он дар 5 ҳазор нусха мунташир шуд. Ба далел баргардони бевосита аз забон асли, пойбандӣ ба матну тасаллути устод Начафӣ ба забон фаронса тарҷумаи вай аз «Шоздакӯчулу» аз бартарини тарҷумаҳои ин асари мондагӯр ба забони форсӣ ба шумор меояд.

Абулҳасани Начафӣ дар рӯзи чумъаи 2 баҳмани 1394 хуршедӣ (22 январи 2016) дар 86-солагӣ даргузашт. Ба муносибати нахустин солгарди даргузашти он устои фақид тарҷумаи вай аз «Шоздакӯчулу» бо ду хат форсӣ ва кириллӣ тақдими ҳамзабонони тоҷик мешавад.

Аз мудирияти муҳтарами интишороти «Нилуфар» ва хонаводаи он шодравон, ки рухсати нашрро содир фармуданд, самимона ташаккур мекунам.

Ҳасани Қарибӣ
Пажӯҳишгоҳи фарҳанги форсӣ-тоҷикӣ

سر سخن

تاثیرگذاری بینوایانِ ویکتور هوگو، هیجان داستان‌های ژول ورن، شاعرانگی آثار شکسپیر، عرفان مولانا، طنز و نقد اجتماعی صادق هدایت و واقع‌بینی تولستوی را در یک کتاب کوچک و ساده گنجاندن به‌ظاهر کار ساده‌ای نیست، اما شازده کوچولو، مسافر کوچولو یا شهریار کوچولو، نوشته‌ی آنتوان دو سنت اگزوپری، داستانی است که این ویژگی‌ها را در خود جای داده است.

شازده کوچولو ماجرای کودکی است که از سیاره‌ای کوچک به زمین می‌آید و با خلبانی که با هواپیمای ویران‌شده‌اش در بیابان به دام افتاده است آشنا می‌شود و ضمن نقل سفرنامه‌ی خود، ماجراهای تازه‌ای می‌آفریند.

وی با زبان نمادین از ملاقات خود با ساکنان شش سیاره، که هر کدام نماینده‌ی تفکر و گروه خاصی از جامعه هستند، سخن می‌گوید. داستان با ماجرای سفر به سیاره‌ی هفتم، یعنی زمین، ادامه می‌یابد و با روایت بازگشتِ شازده کوچولو به سرانجام می‌رسد.

این کتاب که در سال 1943 به زبان فرانسوی منتشر شد، پس از کتاب مقدس، بیش از هر کتاب دیگری به زبان‌های دیگر ترجمه شده و بیشترین خواننده را داشته است و به همین دلیل، در فهرست پرفروش‌ترین کتاب‌های تک‌جلدی قرار گرفته است. همچنین، شازده کوچولو به‌عنوان سومین کتاب قرن 20 در جهان انتخاب و در سال 2007 نیز به‌عنوان کتاب سال فرانسه برگزیده شده است. از این کتاب، به‌طور متوسط، سالی یک میلیون نسخه در جهان به فروش می‌رسد.

شازده کوچولو ترجمه‌های متعددی به زبان فارسی دارد که برخی برگردان از انگلیسی و برخی ترجمه از زبان اصلی است که ترجمه‌ی محمد قاضی (1333)، احمد شاملو (1363) و ابوالحسن نجفی (1379) از معروف‌ترین آن‌هاست.

استاد ابوالحسن نجفی، متولد 1308 خورشیدی، دوره ابتدایی و متوسطه را در اصفهان به اتمام رسانید و پس از آن در دانشکده ادبیات دانشگاه تهران در رشته زبان فرانسه تحصیلات خود را ادامه داد و سرانجام با رساله‌ای درباره صادق هدایت این دوره را پشت سر نهاد. نجفی مدتی در دبیرستان‌های اصفهان تدریس کرد و در سی‌سالگی برای ادامه تحصیل در رشته زبان‌شناسی راهی دانشگاه سوربن فرانسه شد.

پس از بازگشت به ایران با داستان‌نویسان بنام آن دوره ارتباط پیوسته‌ای برقرار کرد. وی پس از سال‌ها تدریس در گروه ادبیات فارسی دانشگاه اصفهان، در مهرماه سال 1349، به تهران آمد و کار در مؤسسه فرانکلین را آغاز کرد. وی در کنار فعالیت‌هایی چون تدریس در دانشگاه تهران، سرپرستی، تنظیم و ویرایش متون برای دانشگاه آزاد ایران، همکاری با مرکز نشر دانشگاهی و ... تألیف و تدریس مبانی زبان‌شناسی و تحقیق درباره وزن شعر فارسی را پیگیری کرد.

ابوالحسن نجفی در سال 1369 به عضویت فرهنگستان زبان و ادب فارسی درآمد و در سال 1383 مدیر گروه ادبیات تطبیقی این فرهنگستان شد. شازده کوچولو، خانواده تیبو، شیطان و خدا، گوشه‌نشینان آلتونا، کالیگولا، ادبیات چیست؟، پرندگان می‌روند در پرو می‌میرند، ژان پل سارتر، درباره نمایش، کتاب‌هایی هستند که به همت استاد نجفی به فارسی ترجمه شده‌اند.

«ابوالحسن نجفی» در سال 1379 ترجمه کتاب شازده کوچولو را به انتشارات نیلوفر سپرد و استقبال از آن ترجمه چنان بود که در بهار 1380 چاپ دوم آن در پنج‌هزار نسخه منتشر شد. به دلیل برگردان بی‌واسطه از زبان اصلی، پایبندی به متن و تسلط استاد نجفی به زبان فرانسه، ترجمه وی از شازده کوچولو از برترین ترجمه‌های این اثر ماندگار به زبان فارسی به شمار می‌آید.

ابوالحسن نجفی در روز جمعه، 2 بهمن 1394 خورشیدی، در 86 سالگی درگذشت. به مناسبت نخستین سالگرد درگذشت آن استاد فقید ترجمه وی از شازده کوچولو، با دو خط فارسی و سیریلیک تقدیم همزبانان تاجیک می‌شود.

از مدیریت محترم انتشارات نیلوفر و خانواده آن شادروان که رخصت نشر آن را صادر فرمودند صمیمانه تشکر می‌کنم.

حسن قریبی

پژوهشگاه فرهنگ فارسی – تاجیکی

Такдим ба Леон Верт (Léon Werth)

Аз бачаҳо пӯзиш мехоҳам, ки ин китобро ба яке аз одамбузургҳо такдим кардаам. Узри хубе барои ин кор дорам: ин одамбузург бехтарин дӯсти ман дар ҷаҳон аст. Узри дигаре ҳам дорам: ин одамбузург метавонад ҳама чизро, ҳатто китобҳоеро, ки барои бачаҳост, бифаҳмад. Узри севумӣ ҳам дорам: ин одамбузург сокини Фаронса аст ва он ҷо аз гуруснагӣ ва сармо ранҷ мебарад* ва ниёз ба дилчӯӣ дорад. Агар ин узрҳо боз ҳам кофӣ набошад, ин китобро ба ӯ дар замоне, ки бача будааст, такдим мекунам. Охир ҳамаи одамбузургҳо аввал бача будаанд (вале камтар одамбузурге инро ба ёд меоварад). Пас сухани худро чунин ислоҳ мекунам:

**Такдим ба Леон Верт,
ҳангоме ки писарбача буд.**

---

* Онтуон ду Сан Экзюперӣ ин китобро дар соли 1943 дар Амрико навишта ва ҳамон ҷо мунташир карда буд. Дар он замони бухбуҳаи (миёнаи) ҷанги ҷаҳонии дувум кишвари Фаронса таҳти тасаллути Олмон буд ва фаронсавиён аз тангии озӯқа ва сӯхт ранҷ мекашиданд. (Мутарҷим).

تقدیم به لئون ورت Léon Werth

از بیچه‌ها پوزش می‌خواهم که این کتاب را به یکی از آدم‌بزرگ‌ها تقدیم کرده‌ام. عذر خوبی برای این کار دارم. این آدم‌بزرگ، بهترین دوست من در جهان است. عذر دیگری هم دارم. این آدم‌بزرگ می‌تواند همه چیز را، حتی کتاب‌هایی را که برای بیچه‌هاست، بفهمد. عذر سوومی هم دارم. این آدم‌بزرگ ساکن فرانسه است و آنجا از گرسنگی و سرما رنج می‌برد* و نیاز به دلجویی دارد. اگر این عذرها باز هم کافی نباشد، این کتاب را به او در زمانی که بیچه بوده است تقدیم می‌کنم. آخر همه آدم‌بزرگ‌ها اول بیچه بوده‌اند (ولی کمتر آدم‌بزرگی این را به یاد می‌آورد). پس سخن خود را چنین اصلاح می‌کنم:

تقدیم به لئون ورت
هنگامی که پسر بیچه بود

---

* آنتوان دو سنت اگزوپری این کتاب را در سال ۱۹۴۳ در امریکا نوشته و همان جا منتشر کرده بود. در آن زمان، بحبوحه جنگ جهانی دوم، کشور فرانسه تحت تسلط آلمان بود و فرانسویان از تنگی آذوقه و سوخت رنج می‌کشیدند. (مترجم)

1

Вақте ки шашсола будам, як рӯз дар китобе ба исми «Достонҳои воқеӣ», ки дар бораи ҷангалҳои куҳан буд, тасвири зебое дидам: тасвири як море буд, ки дошт хайвонеро мебалғид. Тасвир ин чур буд:

وقتی که شش‌ساله بودم، یک روز در کتابی به اسم «داستان‌های واقعی» که دربارهٔ جنگل‌های کهن بود، تصویر زیبایی دیدم: تصویر یک مار بوآ که داشت حیوانی را می‌بلعید. تصویر این‌جور بود:

Дар китоб навишта буд: «морҳои боу шикори худро бе он ки бичаванд (бихоянд), дуруст фуру медиханд. Баъд дигар наметавонанд такон бихӯранд ва муддати шаш моҳ, ки ҳазми он тӯл мекашад, ба хоб мераванд.»

در کتاب نوشته بود: «مارهای بوأ شکار خود را بی آنکه بجوند درسته فرومی دهند. بعد دیگر نمی توانند تکان بخورند و مدت شش ماه که هضم آن طول می کشد به خواب می روند.»

Он вақт ман дар бораи ҳаводиси ҷангал хеле фикр кардам ва баъд бо як методии (каламии) рангии тавонистам аввалин тарҳамро бикашам, **тарҳи шумораи 1**. Он тарҳ ин ҷурӣ буд:

آن وقت من دربارهٔ حوادث جنگل خیلی فکر کردم و بعد با یک مداد رنگی توانستم اولین طرحم را بکشم، طرح شماره 1. آن طرح این جور بود:

Шоҳкорамро ба одамбузургҳо нишон додам ва пурсидам:

- Аз ин тасвир метарсед?

Онҳо гуфтанд:

- Магар кулоҳ тарс дорад?

شاهکارم را به آدم بزرگها نشان دادم و پرسیدم:

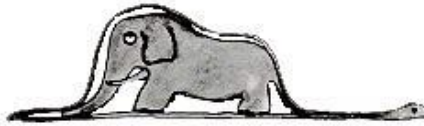
- از این تصویر می ترسید؟

آنها گفتند:

- مگر کلاه ترس دارد؟

Тарҳи ман, ки тасвири кулоҳ набуд. Тасвири мори буо буд, ки дошт фил ҳазм мекард. Он вақт ман андаруни мори буоро кашидам, то одамбузургҳо битавонанд бифаҳманд. Охир ба онҳо ҳамеша бояд тавзеҳ дод, то бифаҳманд. **Тарҳи шумораи 2** ман ин чур буд:

طرح من که تصویر کلاه نبود. تصویر مار بوأ بود که داشت فیل هضم می کرد. آن وقت من اندرونِ مار بوأ را کشیدم تا آدم بزرگها بتوانند بفهمند. آخر به آنها همیشه باید توضیح داد تا بفهمند. طرح شماره 2 من این جور بود:

Одамбузургҳо насихатам карданд, ки аз кашидани морҳои бозу баста даст бардорам ва ба чуғрофию торих ва ҳисобу дастури забон дил бидиҳам. Ин чур шуд, ки ман дар шашсолагӣ шуғли шарифи наққоширо канор гузоштам. Аз ин ки тарҳи шумораи як ва тарҳи шумораи дуи ман нагирифта буд, дилсард шуда будам. Одамбузургҳо ҳеч вақт худашон танҳои чиз намефаҳманд ва кӯчактарҳо ҳам хаста мешаванд, ки ҳай барои онҳо тавзеҳ бидиҳанд.

آدم بزرگها نصیحتم کردند که از کشیدن مارهای باز و بسته دست بردارم و به جغرافی و تاریخ و حساب و دستور زبان دل بدهم. این جور شد که من در شش سالگی شغل شریف نقاشی را کنار گذاشتم. از اینکه طرح شماره یک و طرح شماره دو من نگرفته بود دلسرد شده بودم. آدم بزرگها هیچ وقت خودشان تنهایی چیز نمی فهمند و کوچک ترها هم خسته می شوند که هی برای آنها توضیح بدهند.

Пас ночор шудам, ки дунболи як шуғли дигар биравам ва ҳавопайморонӣ ёд гирифтаам. Қадре ба ин вару он вари дунё парвоз кардам ва ростӣ ҳам, ки чуғрофӣ хеле ба дардам хӯрд. Бо як нигоҳ метавонистам Чин ва Орезуноро (Арезна) аз ҳам ташхис бидиҳам ва ин дар шаб, агар роҳ гум карда бошем, хеле ба дард меҳӯрад.

پس ناچار شدم که دنبال یک شغل دیگر بروم و هواپیمارانی یاد گرفتم. قدری به این‌ور و آن‌ور دنیا پرواز کردم و راستی هم که جغرافی خیلی به دردم خورد. با یک نگاه می‌توانستم چین و آریزونا را از هم تشخیص بدهم و این در شب، اگر راه گم کرده باشیم، خیلی به درد می‌خورد.

Аз ин роҳ буд, ки борҳо дар зиндагӣ бо хеле одамҳои ҷиддӣ бархӯрд кардам. Ман пеши одамбурзургоҳ зиёд будаам ва онҳоро аз хеле наздик дидаам. Вале назарам дар бораи онҳо чандон фарқе накардааст.

از این راه بود که بارها در زندگی با خیلی آدم‌های جدّی برخورد کردم. من پیش آدم‌بزرگ‌ها زیاد بوده‌ام و آن‌ها را از خیلی نزدیک دیده‌ام. ولی نظرم درباره آن‌ها چندان فرقی نکرده است.

Ҳар вақт ба яке аз онҳо бармеҳӯрд, ки ба назарам каме тезбин меомад, бо тарҳи шумораи як, ки ҳамеша пеши худам нигоҳ доштаам, имтиҳонаш мекардам. Меҳостаам бубинам оё воқеан ҷизфаҳм ҳаст ё на? Вале ӯ ҳам ҳамеша мегуфт: «ин кулоҳ аст».

هر وقت به یکی از آن‌ها برمی‌خوردم که به نظرم کمی تیزبین می‌آمد با طرح شماره یک که همیشه پیش خودم نگه داشتم، امتحانش می‌کردم. می‌خواستم ببینم آیا واقعاً چیزفهم هست یا نه؟ ولی او هم همیشه می‌گفت: «این کلاه است».

Он вақт дигар бо ū на аз морҳои буо ҳарф меадам ва на аз ҷангалҳои куҳан ва на аз ситораҳо. Балки худамро ҳамсатҳи ū мекардам ва аз бозии бричу гулф (гольф) ва сиёсату кировот (гарданбанд, галстук) меғуфтам. Ва он одамбузург аз ин ки бо марди маъқуле мисли ман ошно шуда буд, خوشҳол мешуд.

آن وقت دیگر با او نه از مارهای بوأ حرف می‌زدم و نه از جنگل‌های کهن و نه از ستاره‌ها. بلکه خودم را هم‌سطح او می‌کردم و از بازی بریج و گلف و سیاست و کراوات می‌گفتم. و آن آدم‌بزرگ از اینکه با مرد معقولی مثل من آشنا شده بود خوشحال می‌شد.

Ман ҳамин чур таку танҳо ва бидуни ҳамзабоне, ки бо $\bar{u}$ битавонам ҳақиқатан ҳарф бизанам, зиндагӣ кардам, то шаш сол пеш, ки ҳавопаймоям хароб шуд ва ночор дар Сахрои кабири Африқо ба замин нишастам. Чизе дар мутури ҳавопаймо шикаста буд ва чун на таъмиркоре ҳамроҳам буд ва на мусофире доштам, худамро омода кардам, то дасти танҳо таъмири душворе анҷом бидиҳам. Масъалаи марғу зиндагӣ буд. Оби ошомиданӣ фақат ба андозаи як ҳафта доштам, он ҳам базӯр.

من همین جور تک و تنها و بدون هم‌زبانی که با او بتوانم حقیقتاً حرف بزنم زندگی کردم تا شش سال پیش که هواپیمایم خراب شد و ناچار در صحرای کبیر افریقا به زمین نشستم. چیزی در موتور هواپیما شکسته بود و چون نه تعمیرکاری همراهم بود و نه مسافری داشتم خودم را آماده کردم تا دستِ تنها تعمیر دشواری انجام بدهم. مسئله مرگ و زندگی بود. آب آشامیدنی فقط به اندازه یک هفته داشتم، آن هم به‌زور.

Боре, шаби аввал, дар фосилаи хазормилии хар
обу ободӣ, рӯйи мосаҳо хобидам, бепаноҳтар аз
ғарике бар рӯйи тахтапорае дар миёни укёнус. Пас
шигифтӣ маро дармеёбад, ки ҳангоми тулӯъи офтоб
бо шунидани садои нозуки ачибе аз хоб паридам.
Садо мегуфт:

барى، شب اول، در فاصله هزار ميلي هر آب و آبادى، روى ماسهها
خوابيدم، بي پناه تر از غريقى بر روى تخته پاره اى در ميان اقيانوس. پس
شگفتى مرا درمى يابيد كه هنگام طلوع آفتاب با شنيدن صداى نازك عجيبى
از خواب پريدم. صدا مى گفت:

- Безаҳмат як гӯсфанд барои ман бикаш!

- Чӣ?

- Як гӯсфанд барои ман бикаш...

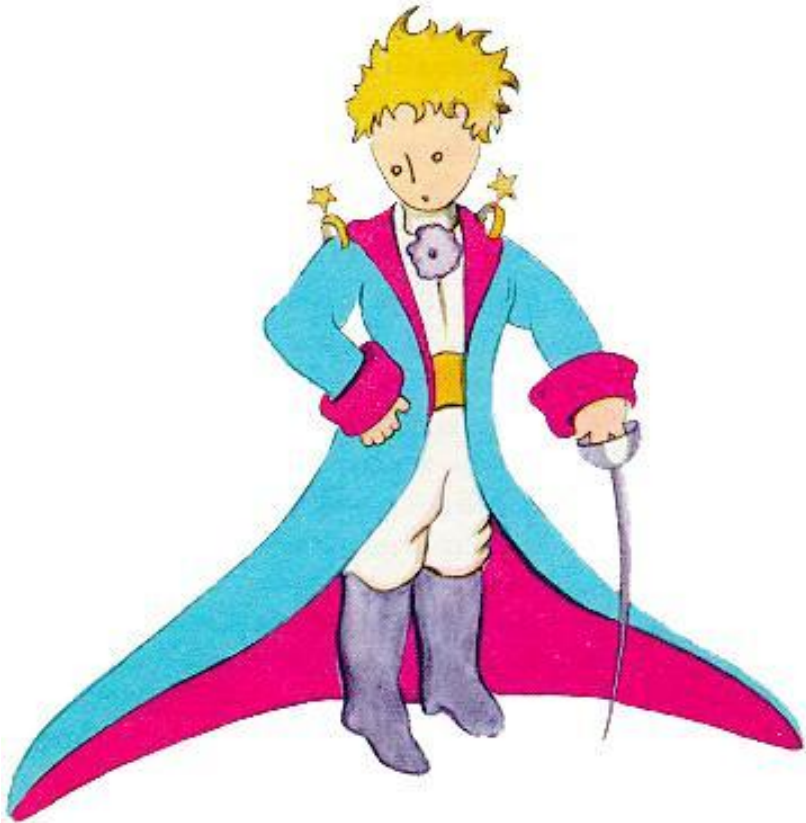
Чунон аз ҷо ҷастам, ки гӯй соиқа бар ман фуруд
омада бошад. Чашмҳоямро молидам ва хуб нигоҳ
кардам ва як одамкучулуи ачибу ғариб дидам, ки
бовиқор тамошоам мекард. Ин беҳтарин тасвирест,
ки муддате баъд тавониستم аз ӯ бикашам.

- بی زحمت یک گوسفند برای من بکش!

- چی؟

- یک گوسفند برای من بکش...

چنان از جا جستم که گویی صاعقه بر من فرود آمده باشد. چشم‌هایم
را مالیدم و خوب نگاه کردم و یک آدم کوچولوی عجیب و غریب دیدم که با
وقار تماشا می‌کرد. این بهترین تصویری است که مدتی بعد توانستم از او
بکشم.

*Ин беҳтарин тасвирест, ки мударте баъд
тавонистам аз ӯ бикашам.*

این بهترین تصویری است که مدتی بعد توانستم از او بکشم.

Вале он чи ман кашидаам, мусалламан дар зебой ба пойи худӣ намерасад. Таксире ҳам надорам. Одамбузургҳо завқи наққошии маро дар шашсолагӣ кӯр карда буданд ва ман чуз морҳои бозу баста чизи дигаре ёд нагирифта будам, ки бикашам.

ولى آنچه من کشیده‌ام مسلماً در زیبایی به پای خودِ او نمی‌رسد. تقصیری هم ندارم. آدم‌بزرگ‌ها ذوق نقّاشی مرا در شش‌سالگی کور کرده بودند و من جز مارهای باز و بسته چیز دیگری یاد نگرفته بودم که بکشم.

Бо чашмҳои дарида аз ҳайрат ба ин сурати хаёли нигоҳ мекардам. Ёдатон бошад, ки ман ҳазор мил аз ҳар обу ободӣ ба дур будам. Вале он одамкучулу ба назари ман на гумгашта менамуд ва на бетоб аз хастагӣ, ё гуруснагӣ, ё ташнагӣ, ё тарс. Аслан зоҳираш ба бачае намебурд, ки дар миёни биёбон, дар фосилаи ҳазор- милии ҳар обу ободӣ, саргардон шуда бошад.

با چشم‌های دریده از حیرت به این صورت خیالی نگاه می‌کردم. یادتان باشد که من هزار میل از هر آب و آبادی به دور بودم. ولی آن آدم کوچولو به نظر من نه گم‌گشته می‌نمود و نه بی‌تاب از خستگی یا گرسنگی یا تشنگی یا ترس. اصلاً ظاهرش به بچه‌ای نمی‌بُرد که در میان بیابان، در فاصلهٔ هزار میلی هر آب و آبادی، سرگردان شده باشد.

Ҳамин ки саранҷом тавонистам ҳарф бизанам, ба ӯ гуфтам:

- Вале... Ту ин чо чӣ мекуни?

همین که سرانجام توانستم حرف بزنم به او گفتم:

- ولی... تو اینجا چه می‌کنی؟

Ва ӯ, ангор, ки матлаби бисёр муҳимме мегӯяд, хеле ором такрор кард:

- Безаҳмат як гӯсфанд барои ман бикаш.

و او، انگار که مطلب بسیار مهمّی می‌گوید، خیلی آرام تکرار کرد

- بی‌زحمت یک گوسفند برای من بکش.

Дар баробари муаммои ҳайбатовар, кас чуръати нофармонӣ надорад. Ҳарчанд ки ин кор дар ҳазормилиии ҳар обу ободӣ ва ба ҳангоми хатари марг, ба назарам лағву (беҳуда) бемаънӣ меомад, як барг коғаз ва як худнавис аз чайбам даровардам (берун овардам). Вале ҳамон дам ба ёдам омад, ки ман аслан чуғрофию ва торих ва ҳисобу дастури забон хондаам ва ба он одамкӯчулу (бо қадре қачхулқӣ) гуфтам, ки наққошӣ балад нестам. Ӯ ҷавоб дод:

در برابر معمای هیبت‌آور، کس جرئت نافرمانی ندارد. هرچند که این کار، در هزار میلی هر آب و آبادی و به هنگام خطر مرگ، به نظرم لغو و بی‌معنی می‌آمد، یک برگ کاغذ و یک خودنویس از جیبم درآوردم. ولی همان دم به یادم آمد که من اصلاً جغرافی و تاریخ و حساب و دستور زبان خوانده‌ام و به آن آدم کوچولو (با قدری کج‌خلقی) گفتم که نقاشی بلد نیستم. او جواب داد:

- Айб надорад. Як гӯсфанд бароям бикаш.

Чун ба умрам нақши гӯсфанд накашида будам, яке аз ҳамон ду тархро, ки аз дастам бармеомад, яъне тасвири мори буои бастаро барояш кашидам. Ва саҳт тааҷҷуб кардам аз ин ки одамкӯчулу ба ман гуфт:

- عیب ندارد. یک گوسفند برایم بکش.

چون به عمرم نقش گوسفند نکشیده بودم، یکی از همان دو طرح را که از دستم برمی‌آمد، یعنی تصویر مار بوآی بسته را برایش کشیدم. و سخت تعجب کردم از اینکه آدم کوچولو به من گفت:

- نا! نا! مان фил дар шиками буо намехохам.
Мори буо хеле хатарнок аст ва фил ҳам хеле
дастугоир аст. Ватани ман хеле кӯчак аст. Ман
гӯсфанд лозим дорам. Гӯсфанд бароям бикаш.

- نه! نه! من فيل در شکم بوأ نمی خواهم. مار بوأ خیلی خطرناک است و
فيل هم خیلی دست و پاگیر است. وطن من خیلی کوچک است. من گوسفند لازم
دارم. گوسفند برایم بکش.

Он вақт ман ин тасвиrho кашидам:

آن وقت من این تصویر را کشیدم:

Бадикқат нигоҳ кард ва баъд гуфт:

- На! Ин маризаҳвол аст. Яке дигар бикаш.

Инро кашидам:

به دقت نگاه کرد و بعد گفت:

- نه! این مریض احوال است. یکی دیگر بکش.

این را کشیدم:

Дӯстам лабханди ширине зад ва бо лаҳни хатобахшӣ гуфт:

دوستم لبخند شیرینی زد و با لحن خطابحشی گفت:

- Худат, ки мебинӣ ... Ин гӯсфанд нест, куч (бузи кӯхӣ) аст. Шох дорад...

Ночор яке дигар кашидам:

- خودت که می بینی ... این گوسفند نیست، قوچ است. شاخ دارد...

ناچار یکی دیگر کشیدم:

Аммо ин ҳам мисли бақия мардуд (рад карда) шуд:

- Ин ҳам хеле пир аст. Ман як гӯсфанд мехоҳам, ки хеле умр кунад.

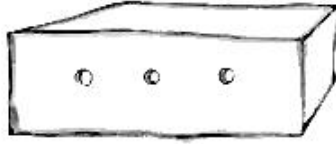
Пас дар айни беҳавсалагӣ, чун ачала доштам, ки зудтар мутури хавопайморо пиёда кунам, инро сари ҳам кардам:

اما این هم مثل بقیه مردود شد:

- این هم خیلی پیر است. من یک گوسفند می خواهم که خیلی عمر کند.

پس در عین بی حوصلگی، چون عجله داشتم که زودتر موتور هواپیما را

پیاده کنم، این را سر هم کردم:

Ва гуфтам:

- Ин чаъба аст. Гӯсфанде, ки ту мехоҳӣ туи он аст.

Ва бо таачҷуби бисёр дидам, ки қиёфаи довари навҷавонам аз ҳам боз шуд:

- Ин дуруст ҳамон аст, ки ман мехостам! Ту мегӯӣ ин гӯсфанд хеле алаф мехоҳад?

و گفتم:

- این جعبه است. گوسفندی که تو می خواهی توی آن است.

و با تعجب بسیار دیدم که قیافهٔ داور نوجوانم از هم باز شد.

- این درست همان است که من می خواستم! تو می گویی این گوسفند

خیلی علف می خواهد؟

- Чӣ тур магар?

- Охир ватани ман хеле кӯчак аст.

- Ҳатман барояш кофист. Ман як гӯсфанди кучулу (хурд) бехет (ба ту) додаам.

Чанд лаҳза ба тасвир хира шуд ва гуфт:

- چطور مگر؟

- آخر وطن من خیلی کوچک است.

- حتماً برایش کافی است. من یک گوسفند کوچولو بهت داده‌ام.

چند لحظه به تصویر خیره شد و گفت:

- Онқадрҳо ҳам кучулу нест ... Аҷаб! Хобаш бурдааст...

Ва чунин буд, ки ман бо шоздакучулу ошно шудам.

- آن قدرها هم کوچولو نیست ... عجب! خوابش برده است...
و چنین بود که من با شازده کوچولو آشنا شدم.

Муддати бисёр гузашт, то пай бурдам, ки $\bar{u}$ аз кучо омадааст. Шоздакучулу суолҳои бисёр аз ман мекард, аммо худааш ангор суолҳои маро ҳеч намешунид. Фақат калимоте, ки частагурехта аз даҳонаш мепарид, кам-кам ҳама чизро бароям равшан кард. Масалан, вақте ки аввалбор ҳавопаймои маро дид (ман тасвири ҳавопайморо намекашам, ин кор бароям хеле саҳт аст), пурсид:

- Ин дигар чӣ чур чизест?

- Ин ки чиз нест. Ин парвоз мекунад. Ҳавопаймост. Ҳавопаймои ман аст.

Медт بسیار گذشت تا پی بردم که او از کجا آمده است. شازده کوچولو سؤالهای بسیار از من می کرد، اما خودش انگار سؤالهای مرا هیچ نمی شنید. فقط کلماتی که بسته گریخته از دهانش می پرید کم کم همه چیز را برایم روشن کرد. مثلاً وقتی که اول بار هواپیمای مرا دید (من تصویر هواپیما را نمی کشم، این کار برایم خیلی سخت است) پرسید:

- این دیگر چه جور چیزی است؟

- این که چیز نیست. این پرواز می کند. هواپیماست. هواپیمای من است.

Ва аз ин ки тавонистам ба $\bar{u}$ бигӯям, ки парвоз мекунам, эҳсоси ғурур мекардам. Он вақт шоздакучулу бо таачҷуб гуфт:

- Чӣ тур! Ту аз осмон уфтодай?

Бо фурутани гуфтам:

- Оре.

- Баҳ! Ин дигар хандадор аст! ...

و از اینکه توانستم به او بگویم که پرواز می‌کنم احساس غرور می‌کردم.

آن وقت شازده کوچولو با تعجب گفت:

- چطور! تو از آسمان افتاده‌ای؟

با فروتنی گفتم:

- آره.

- به! این دیگر خنده دار است!...

Ва шоздакучулу қаҳ-қаҳи чононае сар дод, ки маро саҳт хашмгин кард. Охир ман дилам мецоҳад, ки дигарон бадбахтихоямро чиддӣ бигиранд. Баъд дубора гуфт:

- Ки ту ҳам аз осмон омадай! Аҳли кадом сайёрай?

Ҳамон дам партави равшанкунандае дар муаммои хузури $\bar{u}$ ба чашмам хӯрд ва бедиранг пурсидам:

و شازده کوچولو قهقهه جانانه‌ای سر داد که مرا سخت خشمگین کرد. آخر

من دلم می‌خواهد که دیگران بدبختی‌هایم را جدّی بگیرند. بعد دوباره گفتم:

- که تو هم از آسمان آمده‌ای! اهل کدام سیاره‌ای؟

همان دم پرتو روشن‌کننده‌ای در معمای حضور او به چشمم خورد و بی‌درنگ

پرسیدم.

- پاس تو از يك سيّاره ديگر آمده‌اي؟

Вале чавобамро надод. Ба ҳавопаймо нигоҳ мекард ва ором сар такон меод:

- Пайдост, ки бо ин намешавад аз роҳи хеле дур омада бошӣ...

Муддати дарозе ба фикр фуру рафт. Сипас гӯсфандамро аз чайб даровард ва ғарқи тамошоии ганҷинаи худ шуд.

- پس تو از يك سيّاره ديگر آمده‌اي؟

ولی جوابم را نداد. به هواپیما نگاه می‌کرد و آرام سر تکان می‌داد:

- پیداست که با این نمی‌شود از راه خیلی دور آمده باشی...

مدّت درازی به فکر فرورفت. سپس گوسفندم را از جیب درآورد و غرق تماشای گنجینه خود شد.

Лобуд худатон ҳадс мезанед, ки ман бо шумидани ин сухани нотамом дар бораи «сайёраҳои дигар» чӣ қадар кунҷков шуда будам. پاس саъй кардам, ки иттилоъи бештаре ба даст биоварам:

- Оқои кучулуи ман, ту аз кучо меоӣ? Ин ватане, ки мегӯӣ, кучост? Гӯсфандамро кучо мехоҳӣ бубарӣ?

لابد خودتان حدس می‌زنید که من با شنیدن این سخن ناتمام دربارهٔ «سیاره‌های دیگر» چقدر کنجکاو شده بودم. پس سعی کردم که اطلاع بیشتری به دست بیاورم.

- آقا کوچولوی من، تو از کجا می‌آیی؟ این وطنی که می‌گویی کجاست؟ گوسفندم را کجا می‌خواهی ببری؟

Лаҳзае ба фикр фуру рафт ва баъд чавоб дод:

- Чаъбае, ки ба ман додай, ин хубиро ҳам дорад, ки шабҳо хонаи ӯ мешавад.

- Албатта. Ва агар писари хубе бошӣ, як таноб ҳам бехет (бароят) медиҳам, ки рӯзҳо бибандияш. Ба изофаи як меҳи тавила.

Шоздакучулу ангор аз ин пешниҳод ранҷид:

- Бибандамаш? Чӣ фикри музҳике!

لحظه‌ای به فکر فرورفت و بعد جواب داد:

- جعبه‌ای که به من داده‌ای این خوبی را هم دارد که شب‌ها خانه‌ او

می‌شود.

- البته. و اگر پسر خوبی باشی یک طناب هم بهت می‌دهم که روزها

ببندی‌اش. به‌اضافه‌ یک میخ‌طویله.

شازده کوچولو انگار از این پیشنهاد رنجید:

- ببندمش؟ چه فکر مضحکی!

- Вале агар набандияш, роҳ меафтад, меравад, гум мешавад.

Дӯсти кучулуи ман дубора ғаш-ғаш хандид ва гуфт:

- Куҷо меҳоҳад биравад?

- ولی اگر نبندی‌اش راه می‌افتد می‌رود، گم می‌شود.

دوست کوچولوی من دوباره غش‌غش خندید و گفت:

- کجا می‌خواهد برود؟

- Ҳар чо, ки бошад. Роҳашро мегираду
меравад...

Он вақт шоздакучулу бо лаҳни ҷиддӣ гуфт:

- Ишколе надорад. Ватани ман ин қадар
қўчак аст, ки нагӯ!

Ва баъд бо лаҳне, ки шояд андаке ғамгин буд,
гуфт:

- Касе, ки роҳашро бигираду биравад, роҳи
дуре намеравад...

- هر جا که باشد. راهش را می‌گیرد و می‌رود...

آن وقت شازده کوچولو با لحن جدی گفت:

- اشکالی ندارد. وطن من این قدر کوچک است که نگو!

و بعد با لحنی که شاید اندکی غمگین بود گفت:

- کسی که راهش را بگیرد و برود راه دوری نمی‌رود...

4

Чунин буд, ки тавонистам ин иттилоъи бисёр муҳимми дигарро ба даст биёварам, ки сайёраи ватани ӯ андаке бузургтар аз як хона аст!

Ин нукта маро чандон мутааҷҷиб накард. Медонистам, ки илова бар сайёраҳои дуруште (бузурге), монанди Замину Муштарӣ ва Мирриху Зуҳра, ки ҳар кадом номе доранд, садҳо сайёраи дигар низ ҳастанд, ки гоҳе аз бас кӯчаканд, ҳатто бо дурбини нучумӣ базӯр дида мешаванд. Ҳар гоҳ мунаҷҷиме яке аз онҳоро кашф кунад, ба ҷойи ном, шуморае ба он медиҳад. Масалан мегӯяд: «хурдасайёраи 325» .

چنين بود که توانستم این اطلاع بسیار مهمّ دیگر را به دست بیاورم
که سیّارهٔ وطن او اندکی بزرگتر از یک خانه است!

این نکته مرا چندان متعجّب نکرد. می دانستم که علاوه بر سیّاره‌های درشتی مانند زمین و مشتری و مریخ و زهره، که هر کدام نامی دارند، صدها سیّارهٔ دیگر نیز هستند که گاهی از بس کوچک‌اند حتی با دوربین نجومی به‌زور دیده می‌شوند. هرگاه منجمی یکی از آنها را کشف کند به‌جای نام، شماره‌ای به آن می‌دهد. مثلاً می‌گوید: «خرده‌سیّارهٔ 325».

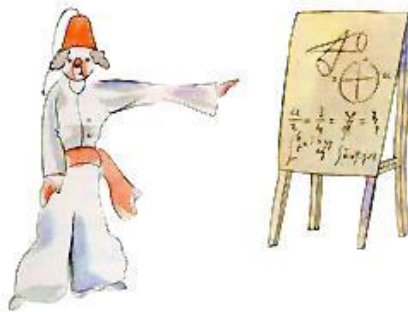
Ман ба далоили муҳкам ақида дорам, ки шоздакучулу аз сайёрае омада буд, ки онро «хурдасайёраи б 612» мегӯянд. Ин хурдасайёро фақат як бор дар соли 1909 як мунаҷҷими турк бо дурбини нучумӣ дидааст.

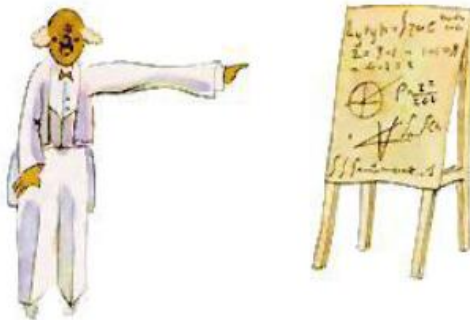
من به دلایل محکم عقیده دارم که شازده کوچولو از سیاره‌ای آمده بود که آن را «خرده‌سیارهٔ ب612» می‌گویند. این خرده‌سیاره را فقط یک بار در سال 1909 یک منجم تُرک با دوربین نجومی دیده است.

Ҳамон замон, мунаҷҷими турк дар «Маҷмаи чаҳонии ахтаршиносон» шарҳи кашшофӣ дар бораи кашфи худ дод, вале чун қабои туркӣ ба тан дошт, касе суҳанаширо бовар накард. Одамбузургҳо инчуранд дигар.

همان زمان، منجم تُرک در «مجمع جهانی اخترشناسان» شرح کشفی دربارهٔ کشف خود داد، ولی چون قبای تُرکی به تن داشت کسی سخنش را باور نکرد. آدم‌بزرگ‌ها این جورند دیگر.

Бо ин ҳама, бахти «хурдасайёраи б 612» баланд буд ва шухрат ба он рӯ овард: султони мустабиде дар Туркия афроди миллатро ба зӯри муҷозоти эъдом (қатл), водор ба пӯшидани либоси фарангӣ кард. Пас муначҷими турк либоси бисёр барозандае пӯшид ва дар соли 1920 кашфи худро дубора эълон кард. Ва ин бор ҳама назари ӯро пазируфтанд.

Ба ин ҳама, бخت «хурдесайёра б612» بلند بود و شهرت به آن رو آورد: سلطان مستبدي در تركيه افراد ملت را به زور مجازات اعدام، وادار به پوشیدن لباس فرنگي كرد. پس منجم ترك لباس بسيار برازنده‌اي پوشيد و در سال 1920 كشف خود را دوباره اعلام كرد. و اين بار همه نظر او را پذيرفتند.

Агар дар бораи хурдасайёраи б 612 ин чизхоро бароятон накл кардам ва агар шумораашро ҳам гуфтам, барои риояти ҳоли одамбузургҳо буд. Охир, одамбузургҳо ададу рақам дӯст доранд. Вақте ки бо онҳо аз дӯсти тозаёфтае ҳарф мезанед, ҳеч вақт дар бораи матолиби асосӣ чизе аз шумо намепурсанд. Ҳеҷ вақт ба шумо намегӯянд: «Оҳанги садояш чӣ тур аст? Чӣ бозиҳои дӯст дорад? Оё парвона ҷамъ мекунад?» Балки мегӯянд: «чанд солаш аст? Чандто бародар дорад? Вазнаш чӣ қадр аст? Падараш чӣ қадр даромад дорад?» Ва фақат он вақт аст, ки ҳаёл мекунад ўро шинохтаанд. Агар шумо ба одамбузургҳо бигӯед: «ман як хонаи қашанг аз очуре (хиште) гулиранг дидам, бо гулдонҳои шамъдонӣ лаби панҷараҳояш ва кабутарҳои рӯ пушти бомаш...», онҳо наметавонанд ин хонаро дар назар мучассам кунанд. Бояд ба онҳо бигӯед: «ман як хонаи садҳазор фронкӣ дидам», то онҳо бо садои баланд бигӯянд: «чӣ қашанг!»

اگر دربارهٔ خرده‌سیارهٔ ب 612 این چیزها را برایتان نقل کردم و اگر شماره‌اش را هم گفتم برای رعایت حال آدم‌بزرگ‌ها بود. آخر آدم‌بزرگ‌ها عدد و رقم دوست دارند. وقتی که با آن‌ها از دوست تازه‌یافته‌ای حرف می‌زنید هیچ‌وقت دربارهٔ مطالب اساسی چیزی از شما نمی‌پرسند. هیچ‌وقت به شما نمی‌گویند: «آهنگ صدایش چطور است؟ چه بازی‌هایی دوست دارد؟ آیا پروانه جمع می‌کند؟» بلکه می‌گویند: «چند سالش است؟ چندتا برادر دارد؟ وزنش چقدر است؟ پدرش چقدر درآمد دارد؟» و فقط آن وقت است که خیال می‌کنند او را شناخته‌اند. اگر شما به آدم‌بزرگ‌ها بگویید: «من یک خانهٔ قشنگ از آجر گلی رنگ دیدم با گلدان‌های شمعدانی لب پنجره‌هایش و کبوترهایی رو پشت بامش...» آن‌ها نمی‌توانند این خانه را در نظر مجسم کنند. باید به آن‌ها بگویید: «من یک خانهٔ صد‌هزار فرانکی دیدم» تا آن‌ها با صدای بلند بگویند: «چه قشنگ!»

Ҳамчунин, агар ба онҳо бигӯед: «далели ин ки шоздакучулу вучуд дошт, ин аст, ки ширин буд, дилрабо буд, механдид, гӯсфанд мехост ва агар касе гӯсфанд бихоҳад, худ далели ин аст, ки вучуд дорад», шона боло меандозанд ва шуморо бача хисоб мекунанд. Аммо агар бехешон (барояшон) бигӯед: «сайёрае, ки аз он чо омада буд, хурдасайёраи б 612 аст», он вақт қонеъ мешаванд ва дигар чизе аз шумо намекурсанд. Одамбузургҳо инчуранд дигар. Набояд азашон (аз онҳо) дилхур бишавед. Бачаҳо бояд нисбат ба одамбузургҳо хеле гузашт дошта бошанд.

Вале мо, ки маънии зиндагиро мефаҳмем, албатта ба шумораҳо механдем! Дилам мехост ин дostonро ба шеваи қиссаҳои чину парӣ шуруъ кунам. Дилам мехост бигӯям:

همچنين اگر به آن‌ها بگوئيد: «دليل اينکه شازده کوچولو وجود داشت اين است که شيرين بود، دلربا بود، مي خنديد، گوسفند مي خواست، و اگر کسی گوسفند بخواهد خود دليل اين است که وجود دارد»، شانه بالا مي اندازند و شما را بچه حساب مي کنند. اما اگر به شان بگوئيد: «سياره‌اي که از آنجا آمده بود خرده سياره ب 612 است» آن وقت قانع مي شوند و ديگر چيزي از شما نمي پرسند. آدم بزرگ‌ها اين جورند ديگر. نبايد از شان دلخور بشويد. بچه‌ها بايد نسبت به آدم بزرگ‌ها خيلي گذشت داشته باشند.

ولى ما که معنی زندگی را می فهميم البته به شماره‌ها می خنديم! دلم می خواست اين داستان را به شیوه قصه‌های جن و پری شروع کنم. دلم می خواست بگويم:

«Яке буд, яке набуд, як شوҳзодакучулу буд, ки дар сайёрае, ки як хурда аз худаш бузургтар буд, зиндагӣ мекард ва дилаш мехост, ки як дӯст дошта бошад...» Барои онҳое, ки маънии зиндагиро мефаҳманд, ин ҷур қисса гуфтан хеле ҳақиқитар ҷилва мекунад.

Охир ман хуш надорам, ки китобамро сарсарӣ бихонанд. Намедонед, ки ман аз нақли ин хотирот чӣ кадр эҳсоси ғам мекунам. Ҳоло дигар шаш сол мешавад, ки дӯстам бо гӯсфандаш аз ин ҷо рафтааст ва агар ман кӯшиш мекунам, ки васфи ўро бигӯям, барои ин аст, ки фаромӯшаш накунам. Фаромӯш кардани дӯстон ғамангез аст.

«يکي بود يکي نبود، یک شاهزاده کوچولو بود که در سیاره‌ای که یک خرده از خودش بزرگ‌تر بود زندگی می‌کرد و دلش می‌خواست که یک دوست داشته باشد...» برای آن‌هایی که معنی زندگی را می‌فهمند این جور قصّه گفتن خیلی حقیقی‌تر جلوه می‌کند.

آخر من خوش ندارم که کتابم را سرسری بخوانند. نمی‌دانید که من از نقل این خاطرات چقدر احساس غم می‌کنم. حالا دیگر شش سال می‌شود که دوستم با گوسفندش از اینجا رفته است و اگر من کوشش می‌کنم که وصف او را بگویم برای این است که فراموشش نکنم. فراموش کردن دوستان غم‌انگیز است.

Шоздакучулу дар хурдасайёраи б 612

شازده کوچولو در خرده سیاره ب 612

Охир ҳамаи мардум, ки аз неъматии доштани дӯст бархурдор набудаанд ва мумкин аст, ки ман ҳам мисли одамбузургҳо бишавам, ки дигар фақат ададу рақамро дӯст доранд. Барои ҳамин ҳам буд, ки рафтам ва як ҷаъба ранг ва чандто медод харидам. Барои одаме ба синни ман, ки дар наққошӣ коре накардааст чуз кашидани мори буои баста ва мори буои боз, он ҳам дар шашсолагӣ, дигар сахт аст, ки боз дастбакори наққошӣ бишавад!

آخر همهٔ مردم که از نعمت داشتن دوست برخوردار نبوده‌اند و ممکن است که من هم مثل آدم‌بزرگ‌ها بشوم که دیگر فقط عدد و رقم را دوست دارند. برای همین هم بود که رفتم و یک جعبه رنگ و چند تا مداد خریدم. برای آدمی به سن من که در نقاشی کاری نکرده است جز کشیدن مار بوای بسته و مار بوای باز، آن هم در شش‌سالگی، دیگر سخت است که باز دست‌به‌کار نقاشی بشود!

Албатта саъй хоҳам кард, ки шаклхоро ҳарчи бештар шабеҳи асл дарбиёварам, аммо хеле ҳам мутмаин нестам, ки муваффақ бишавам. Яке дуруст дармеояд ва яке дуруст дарнамеояд. Қаду болои ӯ ҳам қадре ночур аст: як чо зиёди баланд аст, як чо –зиёди кӯтоҳ. Дар ранги либосаш ҳам тардид дорам. Пас қачдору марез, ҳар чур, ки битавонам, дастбақор мешавам. Дар баъзе аз чузъиёти муҳимтар ҳам дучори лағзиш хоҳам шуд. Вале инро дигар бояд ба ман бубахшед. Дӯстам ҳаргиз ба ман тавзеҳе намедод. Шояд маро шабеҳи худаш гумон мекард. Вале афсӯс, ки ман наметавонам гӯсфандхоро туи (даруни) чаъбаи дарбаста бубинам. Шояд ман ҳам каме ба одамбурзурғо рафта бошам. Ҳатман пир шудаам.

البتّه سعی خواهم کرد که شکلها را هرچه بیشتر شبیه اصل دریاورم، اما خیلی هم مطمئن نیستم که موفق بشوم. یکی درست درمی آید و یکی درست در نمی آید. قد و بالای او هم قدری ناچور است: یک جا زیادی بلند است، یک جا زیادی کوتاه. در رنگ لباسش هم تردید دارم. پس کجدار و مریز، هرچور که بتوانم، دست به کار می شوم. در بعضی از جزئیات مهم تر هم دچار لغزش خواهم شد. ولی این را دیگر باید به من ببخشید. دوستم هرگز به من توضیحی نمی داد. شاید مرا شبیه خودش گمان می کرد. ولی افسوس که من نمی توانم گوسفندها را توی جعبه در بسته ببینم. شاید من هم کمی به آدم بزرگها رفته باشم. حتماً پیر شده ام.

5

Ҳар рӯз иттилоъи тозае аз сайёраи шоздакучулу ва аз азимату мусофирати ӯ ба даст меовардам. Инҳо ҳаме андак-андак ва ба тасодуф, дар зимни андешаҳо ва гуфтаҳои ӯ, бар ман ошкор мешуд. Чунин буд, ки рӯзи сеvум аз мочарои талхи дарахтҳои боъубоб (баобаб) бохабар шудам.

Ин бор ҳам гӯсфандбонӣ ин тасодуф буд, зеро шоздакучулу, ки ангор дучори шаки шадиде шуда буд, ногаҳон аз ман пурсид:

- Рост аст, ки гӯсфандҳо дарахтчаҳоро меҳӯранд?

Ҳар рӯз اطلاع تازه‌ای از سیّارهٔ شازده کوچولو و از عزیمت و مسافرت او به دست می‌آوردم. این‌ها همه اندک‌اندک و به تصادف، در ضمن اندیشه‌ها و گفته‌های او، بر من آشکار می‌شد. چنین بود که روز سوم از ماجرای تلخ درخت‌های بائوباب باخبر شدم.

این بار هم گوسفند بانی این تصادف بود، زیرا شازده کوچولو که انگار دچار شکّ شدیدی شده بود ناگهان از من پرسید:

- راست است که گوسفندها درختچه‌ها را می‌خورند؟

- Ore, рост аст.

- Чӣ хуб! Хушхол шудам!

Нафаҳмидам чаро ин кадр муҳим аст, ки
гӯсфандҳо дарахтчаҳоро бихӯранд, вале
шоздакучулу дубора гуфт:

- Пас лобуд боъубобро ҳам мехӯранд?

- آره، راست است.

- چه خوب! خوشحال شدم!

نفهمیدم چرا این قدر مهم است که گوسفندها درختچه‌ها را بخورند،

ولی شازده کوچولو دوباره گفت:

- پس لابد بائوباب را هم می‌خورند؟

Ба шоздакучулу гӯшзад кардам, ки боъубоб
дарахтча нест, балки дарахте ба бузургии калисост ва
ӯ агар як галлаи фил ҳам бо худаш бибарад, ин галла
ҳатто аз паси як дарахти боъубоб барнамеояд.

Тасавури галлаи фил шоздакучулу ба
ханда андохт. Гуфт:

به شازده کوچولو گوشزد کردم که بائوباب درختچه نیست، بلکه

درختی به بزرگی کلیساست و او اگر یک گله فیل هم با خودش ببرد این گله

حتی از پس یک درخت بائوباب بر نمی‌آید.

تصور گله فیل شازده کوچولو را به خنده انداخت. گفت:

- Лобуд бояд онхоро рӯй ҳам савор кард.

Сипас хирадмандона гӯшзад кард,ки:

- Боъубоб пеш аз ин ки бузург бишавад, як дарахти кӯчак аст.

- Дуруст аст! Вале ту чаро мехоҳӣ гӯсфандҳоят боъубобҳои кӯчакро бихӯранд?

Мисли ин ки масъалаи бадеҳӣ бошад, ҷавоб дод:

- Хуб дигар!

Ва ман ночор ҳушамро сахт ба қор андохтам, то тавонистам худам ба танҳои аз ин масъала сар дарбиёрам.

- لابد بايد آنها را روی هم سوار کرد.

سپس خردمندانه گوشزد کرد که:

- بائوباب پیش از اینکه بزرگ بشود یک درخت کوچک است.

- درست است! ولی تو چرا می خواهی گوسفندهایت بائوباب های

کوچک را بخورند؟

مثل اینکه مسئله بدیهی باشد جواب داد:

- خوب دیگر!

و من ناچار هوشم را سخت به کار انداختم تا توانستم خودم به تنهایی

از این مسئله سر در بیاورم.

Зеро дар сайёраи шоздакучулу, мисли ҳамаи сайёраҳои дигар, ҳам гиёҳи хуб мерӯяд ва ҳам гиёҳи бад. Пас, ҳам донаи хуби гиёҳи хуб он ҷо буд ва ҳам донаи бади гиёҳи бад. Аммо донаҳоро наметавон дид. Донаҳо дар дили хок хобидаанд, то замоне, ки яке аз онҳо ҳавас кунад, ки бедор бишавад. Он вақт қад мекашад ва аввал бо ҳучбу ҳаё шоҳаки латифу қўчак ва беозоре ба тарафи хуршед медавонад. Ин агар шоҳаки турубча ё гули сурх бошад, метавон гузошт, ки ҳар ҷур дилаш мехоҳад, рушд бикунад, вале агар шоҳаки гиёҳи баде бошад, ҳамин ки шинохта шуд, бояд гиёхро ҳарчи зудтар аз реша канд. Ва аммо дар сайёраи шоздакучулу донаҳои ҳавлноке пайдо мешуд..., ки донаҳои боъубоб буд. Хоки сайёра олула ба ин донаҳо буд. Ва дарахти боъубоб ҷуре аст, ки агар дер бичунбӣ, дигар наметавонӣ шаррашро биканӣ. Тамоми сайёро мегирад.

زیرا در سیّارهٔ شازده کوچولو، مثل همهٔ سیّاره‌های دیگر، هم گیاهِ خوب می‌روید و هم گیاهِ بد. پس همهٔ دانهٔ خوبِ گیاهِ خوب آنجا بود و همهٔ دانهٔ بدِ گیاهِ بد. اما دانه‌ها را نمی‌توان دید. دانه‌ها در دل خاک خوابیده‌اند تا زمانی که یکی از آنها هوس کند که بیدار بشود. آن وقت قدمی می‌کشد و اول با حُجُب و حیا شاخکِ لطیف و کوچک و بی‌آزاری به طرف خورشید می‌دواند. این اگر شاخکِ تَرِبِچَه یا گل سرخ باشد می‌توان گذاشت که هر جور دلش می‌خواهد رشد بکند، ولی اگر شاخکِ گیاهِ بدی باشد، همین که شناخته شد باید گیاه را هرچه زودتر از ریشه کند. و اما در سیّارهٔ شازده کوچولو دانه‌های هولناکی پیدا می‌شد... که دانه‌های باثواب بود. خاک سیّارهٔ آلوده به این دانه‌ها بود. و درخت باثواب جوری است که اگر دیر بجنبی دیگر نمی‌توانی شرش را بکنی. تمام سیّاره را می‌گیرد.

Бо решаҳояш онро сӯроҳ мекунад. Ва сайёра, агар хеле кӯчак бошад ва боъубобҳо агар хеле зиёд бошанд, сайёро метарконанд.

Муддатҳо баъд шоздакучулу ба ман гуфт:

- Ин як таклифи инзиботӣ аст. Субҳҳо аз назофати худат, ки фориғ шудӣ бояд ба назофати сайёра бирасӣ. Ва ҳамин ки бутаҳои боъубобро аз бутаҳои гули сурх, ки то кӯчаканд бисёр ба ҳам шабеханд, ташхис додӣ бояд мураттабан онҳоро аз реша биканӣ. Ин кор хеле касалкунанда аст, вале душвор нест.

با ریشه‌هایش آن را سوراخ می‌کند. و سیاره اگر خیلی کوچک باشد و بائوباب‌ها اگر خیلی زیاد باشند سیاره را می‌ترکانند.

مدت‌ها بعد شازده کوچولو به من گفت:

- این یک تکلیف انضباطی است. صبح‌ها از نظافت خودت که فارغ شدی باید به نظافت سیاره برسی. و همین‌که بوته‌های بائوباب را از بوته‌های گل سرخ که تا کوچک‌اند بسیار به هم شبیه‌اند، تشخیص دادی باید مرتباً آن‌ها را از ریشه بکنی. این کار خیلی کسل‌کننده است، ولی دشوار نیست.

Ва як рӯз ба ман суфориш кард, ки саъй кунам балки битавонам тасвири зебое бикашам ва ин матлабро дар зехни бачаҳои ватани худ чо бидиҳам. Мегуфт:

- Агар рӯзе бихоҳанд сафар кунанд, мумкин аст ба дардашон бихӯрд. Баъзе вақтҳо бад нест, ки одам корашро ақиб биандозад. Вале агар пойи боъубоб дар кор бошад, ҳамеша мусибат ба бор меояд. Ман сайёрае мешинохтам, ки бачаи танбале он чо зиндагӣ мекард ва аз сето дарахтча ғафлат карда буд....

Ва бо тавзеҳоте, ки шоздакучулу дод, тасвири он сайёроро кашидам. Ман хеле дӯст надорам, ки лаҳни муаллими ахлоқ ба худам бигирам, вале хатари дарахтҳои боъубоб ба қадре ношинохтааст ва касе, ки дар хурдасайёрае гум шавад, чунон дар маърази офот аст, ки ин як бор мулоҳизакориамро канор мегузорам ва мегӯям: «Бачаҳо! Дарахтҳои боъубобро дасти кам нагиред!»

و یک روز به من سفارش کرد که سعی کنم بلکه بتوانم تصویری زیبایی بکشم و این مطلب را در ذهن بچه‌های وطن خود جا بدهم. می‌گفت:

- اگر روزی بخواهند سفر کنند ممکن است به دردشان بخورد. بعضی وقت‌ها بد نیست که آدم کارش را عقب بیندازد. ولی اگر پای بائوباب در کار باشد همیشه مصیبت به بار می‌آید. من سیاره‌ای می‌شناختم که بچه‌تنبلی آنجا زندگی می‌کرد و از سه تا درختچه غفلت کرده بود....

و با توضیحاتی که شازده کوچولو داد تصویر آن سیاره را کشیدم. من خیلی دوست ندارم که لحن معلّم اخلاق به خودم بگیرم، ولی خطرِ درخت‌های بائوباب به قدری ناشناخته است و کسی که در خرده‌سیاره‌ای گم شود چنان در معرض آفات است که این یک بار ملاحظه‌کاری‌ام را کنار می‌گذارم و می‌گویم: «بچه‌ها! درخت‌های بائوباب را دست‌کم نگیرید!»

Ман заҳмати бисёр барои ин тасвир кашидам, то дӯстонамро мутаваҷҷеҳи хатаре кунам, ки аз муддатҳо пеш мисли худи ман аз канораш гузаштаанд ва мутаваҷҷеҳ нашудаанд. Дарсе, ки бо ин тасвир додам, ба заҳмате, ки барояш кашидам, меарзад.

Шояд шумо пеши худатон бигӯед: «Пас, чаро дар ин китоб тасвири дигаре нест, ки ба убуҳату хайбати тасвири дарахтҳои боъубоб бошад?», ҷавобаш сода аст: ман саъйи худамро кардам, вале муваффақ нашудам. Вақте ки тасвири дарахтҳои боъубобро мекашидам, аз фикри зарурати чорачӯӣ ба хаяҷон омада будам.

من زحمت بسیار برای این تصویر کشیدم تا دوستانم را متوجه خطری کنم که از مدت‌ها پیش مثل خود من از کنارش گذشته‌اند و متوجه نشده‌اند. درسی که با این تصویر داده‌ام به زحمتی که برایش کشیدم می‌ارزد.

شاید شما پیش خودتان بگویید: «پس چرا در این کتاب تصویرهای دیگری نیست که به اُبّهت و هیبت تصویر درخت‌های بانوباب باشد؟» جوابش ساده است: من سعی خودم را کرده‌ام ولی موفق نشده‌ام. وقتی که تصویر درخت‌های بانوباب را می‌کشیدم از فکرِ ضرورتِ چاره‌جویی به هیجان آمده بودم.

Дарахтҳои боъубобро дасти кам нагиред

Дарخت‌های بانوباب را دست‌کم نگیرید.

6

Оҳ, эй шоҳзодаи кӯчак! Чунин буд, ки ман андак-андак ба зиндагии бемикдор ва андӯхбори ту пай бурдам. Ту солҳо ҷуз ширинии тамошои ғуруби офтоб шоди дигаре надоштаӣ. Ман ин нуктаи тозаро субҳи рӯзи чаҳорум дарёфтам, ки ту гуфтӣ:

- Ман ғурубҳоро дӯст дорам. Биё, биравем ғуруби офтобро тамошо кунем.

- Вале бояд мунтазир бимонем.

آه اى شاهزاده كوچك! چنين بود كه من اندك‌اندك به زندگى بى‌مقدار و اندوه‌بار تو پى بردم. تو سال‌ها جز شيرينى تماشاى غروب آفتاب شادى ديگرى نداشتى. من اين نکته تازە را صبح روز چهارم دريافتم كه تو گفتى:

- من غروب‌ها را دوست دارم. بيا برويم غروب آفتاب را تماشا كنيم.

- ولى بايد منتظر بمانيم.

- Мунтазири чӣ?

- Мунтазири ин ки офтоб ғуруб кунад.

Аввал бисёр таачҷуб кардӣ, баъд аз худат хандаат гирифт ва ба ман гуфтӣ:

- Ҷамааш хаёл мекунам, ки дар ватани худам ҳастам!

Хуб, маълум аст. Вақте дар Иёлотӣ муттаҳиди Омрико зуҳр бошад, ҳама медонанд, ки дар Фаронса офтоб ғуруб мекунад. Агар касе дар зарфи як дақиқа худашро ба Фаронса бирасонад, метавонад ғуруби офтобро тамошо кунад. Бадбахтона, Фаронса аз Омрико хеле дур аст, вале дар сайёраи кӯчаки ту кофӣ буд, ки сандалиатро чанд қадам аз ин сӯ ба он сӯ бибарӣ, то ҳар бор, ки дилат мехост, ғуруби офтобро тамошо кунӣ...

- Ман як рӯз чихилу чаҳор бор ғуруби офтобро дидам!

- منتظرِ چی؟

- منتظرِ اینکه آفتاب غروب کند.

اول بسیار تعجب کردی، بعد از خودت خندهات گرفت و به من گفتی:

- همه‌اش خیال می‌کنم که در وطن خودم هستم!

خوب، معلوم است. وقتی در ایالات متحد آمریکا ظهر باشد، همه می‌دانند که در فرانسه آفتاب غروب می‌کند. اگر کسی در ظرف یک دقیقه خودش را به فرانسه برساند می‌تواند غروب آفتاب را تماشا کند. بدبختانه فرانسه از آمریکا خیلی دور است، ولی در سیّاره کوچکی تو کافی بود که صندلیات را چند قدم از این سو به آن سو ببری تا هر بار که دلت می‌خواست، غروب آفتاب را تماشا کنی...

- من یک روز چهل و چهار بار غروب آفتاب را دیدم!

Ва каме баъд боз гуфтӣ:

- Охир ... Вақте ки хеле ғамгин бошӣ, дӯст дорӣ, ки ғурубҳои офтобро тамошо кунӣ.

- Пас он рӯз, ки чиҳилу чаҳор ғурубро тамошо кардӣ, хеле ғамгин будӣ?

Вале шоздакучулу ҷавоб надод.

- و کمی بعد باز گفتی:

- آخر ... وقتی که خیلی غمگین باشی دوست داری که غروب‌های آفتاب

را تماشا کنی.

- پس آن روز که چهل و چهار غروب را تماشا کردی خیلی غمگین بودی؟

ولی شازده کوچولو جواب نداد.

Рӯзи панҷум, боз ҳам ба баракати гӯсфанд, он рози зиндагии шоздакучулу бар ман ошкор шуд. Монанди натиҷаи масъалае, ки муддатҳо онро дар дил андешида бошад, ногаҳон бемуқаддима аз ман пурсид:

- Гӯсфанд, ки дарахтчаҳоро бихӯрад, гулҳоро ҳам мехӯрад?

- Гӯсфанд ҳар чӣ гир биоварад, мехӯрад.

- Ҳатто гулҳоро, ки хор доранд?

- Оре. Ҳатто гулҳоро, ки хор доранд.

Роз پنجم، باز هم به برکت گوسفند، آن راز زندگی شازده کوچولو بر من آشکار شد. مانند نتیجه مسئله‌ای که مدت‌ها آن را در دل اندیشیده باشم، ناگهان بی‌مقدمه از من پرسید:

- گوسفند که درختچه‌ها را بخورد گل‌ها را هم می‌خورد؟

- گوسفند هر چه گیر بیاورد می‌خورد.

- حتی گل‌هایی را که خار دارند؟

- آره. حتی گل‌هایی را که خار دارند.

- Пас хор ба чӣ дард мехӯрад?

Ман чӣ медонистам. Дар он вақт ҳам машғули боз кардани яке аз печаҳои бисёр муҳками мутури ҳавопаймоям будам. Ва саҳт нигарон будам, зеро кам-кам дармеёфтам, ки харобии ҳавопаймо бисёр чиддӣ аст ва оби ошомиданӣ, ки рӯ ба поён буд, аз вазъи ваҳимтар хабар меод.

- Хор ба чӣ дард мехӯрад?

Шоздакучулу хар бор, ки чизе мепурсид, то ҷавоб намешунид, даст барнамедошт. Ман аз он печи мутур саҳт калофа будам ва ҳамин ҷур сарсарӣ ҷавоб додам:

- Хор ба ҳеч дарде намехӯрад, фақат нишонаи музигарии гулҳост!

Вале шоздакучулу, пас аз лаҳзае сукут, бо буғзи хоссе пархошқунон гуфт:

- پس خار به چه درد می خورد؟

من چه می دانستم. در آن وقت هم مشغول باز کردن یکی از پیچ‌های بسیار محکم موتور هواپیمایم بودم. و سخت نگران بودم، زیرا کم‌کم درمی‌یافتم که خرابیِ هواپیما بسیار جدی است، و آب آشامیدنی که رو به پایان بود از وضعِ وخیم‌تر خبر می‌داد.

- خار به چه درد می خورد؟

شازده کوچولو هر بار که چیزی می‌پرسید تا جواب نمی‌شنید دست بر نمی‌داشت. من از آن پیچ موتور سخت کلافه بودم و همین جور سرسری جواب دادم:

- خار به هیچ دردی نمی‌خورد، فقط نشانهٔ موزیگری گل‌هاست!
ولی شازده کوچولو، پس از لحظه‌ای سکوت، با بغض خاصی پرخاش‌کنان گفت:

- خارفاترو بовар намекунам! Гулҳо заифанд. Содаанд. Хар тур ки битавонанд, ба худашон қуввати қалб медиҳанд. Хаёл мекунанд, ки бо хорҳошон метавонанд дигаронро битарсонанд...

Ҳеч ҷавоб надодам. Дар он лаҳза бо худам меғуфтам: «агар ин печ боз ҳам сарсахтӣ кунад, ба зарби чаккуш хурдаш мекунам.»

Шоздакучулу дубора афкорамро ба ҳам рехт:

- Ва ту хаёл мекунӣ, ки гулҳо...

- На! На! Ман ҳеч хаёле намекунам! Ҳамин тавр як чизе парондам. Ман дорам корҳои чиддӣ мекунам!

Ҳайратзада нигоҳам кард:

- Корҳои чиддӣ!

Маро медид, ки чаккуш ба даст ва бо ангуштҳои сиёҳшуда аз равшан, бар рӯи чизе, ки ба назари ӯ бисёр зишт меомад, ҳам шудаам.

- حرفت را باور نمی‌کنم! گل‌ها ضعیف‌اند ساده‌اند. هر طور که بتوانند به خودشان

قوت قلب می‌دهند. خیال می‌کنند که با خارهایشان می‌توانند دیگران را بترسانند.

هیچ جواب ندادم. در آن لحظه با خودم می‌گفتم: «اگر این پیچ باز هم

سرسختی کند به ضرب چکش خردش می‌کنم.»

شازده کوچولو دوباره افکارم را به هم ریخت:

- و تو خیال می‌کنی که گل‌ها...

- نه! نه! من هیچ خیالی نمی‌کنم! همین‌طور یک چیزی پراندم. من

دارم کارهای جدی می‌کنم!

حیرت‌زده نگاهم کرد:

- کارهای جدی!

مرا می‌دید که چکش به دست، و با انگشت‌های سیاه‌شده از روغن، بر روی

چیزی که به نظر او بسیار زشت می‌آمد خم شده‌ام.

- Ту ҳам мисли одамбузургҳо ҳарф мезанӣ!

Каме шармгин шудам. Вале ӯ бераҳмона идома дод:

- Ту ҳама чизро ивазӣ мегирӣ, ҳама чизро бо ҳам қотӣ (омехта) мекунӣ!

Ба ростӣ, ки саҳт хашмгин шуда буд. Мӯҳои тилоии худро дар баробари бод тақон меод:

- تو هم مثل آدم بزرگها حرف می زنی!

کمی شرمگین شدم. ولی او بی رحمانه ادامه داد:

- تو همه چیز را عوضی می گیری، همه چیز را با هم قاطی می کنی!

به راستی که سخت خشمگین شده بود. موهای طلائی خود را در برابر باد تکان

می داد:

- Ман сайёрае суроғ дорам, ки як оқои сурхрӯ дар он ҳаст. Ӯ ҳаргиз гуле бӯ накардааст. Ҳаргиз ситорае тамошо накардааст. Ҳаргиз касеро дӯст надоштааст. Ҳаргиз чуз чамъ задани ададҳо кори дигаре накардааст. Ва тамоми рӯз мисли ту тақрор мекунад: «Ман одами чиддӣ ҳастам! Ман одами чиддӣ ҳастам!» ва бод ба ғаб-ғаб меандозаду ба худааш меболад. Вале ӯ одам нест, қорч (замбуруғ) аст!

- Чӣ ҳаст?

- Қорч аст!

- من سیاره‌ای سراغ دارم که یک آقای سرخ‌رو در آن هست. او هرگز گلی بو نکرده است. هرگز ستاره‌ای تماشا نکرده است. هرگز کسی را دوست نداشته است. هرگز جز جمع زدن عددها کار دیگری نکرده است. و تمام روز مثل تو تکرار می کند: «من آدم جدّی هستم! من آدم جدّی هستم!» و باد به غیغب می اندازد و به خودش می بالد. ولی او آدم نیست، قارچ است!

- چی هست؟

- قارچ است!

Акнун ранги шоздакучулу аз хашм парида буд.

- Миллионҳо сол аст, ки гулҳо хор месозанд. Миллионҳо сол аст, ки боз ҳам гӯсфандҳо гулҳоро меҳӯранд. Ин ки одам бихоҳад бифаҳмад чаро гулҳо ин қадр ба худашон заҳмат медиҳанд, то хорхое бисозанд, ки ҳаргиз ба ҳеч дарде намехӯрад, оё ин чиддӣ нест? Оё ҷанг миёни гӯсфандҳо ва гулҳо муҳим нест? Оё ин чиддитар ва муҳимтар аз чамъзаданҳои як оқои гундаи сурхрӯ нест? Ва агар ман гули беҳамтоие дар ҷаҳон бишиносам, ки ҷуз дар сайёраи ман дар ҳеч ҷойи дигар ёфт нашавад ва он вақт як гӯсфанди кӯчак битавонад як рӯз субҳ онро як лукма кунад ва худ надонад, ки ҷӣ мекунад, лобуд ин ҳам муҳим нест!

акнун ранг шазде کوچولو از خشم پریده بود.

- میلیون‌ها سال است که گل‌ها خار می‌سازند. میلیون‌ها سال است که باز هم گوسفندها گل‌ها را می‌خورند. اینکه آدم بخواهد بفهمد چرا گل‌ها این قدر به خودشان زحمت می‌دهند تا خارهایی بسازند که هرگز به هیچ دردی نمی‌خورد، آیا این جدّی نیست؟ آیا جنگ میان گوسفندها و گل‌ها مهم نیست؟ آیا این جدّی‌تر و مهم‌تر از جمع زدن‌های یک آقای گنده سرخ‌رو نیست؟ و اگر من گل بی‌همتایی در جهان بشناسم که جز در سیّاره من در هیچ جای دیگر یافت نشود و آن وقت یک گوسفند کوچک بتواند یک روز صبح آن را یک لقمه کند و خود نداند که چه می‌کند، لابد این هم مهم نیست!

Сурх шуд ва боз гуфт:

- Агар касе гулуро дӯст бидорад, ки дар миллионҳо миллион ситора якто бошад ҳамин кофист, то ҳар вақт ки ба ситораҳо нигоҳ мекунад, хушбахт бошад. Нигоҳ мекунад ва бо худ меғӯяд: «гули ман он чо дар яке аз ин ситораҳост...». Вале, агар гӯсфанд гулро бихӯрад, мисли ин аст, ки якбора ҳамаи ситораҳо хомӯш шаванд! Ва лобуд ин ҳам муҳим нест!

Беш аз ин натавонист биғӯяд. Ногаҳон буғзааш таркид ва ба гиря уфтод.

سرخ شد و باز گفت:

- اگر کسی گلی را دوست بدارد که در میلیون‌ها میلیون ستاره یکتا باشد همین کافی است تا هر وقت که به ستاره‌ها نگاه می‌کند خوشبخت باشد. نگاه می‌کند و با خود می‌گوید: «گل من آنجا در یکی از این ستاره‌هاست...» ولی اگر گوسفند گل را بخورد مثل این است که یکباره همهٔ ستاره‌ها خاموش شوند! و لابد این هم مهم نیست!

بیش از این نتوانست بگوید. ناگهان بغضش ترکید و به گریه افتاد.

Шаб шуда буд. Ман абзорхоро ба каноре андохта будам. Дигар чаккушу печу муҳра ва ташнагию марг бароям ҳеч аҳаммият надошт. Дар як ситора, дар як сайёра, сайёраи ватани ман, Замин, шохзодаи кӯчаке буд, ки ниёзманди тасалли буд!

شب شده بود. من ابزارها را به کناری انداخته بودم. دیگر چکش و پیچ و مهره و تشنگی و مرگ برایم هیچ اهمیتی نداشت. در یک ستاره، در یک سیاره، سیارهٔ وطن من، زمین، شاهزادهٔ کوچکی بود که نیازمند تسلی بود!

Уро дар бағал гирифтам ва тоб додам ва гуфтам:
«гуле, ки ту дӯсташ дорӣ, дар хатар нест ... Ман алон
як пӯзабанд барои гӯсфандат мекашам... Ман як
нарда барои гулат мекашам... Ман...»...

او را در بغل گرفتم و تاب دادم و گفتم: «گلی که تو دوستش داری در خطر
نیست ... من الآن یک پوزه‌بند برای گوسفندت می‌کشم... من یک نرده برای گلت
می‌کشم... من...»

Дигар намедониستم чӣ биғӯям. Ҳис
мекардам, ки хому нотавонам. Намедониستم чӣ
гуна ба ӯ бирасам, кучо ба ӯ бипайвандам ... Чӣ
розо мез аст олами ашк!

دیگر نمی‌دانستم چه بگویم. حس می‌کردم که خام و ناتوانم.
نمی‌دانستم چگونه به او برسم، کجا به او بپیوندم ... چه رازآمیز است عالم
اشک!

8

Хеле зуд тавонистам он гулро бехтар бишиносам. Дар сайёраи шоздакучулу ҳамеша гулҳои бисёр содае будаанд, фақат бо як радиф гулбарг, ки на ҷойи чандоне мегирифтаанд ва на музоҳими касе мешудаанд. Субҳи як рӯз дар миёни алафҳо падида меомадаанд ва шаби ҳамон рӯз мепажмурдаанд. Вале ин гул як рӯз, аз донae, ки маълум набуд аз кучо омадааст, ҷавона зада буд ва шоздакучулу аз ниҳоле, ки ба ҳеч ниҳоли дигар шабоҳат надошт, бо дилсӯзӣ мувоқиқат карда буд. Баид набуд, ки он навъи тозае аз боъубоб бошад.

Хилии зуд توانистам он гулро ра баътар бешناسам. Дар ситарае шазде کوچولو همیشه گل‌های بسیار ساده‌ای بوده‌اند، فقط با یک ردیف گلبرگ، که نه جای چندانى می‌گرفته‌اند و نه مزاحم کسی می‌شده‌اند. صبح یک روز در میان علف‌ها پدید می‌آمده‌اند و شب همان روز می‌پژمرده‌اند. ولی این گل یک روز، از دانه‌ای که معلوم نبود از کجا آمده است، جوانه زده بود و شازده کوچولو از نهالی که به هیچ نهال دیگر شباهت نداشت با دلسوزی مراقبت کرده بود. بعید نبود که آن نوع تازه‌ای از بائوباب باشد.

Аммо ниҳол зуд аз рушд бозмонда ва дастба-кори баровардани гул шуда буд. Шоздакучулу, ки шоҳиди рӯидани ғунҷаи дуруште буд, ҳис мекард, ки чизи муъҷизосое аз он берун хоҳад омад. Вале гул дар паноҳи ошёнаи сабзаш дар кори худороӣ буд. Рангҳояшро бо диққат интиҳоб мекард. Оҳиста-оҳиста либос мепаӯшид ва гулбаргҳояшро як-як сомон меод. Намехост монанди гули шақоик бо чомаи пурчинушкан берун ояд. Мехост бо тамомии чилваи чамолаш тачалли кунад. Оре, ӯ ишвагаре тамомиёр буд! Ороиши мармузаш рӯзҳо ва рӯзҳо идома дошт, то саранҷом, як рӯз субҳ, дуруст ҳангоми сар задани офтоб, аз парда бадар омад ва пас аз он ҳама қору кӯшиш, ҳамёзае кашиду гуфт:

Ама неҳал зуд аз рушд бозмонда ва дастба-кори баровардани гул шуда буд. Шазде-коҷололо ки шаҳиди рӯидани ғунҷаи дурушти буд ҳис мекард, ки чизи муъҷизасоии аз он берун хоҳад омад. Вале гул дар паноҳи ошёнаи сабзаш, дар кори худорайи буд. Рангҳаиш ра ба диққат интиҳоб мекард. Оҳиста-оҳиста либоси ми-пошид ва ғлибргҳаиш ра як-ик саман ми-од. Ни-хоаст мананд ғли шқайиқ ба ғаме ғричин-ошкн берун айди. Ми-хоаст ба тамми ғлоуе ғмалш тғли кнди. Ари, او عشوه گری تمام عيار بود! آرایش مرموزش روزها و روزها ادامه داشت تا سرانجام، یک روز صبح، درست هنگام سر زدن آفتاب، از پرده بهدرآمد و، پس از آن همه کار و کوشش، خمیازه‌ای کشید و گفت:

- Ох! Ман тоза бедор шудаам ... Аз шумо узр мецохам... Мӯҳоямро ҳанӯз шона накардаам...

Шоздакучулу дигар натавонист шигфти ва шефтагии худро пинҳон бидорад ва гуфт:

- Шумо чӣ зебод!

- آه! من تازه بيدار شدهام ... از شما عذر مي خواهيم... موهايم را هنوز شانه نکردهام...

شازده کوچولو ديگر نتوانست شگفتي و شيفتي خود را پنهان بدارد و گفت:

- شما چه زيباييد!

Гул ба нармӣ посух дод:

- Бале, ки ҳастам! Ману хуршед бо ҳам даромадаем...

Шоздакучулу пай бурд, ки ӯ хеле ҳам фурӯтан нест, аммо чӣ шӯрангез буд!

Лаҳзае гузашту гул гуфт:

گل به نرمي پاسخ داد:

- بله که هستم! من و خورشيد با هم درآمدہايم...

شازده کوچولو پي برد که او خيلي هم فروتن نيست، اما چه شورانگيز بود!

لحظه‌اي گذشت و گل گفت:

- Гумонам вақти субҳона аст. Лутфан, мешавад фикре ҳам барои ман бикунед...

Ва шоздакучулу, шармзада, як обпош оби хунук оварда ва дар пойи гул рехта буд.

- گمانم وقت صبحانه است. لطفاً می شود فکری هم برای من بکنید...
و شازده کوچولو، شرمزده، یک آب پاش آب خنک آورده و در پای گل ریخته بود.

Чунин буд, ки гул бо худписандии омехта ба зудранҷӣ, хеле зуд моёи озори шоздакучулу шуда буд. Масалан, як рӯз сухан аз чаҳорто хори худ ба миён оварда ва ба шоздакучулу гуфта буд:

چنين بود که گل با خودپسندی آمیخته به زودرنجی، خیلی زود مایه آزار شازده کوچولو شده بود. مثلاً یک روز سخن از چهار تا خار خود به میان آورده و به شازده کوچولو گفته بود:

- Ҳоло бабрҳо бо он чанголҳошон биёянд, бубинам!

Шоздакучулу эътироз карда буд, ки:

- Дар сайёраи ман бабр кучо буд? Тоза, бабрҳо, ки алаф намехӯранд.

Гул ба нармӣ посух дода буд:

- Ман, ки алаф нестам.

- Бубахшед, узр мехоҳам.

- حالا ببرها با آن چنگال هاشان بیایند ببینم!

شازده کوچولو اعتراض کرده بود که:

- در سیاره من ببر کجا بود؟ تازه، ببرها که علف نمی خورند.

گل به نرمی پاسخ داده بود:

- من که علف نیستم.

- ببخشید، عذر می خواهم.

- Ман аслан аз бабрҳо наметарсам, вале аз бод ваҳшат мекунам. Шумо тичир (девори мувакқат аз ҳасир ё порча) надоред?

Ва шоздакучулу бо худ гуфта буд: «ваҳшат аз бод... Баид аст, ки гиёҳ аз бод битарсад. Ин гул мавҷуди ачибест.»

- Шабҳо маро зер хубоби шишай бигузored. Дар вилояти шумо ҳаво хеле сард аст. Вазъи ин чо ҳеч рӯ ба роҳ нест. Он чо, ки ман будам...

- من اصلاً از ببرها نمی ترسم، ولی از باد وحشت می کنم. شما تَجیر

ندارید؟

و شازده کوچولو با خود گفته بود: «وحشت از باد... بعید است که گیاه از

باد بترسد. این گل موجود عجیبی است.»

- شبها مرا زیر حباب شیشه‌ای بگذارید. در ولایت شما هوا خیلی

سرد است. وضع اینجا هیچ روبه‌راه نیست. آنجا که من بودم...

Вале харфашро хӯрда буд. ӯ ба шакли дона ба ин ҷо омада буд. Аз дунёҳои дигар наметавонист хабар дошта бошад. Шармсор аз ин ки дар лаҳзаи ба ҳам бофтани дурӯғе чунин бачагона мушташ боз шудааст, ду-се бор сурфа карда буд, то шоздакучулуру муқассир чилва диҳад.

ولى حرفش را خورده بود. او به شکل دانه به اینجا آمده بود. از دنیاهای دیگر نمی‌توانست خبر داشته باشد. شرمسار از اینکه در لحظه به هم بافتن دروغی چنین بچگانه مشتش باز شده است، دو سه بار سرفه کرده بود تا شازده کوچولو را مقصر جلوه دهد.

- پاس он тичир? ...

- Мехостам биравам биоварам, вале шумо доштед суҳбат мекардед!

Он вақт гул муҳкамтар сурфа карда буд, то ба ҳар ҳол ӯро дучори пушаймонӣ кунад.

Боре, шоздакучулу, бо вучуди ишки самимонааш, хеле зуд дар садоқати он гул шак карда буд. Суҳанҳои беаҳаммияти ӯро ҷиддӣ гирифта буд ва эҳсоси бадбахтӣ мекард.

Як рӯз бо ман дарди дил карду гуфт:

- пас он тижир?...?

- миخواستем بروم بياورم، ولی شما داشتيد صحبت می کردید!

آن وقت گل محکم تر سرفه کرده بود تا بهر حال او را دچار پشیمانی کند. باری، شازده کوچولو، با وجود عشق صمیمانه اش، خیلی زود در صداقت آن گل شک کرده بود. سخنهاى بیاهمیت او را جدی گرفته بود و احساس بدبختی می کرد.

یک روز با من درد دل کرد و گفت:

- Намебоист ба ҳарфҳояш гӯш дода бошам. Ҳеч вақт набояд ба ҳарфи гулҳо гӯш дод. Онҳоро бояд тамошо карду бӯйид. Гули ман сайёраамро муаттар мекард, вале ман намедонистам чӣ гуна аз он лаззат бибарам. Он қазияи чанголи бабр, ки лаҷамро дароварда буд (боиси хашмам шуда буд), ҳаққан боястӣ маро ба риққат оварда бошад.

Як бори дигар боз ҳам бо ман дарди дил кард:

- نمی‌بایست به حرف‌هایش گوش داده باشم. هیچ وقت نباید به حرف گل‌ها گوش داد. آن‌ها را باید تماشا کرد و بویید. گل من سیاره‌ام را معطر می‌کرد، ولی من نمی‌دانستم چگونه از آن لذت ببرم. آن قضیه چنگالِ ببر که لجم را درآورده بود حقاً بایستی مرا به رقت آورده باشد.
یک بار دیگر باز هم با من درد دل کرد:

- Ман он замон натавониста будам чизе бифаҳмам. Ҳақ ин буд, ки кирдорашро бисанҷам, на гуфторашро. Ё маро муаттар мекард, вучудамро равшан мекард. Кори дурусте набуд, ки фирор кардам. Ҳақ ин буд, ки пушти найрангҳои кӯчакаш пай ба муҳаббаташ бибарам. Гулҳо пур аз таноқузанд! Вале ман бисёр ҷавон будам ва ханӯз намедонистам, ки чӣ гуна бояд ўро дӯст бидорам.

- من آن زمان نتوانسته بودم چیزی بفهمم. حق این بود که کردارش را بسنجم نه گفتارش را. او مرا معطر می‌کرد، وجودم را روشن می‌کرد. کار درستی نبود که فرار کردم. حق این بود که پشت نیرنگ‌های کوچکش پی به محبتش ببرم. گل‌ها پر از تناقض‌اند! ولی من بسیار جوان بودم و هنوز نمی‌دانستم که چگونه باید او را دوست بدارم.

Гумон мекунам, ки шоздакучулу барои гурехтан аз он чо, аз муҳочирати дастаии мурғони ваҳшӣ истифода кард. Субҳи рӯзи ҳаракат, сайёраашро хуб мурағтаб кард. Танӯраи оташфишонҳои равшанро бадиққат покиза кард. Ду оташфишони шуълавар дошт, ки субҳонаашро рӯйи онҳо ба осонӣ гарм мекард. Як оташфишони хомӯш ҳам дошт, вале ба қавли ҳудаш: «аз кучо маълум, ки ҳамеша ин чур бимонад», пас танӯраи оташфишони хомӯшро ҳам покиза кард. Оташфишонҳо, агар хуб пок бишаванд, ором ва мурағтаб месӯзанд ва гур намегиранд. Шуълаи

гман ми-кнм ке шазде-коҷоло, брәй грйхтн аз әнҷа, аз мһәҗрт-дестеәй мрғән وحشى استفاده کرد. صبح روز حرکت، سیاره‌اش را خوب مرتّب کرد. تنورهٔ آتش‌فشان‌های روشن را به‌دقت پاکیزه کرد. دو آتش‌فشان شعله‌ور داشت که صبحانه‌اش را روی آن‌ها به‌آسانی گرم می‌کرد. یک آتش‌فشان خاموش هم داشت، ولی به قول خودش: «از کجا معلوم که همیشه این جور بماند»، پس تنورهٔ آتش‌فشان خاموش را هم پاکیزه کرد. آتش‌فشان‌ها اگر خوب پاک بشوند آرام و مرتّب می‌سوزند و گر نمی‌گیرند. شعلهٔ

оташфишон ҳам мисли шуълаи оташи бухорӣ аст. Албатта мо, дар кураи Замин, бисёр кӯчактар аз онем, ки битавонем оташфишонҳоямонро пок кунем. Барои ҳамин аст, ки ин ҳама дардисар бароямон дуруст мекунад.

آتش‌فشان هم مثل شعلهٔ آتش بخاری است. البته ما، در کرهٔ زمین، بسیار کوچک‌تر از آنیم که بتوانیم آتش‌فشان‌هایمان را پاک کنیم. برای همین است که این‌همه در دسر برایمان درست می‌کنند.

Шоздакучулу, бо дили гирифта, охирин ниҳолҳои боъубобро низ аз реша канд. Гумон мекард, ки дигар ҳаргиз ба он ҷо барнамегардад. Аммо ҳамаи ин корҳои якнавохти рӯзмарра дар он рӯз субҳ барояш лутфи дигаре дошт. Ва ҳангоме ки охирин бор гулро об дод ва хост, то ҳубоби шишаиро рӯйи он бигузорад, ҳис кард, ки дорад ба гиря меуфтад. Рӯ ба гул карду гуфт:

- Худо ҳофиз.

Вале гул ҷавоб наод.

شازده کوچولو، با دلی گرفته، آخرین نهال‌های بائوباب را نیز از ریشه کند. گمان می‌کرد که دیگر هرگز به آنجا بر نمی‌گردد. اما همهٔ این کارهای یکنواخت روزمره در آن روز صبح برایش لطف دیگری داشت. و هنگامی که آخرین بار گل را آب داد و خواست تا حباب شیشه‌ای را روی آن بگذارد، حس کرد که دارد به گریه می‌افتد. رو به گل کرد و گفت:

- خداحافظ.

ولی گل جواب نداد.

Танӯраи оташифионро бадиққат покиза кард

تنوره آتش فشان را به دقت پاکیزه کرد.

Шоҳзода дубора гуфт:

- Худо ҳофиз.

Гул сурфа кард, вале ин сурфа аз зуком набуд.

Саранҷом ба забон омаду гуфт:

- Ман аҳмақ будам. Аз ту узр мецоҳам.

Умедворам, ки хошбахт бишавӣ.

شاهزاده دوباره گفت:

- خدا حافظ.

گل سرفه کرد، ولی این سرفه از زکام نبود. سرانجام به زبان آمد و

گفت:

- من احمق بودم. از تو عذر می خواهم. امیدوارم که خوشبخت بشوی.

Шоздакучулу аз ин ки маломате аз гул нашенд, таачуб кард. Ҳайратзада ва ҳубоб ба даст истода буд ва аз ин меҳрубонии ором сар дарнамеовард.

Гул гуфт:

- Оре, ман дӯстат дорам. Ту ҳеч вақт инро нафаҳмидӣ, тақсирӣ худам буд. Ҳоло дигар аҳаммият надорад, вале ту ҳам мисли ман аҳмақ будӣ. Умедворам, ки хушбахт бишавӣ ... Ин ҳубобро бигузур канор, дигар онро намеҳоям.

- Вале бод...

- Ман он қадрҳо ҳам зуқом нестам... Ҳавои хуноки шаб сари ҳолам меоварад. Охир ман гулам.

- Вале ҳайвонҳо...

شازده کوچولو از اینکه ملامتی از گل نشنید تعجب کرد. حیرت زده و حباب به دست ایستاده بود و از این مهربانی آرام سر در نمی آورد.

گل گفت:

- آره، من دوستت دارم. تو هیچ وقت این را نفهمیدی، تقصیر خودم بود. حالا دیگر اهمیتی ندارد، ولی تو هم مثل من احمق بودی. امیدوارم که خوشبخت بشوی ... این حباب را بگذار کنار، دیگر آن را نمی خواهم.

- ولی باد...

- من آن قدرها هم زکام نیستم... هوای خنک شب سر حالم می آورد. آخر

من گلم.

- ولی حیوانها...

- مان бояд чаври ду-сето кирми ҳашараро бикашам, то битавонам бо парвонаҳо ошно бишавам, ки гӯё хеле хушгиланд. В-агар на, дигар кӣ ба диданам меояд? Ту, ки рафтаӣ ба дур-дурҳо. Аз ҳайвонҳои гунда (калон) ҳам наметарсам. Ман барои худам чангол дорам.

Ва бо содадилӣ чаҳорто хораширо нишон дод. Сипас гуфт:

- Ин қадр тӯлаш надеҳ, хавсалаамро сар мебарӣ. Ту тасмим гирифтаӣ, ки биравӣ. Хуб, бирав!

Зеро намехост, ки шоздакучулу ашкҳояширо бубинад, азбаски мағрур буд.

- من باید جورِ دو سه تا کرم حشره را بکشم تا بتوانم با پروانه‌ها آشنا بشوم که گویا خیلی خوشگل‌اند. وگرنه دیگر کی به دیدنم می‌آید؟ تو که رفته‌ای به دور دورها. از حیوان‌های گنده هم نمی‌ترسم. من برای خودم چنگال دارم.

و با ساده دلی چهار تا خارش را نشان داد. سپس گفت:

- این قدر طولش نده، حوصله‌ام را سر می‌بری. تو تصمیم گرفته‌ای که بروی. خوب، برو!

زیرا نمی‌خواست که شازده کوچولو اشک‌هایش را ببیند، از بس که مغرور بود.

Шоздакучулу ба минтақаи хурдасайёраҳои 325 ва 326 ва 327 ва 328 ва 329 ва 330 расид. Пас ба як-яки онҳо сар зад, то ҳам саргарм шавад ва ҳам чизе биёмӯзад.

Хурдасайёраи аввал чойгоҳи шоҳ буд. Шоҳ бо чомае аз махмали арғувонӣ ва қоқум бар тахти бисёр сода ва дар айни ҳол бошукӯҳ нишаста буд.

Ҳамин ки чашми шоҳ ба шоздакучулу уфтод, ба садои баланд гуфт:

شازده کوچولو به منطقه خرده سیاره های 325 و 326 و 327 و 328 و 329 رسید. پس به یک یک آنها سر زد تا هم سرگرم شود و هم چیزی بیاموزد.

خرده سیاره اول جایگاه شاه بود. شاه با جامه ای از مخمل ارغوانی و قافم بر تختی بسیار ساده و در عین حال باشکوه نشست. همین که چشم شاه به شازده کوچولو افتاد به صدای بلند گفت:

- Хуб, ин ҳам раияте аз раёёи ман!

Ва шоздакучулу бо худ гуфт:

- Аз кучо маро мешиносат? Ū, ки то ҳоло маро надидааст!

Намедонист, ки дунё барои шоҳон бисёр сода шудааст ва онҳо ҳамаи мардумро раияти худ мебинанд.

Шоҳ аз ин ки тавониста буд саранҷом бар касе подшоҳӣ кунад, бод ба ғабғаб андохт ва гуфт:

- Биё наздик, то беҳтар бубинамат.

Шоздакучулу бо нигоҳ дунболи чое мегашт, то бинишинад, вале шинели қоқуми муҷаллалӣ шоҳ ҳама чойи сайёро гирифта буд. Ночор ҳамон ҷо истод ва чун хаста буд, хамёзае кашид.

- خوب، این هم رعیتی از رعایای من!

و شازده کوچولو با خود گفت:

- از کجا مرا می‌شناسد؟ او که تا حالا مرا ندیده است!

نمی‌دانست که دنیا برای شاهان بسیار ساده شده است و آن‌ها همه

مردم را رعیت خود می‌بینند.

شاه از اینکه توانسته بود سرانجام بر کسی پادشاهی کند باد به غبغب

انداخت و گفت:

- بیا نزدیک تا بهتر ببینمت.

شازده کوچولو با نگاه دنبال جایی می‌گشت تا بنشیند، ولی شنلِ قاقمِ مجلل

شاه همه جای سیّاره را گرفته بود. ناچار همان‌جا ایستاد و چون خسته بود،

خمیازه‌های کشید.

*Шинели қоқуми муҷаллали шоҳ ҳама ҷои сайёро
гирифта буд*

شنلِ قاقمِ مجللِ شاه همه جای سیاره را گرفته بود.

Султон ба ӯ гуфт:

- Хамёза кашидан дар ҳузури шоҳ хилофи
ойин аст. Ман ба ту иҷоза намедиҳам.

Шоздакучулу шармзада гуфт:

سلطان به او گفت:

- خمیازه کشیدن در حضور شاه خلاف آیین است. من به تو اجازه

نمی‌دهم.

شازده کوچولو شرمزده گفت:

- Наметавонам чилави хамёзаамро бигирам.
Охир ман аз роҳи хеле дур омадам ва ҳеч
нахобидаам.

Шоҳ гуфт:

- Пас ба ту дастур медиҳам, ки хамёза
бикашӣ. Солҳост, ки ман хамёза кашидани касеро
надидаам. Хамёза барои ман аз чизҳои тамошой
аст. Зуд бош, боз ҳам хамёза бикаш. Ба ту дастур
медиҳам.

Шоздакучулу сурх шуду гуфт:

- Охир ҳул (дасту погумкарда, музтариб)
шудаам... Дигар хамёзаам намеояд...

Шоҳ гуфт:

- Ҳум! ҳум! Пас ман ... ба ту дастур медиҳам,
ки гоҳе хамёза бикашӣ ва гоҳе ҳам...

- نمی توانم جلو خمیازهام را بگیرم. آخر من از راه خیلی دور آمدهام و

هیچ خوابیدهام.

شاه گفت:

- پس به تو دستور می‌دهم که خمیازه بکشی. سال‌هاست که من

خمیازه کشیدن کسی را ندیده‌ام. خمیازه برای من از چیزهای تماشایی است.

زود باش، باز هم خمیازه بکش. به تو دستور می‌دهم.

شازده کوچولو سرخ شد و گفت:

- آخر هول شده‌ام... دیگر خمیازهام نمی‌آید...

شاه گفت:

- هوم! هوم! پس من ... به تو دستور می‌دهم که گاهی خمیازه بکشی و

گاهی هم...

Минну мин мекард ва ба назар меомад, ки мукаддар шудааст.

Зеро он чи барои шоҳ аҳамият дошт, ин буд, ки ҳукмаш бедиранг иҷро шавад. Нофармониरो таҳаммул намекард. ӯ султони худкома буд. Аммо чун марди неқнафсе буд, дастурҳои оқилона содир мекард. Масалан мегуфт:

- Агар ман ба яке аз сардоронам дастур бидиҳам, ки мурғи дарёӣ бишавад ва ӯ фармон набарад, тақсир аз ӯ нест, тақсир аз ман аст.

Шоздакучулу маҳчубона пурсид:

- Иҷоза ҳаст, ки бинишинам?

Шоҳ бо ҷалоли тамом, гӯшаи домани қоқумашро пас кашиду гуфт:

- Ба ту дастур медиҳам, ки бинишинӣ.

مِنْ و مِنْ مِي كَرْد و بَه نَظَر مِي اَمَد كِه مَكْدَر شَدِه اَسْت.
زیرا آنچه برای شاه اهمیت داشت این بود که حکمش بی‌درنگ اجرا شود. نافرمانی را تحمّل نمی‌کرد. او سلطانی خودکامه بود. اما چون مردِ نیک‌نَفْسی بود، دستورهای عاقلانه صادر می‌کرد. مثلاً می‌گفت:

- اگر من به یکی از سردارانم دستور بدهم که مرغ دریایی بشود و او

فرمان نَبَرَد، تقصیر از او نیست، تقصیر از من است.

شازده کوچولو محجوبانه پرسید:

- اجازه هست که بنشینم؟

شاه با جلالِ تمام، گوشهٔ دامن قاقمش را پس کشید و گفت:

- به تو دستور می‌دهم که بنشینی.

Вале шоздакучулу тааччуб мекард. Сайёра бисёр кўчак буд. Пас шоҳ ба чӣ чиз салтанат мекард?

Ба шоҳ гуфт:

- Қурбон, часоратамро афв бифармоед, мехоҳам аз шумо суоле бикунам...

Шоҳ бо ачала ҷавоб дод:

- Ба ту дастур медиҳам, ки суол бикунӣ.

- Қурбон, шумо ба чӣ салтанат мекунед?

Шоҳ хеле сода ҷавоб дод:

- Ба ҳама чиз.

- Ба ҳама чиз?

Шоҳ бо ҳаракати ором ба сайёраи худ ва сайёраҳои дигар ва ситораҳо ишора кард.

Шоздакучулу пурсид:

ولى شازده کوچولو تعجب مى کرد. ستاره بسيار کوچک بود. پس شاه به

چه چیز سلطنت مى کرد؟

به شاه گفت:

- قربان، جسارتى را عفو بفرمائيد، مى خواهم از شما سؤالى بکنم...

شاه با عجله جواب داد:

- به تو دستور مى دهم که سؤال بکنى.

- قربان، شما به چه سلطنت مى کنید؟

شاه خيلى ساده جواب داد:

- به همه چیز.

- به همه چیز؟

شاه با حرکتى آرام به ستاره خود و ستاره هاى ديگر و ستاره ها اشاره کرد.

شازده کوچولو پرسيد:

- Ба ҳамаи инҳо?

Шоҳ ҷавоб дод:

- Ба ҳамаи инҳо.

Зеро $\bar{u}$ на танҳо султоне худкома буд, ки султони мутлақи ҷаҳон ҳам буд.

- Ва ситораҳо ҳам аз шумо фармон мебаранд?

Шоҳ гуфт:

- Албатта! Ҳама бедиранг фармон мебаранд.

Ман беинзиботиро ичоза намедихам.

Чунин кудрате шоздакучулуру ба шигифт овард. Агар худаш чунин кудрате медошт, метавонист дар як рӯз на танҳо чихилу ҷаҳор бор, балки ҳафтоду ду ё ҳатто сад, ё ҳатто дувист бор ғуруби офтобро тамошо кунад ва лозим набошад, ки сандалияшро аз ин $\bar{s}$ ба он $\bar{s}$ бибарад! Чун аз ёди сайёраи кӯчаки раҳокардааш андаке дилафсурда шуда буд, ба худ чуръат дод, то аз шоҳ дархости марҳамате кунад:

- به همهٔ این‌ها؟

شاه جواب داد:

- به همهٔ این‌ها.

زیرا او نه تنها سلطانی خودکامه بود، که سلطان مطلق جهان هم بود.

- و ستاره‌ها هم از شما فرمان می‌برند؟

شاه گفت:

- البته! همه بی‌درنگ فرمان می‌برند. من بی‌انضباطی را اجازه نمی‌دهم.

چنین قدرتی سازده کوچولو را به شگفت آورد. اگر خودش چنین قدرتی می‌داشت می‌توانست در یک روز نه تنها چهل و چهار بار، بلکه هفتاد و دو یا حتی صد یا حتی دویست بار غروب آفتاب را تماشا کند و لازم نباشد که صندلی‌اش را از این سو به آن سو ببرد! چون از یاد ستارهٔ کوچکِ رهاکرده‌اش اندکی دل‌افسوده شده بود، به خود جرئت داد تا از شاه در خواست مرحمتی کند:

- Дилам мехост, ки ғуруби офтобро бубинам.
Лутф бифармоед ... Ба хуршед дастур бидихед, ки
гуруб кунад...

Шоҳ гуфт:

- Агар ман ба яке аз сардоронам дастур бидихам,
ки мисли парвона аз ин гул ба он гул бипарад ё
намоишномае ба шеър бинависад, ё мурғи дарёӣ
бишавад ва агар сардор дастурро ичро накунад, ман ё
ӯ, кадом муқассирем?

Шоздакучулу бо лаҳни муҳкаме гуфт:

- Шумо муқассиред.

Шоҳ гуфт:

- Саҳеҳ аст. Бояд аз ҳар кас кореро хост, ки аз ӯ
бармеояд. Қудрат пеш аз ҳар чиз, муттақӣ ба ақл аст.
Агар ту ба афроди миллатат дастуре бидихӣ, ки худро
ба дарё биандозанд, онҳо шӯриш хоҳанд кард. Ман
ҳақдорам, ки аз онҳо итоат бихоҳам, чун дастурхоям
оқилона аст.

- دلم می‌خواست که غروب آفتاب را ببینم. لطف بفرمایید ... به
خورشید دستور بدهید که غروب کند...
شاه گفت:

- اگر من به یکی از سردارانم دستور بدهم که مثل پروانه از این گل به
آن گل بپرد یا نمایشنامه‌ای به شعر بنویسد یا مرغ دریایی بشود و اگر سردار
دستور را اجرا نکند، من یا او، کدام مقصّریم؟
شازده کوچولو با لحن محکمی گفت:
- شما مقصّرید.
شاه گفت:

- صحیح است. باید از هرکس کاری را خواست که از او برمی‌آید. قدرت
پیش از هر چیز، متکی به عقل است. اگر تو به افراد ملت دستور بدهی که
خود را به دریا بیندازند، آن‌ها شورش خواهند کرد. من حق دارم که از آن‌ها
اطاعت بخواهم، چون دستورهایم عاقلانه است.

Шоздакучулу, ки он чи мепурсид, харгиз фаромӯш намекард, боз гуфт:

- Пас ғуруби офтоби ман чӣ мешавад?

- Ту ҳам ба ғуруби офтобат мерасӣ. Ман фармонашро содир хоҳам кард. Мунтаҳо, бино ба сиёсати кишвардорӣ, мунтазир мемонам, то заминаи кор омода шавад.

Шоздакучулу пурсид:

- Кай омода мешавад?

Шоҳ аввал ба тақвими бузурге нигоҳ кард ва баъд гуфт:

- Ҳон, ҳон! Бале, бале! ... худуди ... худуди ... Имшаб худуди соати ҳафту чиҳил дақиқа! Ва он вақт худат хоҳӣ дид, ки дастури ман чӣ тавр иҷро мешавад.

Шоздакучулу хамёза кашид. Дар ҳасрати дидори ғуруби офтобаш буд. Аз ин гузашта, каме ҳам касал шуда буд. Ба шоҳ гуфт:

شازده کوچولو که آنچه می پرسید هرگز فراموش نمی کرد، باز گفت:

- پس غروب آفتاب من چه می شود؟

- تو هم به غروب آفتاب می رسی. من فرمانش را صادر خواهم کرد.

منتها، بنا به سیاست کشورداری، منتظر می مانم تا زمینه کار آماده شود.

شازده کوچولو پرسید:

- کی آماده می شود؟

شاه اول به تقویم بزرگی نگاه کرد و بعد گفت:

- هان هان! بله بله! ... حدود ... حدود ... امشب حدود ساعت هفت و

چهل دقیقه! و آن وقت خودت خواهی دید که دستور من چطور اجرا می شود.

شازده کوچولو خمیازه کشید. در حسرت دیدار غروب آفتابش بود. از

این گذشته، کمی هم کسل شده بود. به شاه گفت:

- Ман ин чо дигар коре надорам. Меҳоҳам биравам!

Шоҳ, ки аз доштани раият ба худ меболид, дар ҷавоб гуфт:

- Нарав, нарав. Ман вазират мекунам!

- Вазири чӣ?

- Вазири... Вазири додгустарӣ!

- Вале ин чо, ки касе нест, то муҳокима бишавад.

Шоҳ гуфт:

- Аз кучо маълум? Ман ҳанӯз қаламрави подшоҳиямро нагаштаам. Хеле пир шудаам, чо барои қолиска (қоляска, ароба, фойтун) надорам ва аз пиёдаравӣ хаста мешавам.

Шоздакучулу, ки хам шуда буд, то бори дигар нигоҳе ба он нимаи сайёра биандозад, гуфт:

- من اینجا دیگر کاری ندارم. می‌خواهم بروم!

شاه که از داشتن رعیت به خود می‌بالید در جواب گفت:

- نرو، نرو. من وزیرت می‌کنم!

- وزیر چه؟

- وزیر... وزیرِ دادگستری!

- ولی اینجا که کسی نیست تا محاکمه بشود.

شاه گفت:

- از کجا معلوم؟ من هنوز قلمرو پادشاهی‌ام را نگشته‌ام. خیلی پیر

شده‌ام، جا برای کالسکه ندارم، و از پیاده‌روی خسته می‌شوم.

شازده کوچولو که خم شده بود تا بار دیگر نگاهی به آن نیمهٔ سیاره بیندازد

گفت:

- Вале ман нигоҳ кардаам. Он чо ҳам касе нест...

Шоҳ гуфт:

- Пас ту метавонӣ худатро муҳокима бикунӣ.

Ин мушкилтарин кор аст. Муҳокима кардани худ
бисёр мушкилтар аз муҳокима кардани дигаре аст.
Агар битавонӣ дар бораи худат дуруст ҳукм кунӣ,
маълум мешавад, ки ҳакими воқеӣ ҳастӣ.

Шоздакучулу гуфт:

- Ман ҳар чо, ки бошам, метавонам дар бораи
худам ҳукм кунам. Лозим нест, ки ҳатман ин чо
бошам.

Шоҳ гуфт:

- ولی من نگاه کرده‌ام. آنجا هم کسی نیست...

شاه گفت:

- پس تو می‌توانی خودت را محاکمه بکنی. این مشکل‌ترین کار است.

محاکمه کردن خود بسیار مشکل‌تر از محاکمه کردن دیگری است. اگر بتوانی
درباره خودت درست حکم کنی، معلوم می‌شود که حکیم واقعی هستی.

شازده کوچولو گفت:

- من هر جا که باشم می‌توانم درباره خودم حکم کنم. لازم نیست که

حتماً اینجا باشم.

شاه گفت:

- Хум! хум! Ба гумонам, дар гӯшае аз сайёраи ман як муши пир ҳаст. Шабҳо садояшро мешунавам. Ту метавонӣ ин муши пирро ба пойи муҳокима бикашӣ ва гоҳ-гоҳ ба марг маҳкумаш кунӣ. Аз ин қарор, зиндагиаш вобаста ба адолати ту хоҳад буд. Аммо ту ҳар бор ўро машмули афв қарор медиҳӣ, то боз ҳам битавонӣ муҳокимааш кунӣ. Охир яке бештар нест.

Шоздакучулу ҷавоб дод:

- Ман дӯст надорам, ки касеро ба марг маҳкум кунам. Гумонам, дигар бояд биравам.

Шоҳ гуфт:

- На, нарав.

Вале шоздакучулу, ки омодаи ҳаракат шуда буд, нахост султони пирро биранҷонад ва гуфт:

- هوم! هوم! به گمانم در گوشه‌ای از سیاره من یک موش پیر هست. شب‌ها صدایش را می‌شنوم. تو می‌توانی این موش پیر را به پای محاکمه بکشی و گاه‌گاه به مرگ محکومش کنی. از این قرار، زندگی‌اش وابسته به عدالت تو خواهد بود. اما تو هر بار او را مشمول عفو قرار می‌دهی تا باز هم بتوانی محاکمه‌اش کنی. آخر یکی بیشتر نیست.

شازده کوچولو جواب داد:

- من دوست ندارم که کسی را به مرگ محکوم کنم. گمانم دیگر باید

بروم.

شاه گفت:

- نه، نرو.

ولی شازده کوچولو که آماده حرکت شده بود نخواست سلطان پیر را برنجانند

و گفت:

- Агар аълоҳазрат майл доранд, ки фармонашон айнан ичро шавад, метавонанд дастури оқилонае содир кунанд. Масалан, ба ман дастур бидиҳанд, ки то як дақиқаи дигар аз ин чо биравам. Гумон мекунам, ки замина ҳам барои ин кор фароҳам аст...

Чун шоҳ ҷавобе надод, шоздакучулу лаҳзае мураддад монд, сипас оҳе кашид ва ба роҳ уфтод.

Он вақт шоҳ бо ачала фарёд зад:

- Ман туро сафири худам мекунам.

Қиёфаи бисёр муқтадирона ва боубухате ба худ гирифта буд.

Шоздакучулу дар роҳ бо худ гуфт: «ин одамбузургҳо воқеан, ки чӣ қадр ачибанд!»

- اگر اعلیٰ حضرت میل دارند که فرمانشان عیناً اجرا شود می‌توانند دستور عاقلانه‌ای صادر کنند. مثلاً به من دستور بدهند که تا یک دقیقه دیگر از اینجا بروم. گمان می‌کنم که زمینه هم برای این کار فراهم است...
چون شاه جوابی نداد، شازده کوچولو لحظه‌ای مردّد ماند، سپس آهی کشید و به راه افتاد.

آن وقت شاه با عجله فریاد زد:

- من تو را سفیر خودم می‌کنم.

قیافه بسیار مقتدرانه و با ابهتی به خود گرفته بود.

شازده کوچولو در راه با خود گفت: «این آدم‌بزرگ‌ها واقعاً که چقدر

عجیب‌اند!»

11

Сайёраи дувум чойгоҳи марди худписанд буд.
Худписанд ҳамин, ки шоздакучулуру аз дур
дид, бо садои баланд гуфт:

- Баҳ-баҳ! Иродатманде ба диданам омадааст!

Зеро, дар назари худписандон, дигар мардум
ҳама аз иродатмандонанд.

Шоздакучулу гуфт:

- Салом. Шумо кулоҳи ачибе доред.

Худписанд ҷавоб дод:

Ситорае дум ҷайگاه مرد خودپسند بود.

خودپسند همین که شازده کوچولو را از دور دید با صدای بلند گفت:

- به به! ارادتمندی به دیدنم آمده است!

زیرا، در نظر خودپسندان، دیگر مردم همه از ارادتمندانند.

شازده کوچولو گفت:

- سلام. شما کلاه عجیبی دارید.

خودپسند جواب داد:

- Барои ин аст, ки салом бидихам. Яъне, вақте ки бароям даст мезананд ва ҳал-ҳала (фарёдҳои шодмонӣ) мекунанд, онро бардораму салом бидихам. Бадбахтона, ҳеч вақт гузори касе ба ин тараф намеуфтад.

Шоздакучулу, ки чизе нафаҳмида буд, гуфт:

- Аҷаб! Чӣ тавр?

Худписанд роҳнамоӣ кард:

Дастҳоятро ба ҳам бизан.

- برای این است که سلام بدهم. یعنی وقتی که برایم دست می‌زنند و هلهله می‌کنند آن را بردارم و سلام بدهم. بدبختانه هیچ وقت گذار کسی به این طرف نمی‌افتد.

شازده کوچولو که چیزی نفهمیده بود گفت:

- عجب! چطور؟

خودپسند راهنمایی کرد:

دست‌هایت را به هم بزن.

Сайёраи дувум ҷойгоҳи мард худписанд буд

Сайёра ӯ дум ҷаёгаҳ мард худпеснд буд.

Шоздакучулу дастхояшро ба ҳам зад.
Худписанд кулоҳашро аз сар бардошт ва бо
фурӯтанӣ салом дод.

Шоздакучулу дар дил гуфт:

- Ин бомазатар аз дидани шоҳ аст.

Ва дубора шуруъ кард ба даст задан.
Худписанд ҳам кулоҳашро аз сар бардошт ва
шуруъ кард ба салом додан.

Шоздакучулу пас аз панҷ дақиқа тамрин، аз
якнавохтии ин бозӣ хаста шуд ва пурсид:

- Ва барои ин ки кулоҳ аз сарат биуфтад، чӣ
кор бояд кард?

Вале худписанд садои ӯро нашонид.
Худписандон фақат садои таҳсинро мешунаванд.

Аз шоздакучулу пурсид:

شازده کوچولو دست‌هایش را به هم زد. خودپسند کلاهش را از سر
برداشت و با فروتنی سلام داد.

شازده کوچولو در دل گفت:

- این بامزه‌تر از دیدن شاه است.

و دوباره شروع کرد به دست زدن. خودپسند هم کلاهش را از سر برداشت
و شروع کرد به سلام دادن.

شازده کوچولو پس از پنج دقیقه تمرین، از یکنواختی این بازی خسته شد
و پرسید:

- و برای اینکه کلاه از سرت بیفتد چه کار باید کرد؟

ولی خودپسند صدای او را نشنید. خودپسندان فقط صدای تحسین را
می‌شنوند.

از شازده کوچولو پرسید:

- Оё ту воқеан маро хеле таҳсин мекуни?
- Таҳсин кардан, яъне чӣ?
- Яъне ту тасдиқ мекуни, ки ман зеботарину
хушпӯштарин ва пулдортарину бохуштарин марди
ин сайёраам.

- Вале ғайр аз ту, ки касе дар ин сайёра нест!
- Ту ин муҳаббатро дар ҳаққи ман бикун. Бо
вучуди ин, маро таҳсин кун.

Шоздакучулу каме шона боло андохт ва гуфт:
- Бошад, таҳсинат мекунам, вале ин чӣ фоидае
бароят дорад?

Ва шоздакучулу аз он ҷо рафт.

Дар роҳи сафар ба содағӣ бо худ гуфт:
«одамбузургҳо воқеан, ки хеле ачибу ғарибанд!»

- آیا تو واقعاً مرا خیلی تحسین می کنی؟

- تحسین کردن یعنی چه؟

- یعنی تو تصدیق می کنی که من زیباترین و خوش پوش ترین و

پولدارترین و باهوش ترین مرد این سیاره ام.

- ولی غیر از تو که کسی در این سیاره نیست!

- تو این محبت را در حق من بکن. با وجود این مرا تحسین کن.

شازده کوچولو کمی شانه بالا انداخت و گفت:

- باشد، تحسینت می کنم، ولی این چه فایده ای برایت دارد؟

و شازده کوچولو از آنجا رفت.

در راه سفر به سادگی با خود گفت: «آدم بزرگها واقعاً که خیلی عجیب و

غریب اند!»

12

Сайёраи баъд ҷойгоҳи майхора буд.

Ин дидор бисёр кӯтоҳ буд, вале шоздакучулуро дар ғами амиқе фурӯ бурд. Майхораро дид, ки сокит дар баробари маҷмӯае аз бутриҳои (шишаҳои) холӣ ва маҷмӯае аз бутриҳои пур нишаста буд ва ба ӯ гуфт:

- Чӣ мекуни?

Майхора бо ҳолате мотамзада гуфт:

- Май меҳӯрам.

سیّارة بعد جایگاه می خواره بود.

این دیدار بسیار کوتاه بود، ولی شازده کوچولو را در غم عمیقی فروبرد. می خواره را دید که ساکت در برابر مجموعه‌ای از بطری‌های خالی و مجموعه‌ای از بطری‌های پر نشسته بود و به او گفت:

- چه می کنی؟

می خواره با حالتی ماتمزده گفت:

- می می خورم.

Шоздакучулу пурсид:

- Чаро май мехӯрӣ?

Майхора ҷавоб дод:

- То фаромӯш кунам.

Шоздакучулу, ки ҳоло дигар дилаш ба ҳоли ӯ месӯхт, пурсид:

- Чаро фаромӯш кунӣ?

Майхора сарашро зер андохт ва иқрор кард:

- Фаромӯш кунам, ки шармандаам.

Шоздакучулу, ки дилаш мехост ба ӯ кумак кунад, пурсид:

- Шарманда аз чӣ?

شازده کوچولو پرسید:

- چرا می خوری؟

می خواره جواب داد:

- تا فراموش کنم.

شازده کوچولو که حالا دیگر دلش به حال او می سوخت پرسید:

- چی را فراموش کنی؟

می خواره سرش را زیر انداخت و اقرار کرد:

- فراموش کنم که شرمنده ام.

شازده کوچولو که دلش می خواست به او کمک کند پرسید:

- شرمنده از چی؟

Сайёраи баъд ҷойгоҳи майхора буд
سیاره بعد جایگاه می خواره بود.

- Шарманда аз ин ки май мехӯрам!

Майхора инро гуфт ва яқсара ба ҳоли сукут
фурӯ рафт.

Шоздакучулу ҳайрон аз он чо рафт ва дар
роҳи сафар бо худ мегуфт: «Одамбузургҳо воқеан,
ки хеле-хеле ачибу ғарибанд!»

- شرمنده از اینکه می خورم!

می خواره این را گفت و یکسره به حال سکوت فرورفت.

شازده کوچولو حیران از آنجا رفت و در راه سفر با خود می گفت:

«آدم بزرگها واقعاً که خیلی خیلی عجیب و غریب‌اند!»

13

Сайёраи чаҳорум чойгоҳи тоҷир буд.

Ин мард ба қадре машғул буд, ки бо вуруди шоздакучулу ҳатто сар баланд накард.

Шоздакучулу ба ӯ гуфт:

- Салом. Сигоратон хомӯш шудааст.

- Се ва ду мекунад панҷ. Панҷу ҳафт – дувоздаҳ. Дувоздаҳу се – понздаҳ. Салом. Понздаҳу ҳафт – бисту ду. Бисту дуву шаш – бисту ҳашт. Намерасам равшанаш кунам. Бисту шашу панҷ – сиву як. Охе-е-ш! Пас, мешавад понсаду як миллиону шашсаду бисту ду ҳазору ҳафтсаду сиву як.

سیّارة چهارم جایگاه تاجر بود.

این مرد به قدری مشغول بود که با ورود شازده کوچولو حتی سر بلند نکرد.

شازده کوچولو به او گفت:

- سلام. سیگارتان خاموش شده است.

- سه و دو می‌کند پنج. پنج و هفت دوازده. دوازده و سه پانزده. سلام.

پانزده و هفت بیست و دو. بیست و دو و شش بیست و هشت. نمی‌رسم روشنش کنم. بیست و شش و پنج سی و یک. آخیش! پس می‌شود پانصد و یک میلیون و ششصد و بیست و دو هزار و هفتصد و سی و یک.

- Понсаду як миллион чӣ?

- Ҳон? Ту ҳанӯз ин чойӣ? Понсаду як миллион чиз... Чӣ медонам чӣ ... Ман ин ҳама кор дорам! Ман одами чиддие ҳастам, ҳавсалаи ҳарфҳои ёваро надорам! Ду ва панҷ – ҳафт.

Шоздакучулу, ки ба умраш ҳаргиз аз суоле, ки карда буд, то ҷавоб намешунид, даст барнамедошт, дубора гуфт:

- Понсаду як миллион чӣ?

Тоҷир сарашро баланд кард ва гуфт:

- Панصد و یک میلیون چی؟

- Һан? То Һнорз ин Һайӣ? Панصد و یک میلیون Һиз... Һе ми Һанм Һӣ ... мн ин Һме кар Һарм! мн Һدم Һدی Һی Һستم، Һوصله Һرف Һای Һاوه را ندارم! دو و پنج Һفت.

Һازده کوچولو که به عمرش Һرگز از سؤالی که کرده بود تا Һواب نمی شنید دست بر نمی داشت دوباره گفت:

- Панصد و یک میلیون چی؟

تاجر سرش را بلند کرد و گفت:

- از پانچوخی чаҳор сол пеш, ки ман сокини ин сайёраам, фақат се бор ба дарди сар уфтодам. Бори аввал, бисту ду сол пеш, як занбӯр музоҳимам шуд, ки худо медонад аз кучо омада буд. Садои ваҳшатноке мекард ва боис шуд, ки ман дар як амали чамъ чаҳорто иштибоҳ бикунам. Бори дувум, ёздаҳ сол пеш, дучори устухондard шудам. Ман варзиш намекунам, фурсати гардиш ҳам надорам. Ман одами ҷиддие ҳастам. Бори сеум ҳам ... ҳолост! Доштам мегуфтам, понсаду як миллион...

- Миллион чӣ?

Тоҷир фаҳмид, ки умеди оромише нест. Ночор гуфт:

- Миллион аз ин чизҳои кучулу, ки гоҳе дар осмон мебинем.

- Магас?

- аз پنجاه و چهار سال پیش که من ساکن این سیاره‌ام فقط سه بار به دردسر افتاده‌ام. بار اول، بیست و دو سال پیش، یک زنبور مزاحم شد که خدا می‌داند از کجا آمده بود. صدای وحشتناکی می‌کرد و باعث شد که من در یک عمل جمع چهار تا اشتباه بکنم. بار دوم، یازده سال پیش، دچار استخوان‌درد شدم. من ورزش نمی‌کنم، فرصت گردش هم ندارم. من آدم جدّی‌ای هستم. بار سوم هم ... حالاست! داشتم می‌گفتم، پانصد و یک میلیون...

- میلیون چی؟

تاجر فهمید که امید آرامشی نیست. ناچار گفت:

- میلیون از این چیزهای کوچولو که گاهی در آسمان می‌بینیم.

- مگس؟

- На бобо, чизҳои кучулу, ки барқ мезанад.
- Занбӯри асал?
- На бобо, чизҳои кучулуи тиллоӣ, ки одамҳои бекорро ба хаёлбофӣ вомедорад. Вале ман одам чиддие ҳастам! Фурсати хаёлбофӣ надорам.
- Оҳо! Ситораҳо?
- Оре, ҳамин аст. Ситораҳо.
- Ва ту бо понсаду як миллион ситора чӣ кор мекуни?
- Понсаду як миллиону шашсаду бистуду хазору ҳафтсаду сиву як. Ман одами чиддие ҳастам, ҳисобам дақиқ аст.
- Ва ту бо ин ситораҳо чӣ кор мекуни?
- Чӣ кор мекунам?
- Оре.

- نه بابا، چیزهای کوچولو که برق می‌زند.

- زنبور عسل؟

- نه بابا، چیزهای کوچولوی طلایی که آدم‌های بیکار را به خیال‌بافی وا

می‌دارد. ولی من آدم جدّی‌ای هستم! فرصت خیال‌بافی ندارم.

- آها! ستاره‌ها؟

- آره، همین است. ستاره‌ها.

- و تو با پانصد میلیون ستاره چه کار می‌کنی؟

- پانصد و یک میلیون و ششصد و بیست و دو هزار و هفتصد و سی و یک.

من آدم جدّی‌ای هستم. حسابم دقیق است.

- و تو با این ستاره‌ها چه کار می‌کنی؟

- چه کار می‌کنم؟

- آره.

- Хеч кор. Ман онҳоро дорам.
- Ту ситораҳоро дорӣ?
- Оре.
- Вале ман як шоҳ дидам, ки...
- Шоҳҳо хеч чиз надоранд. Онҳо фақат салтанат мекунанд. Ин бо он хеле фарқ дорад.
- Ва доштани ситораҳо ба чӣ дардат меҳӯрад?
- Ба дардам меҳӯрад, ки сарватманд бишавам.
- Ва сарватманд бишавӣ, ки чӣ?
- Ки ситораҳои дигар бихарам, агар касе пайдо кунад. Шоздакучулу дар дил гуфт: «Ин ёру (фалонӣ) каме мисли он майҳора истидлол мекунад».
- Бо ин ҳама, боз аз ӯ суолхое кард:
- Чӣ тавр метавонем ситорадор бишавем?

- هیچ کار. من آن‌ها را دارم.

- تو ستاره‌ها را داری؟

- آره.

- ولی من یک شاه دیدم که...

- شاه‌ها هیچ چیز ندارند. آن‌ها فقط سلطنت می‌کنند. این با آن خیلی فرق

دارد.

- و داشتن ستاره‌ها به چه دردت می‌خورد؟

- به دردم می‌خورد که ثروتمند بشوم.

- و ثروتمند بشوی که چه؟

- که ستاره‌های دیگر بخرم، اگر کسی پیدا کند.

شازده کوچولو در دل گفت: «این یارو کمی مثل آن می‌خواره استدلال می‌کند».

با این همه، باز از او سؤال‌هایی کرد:

- چطور می‌توانیم ستاره‌دار بشویم؟

Точир бо авқотталхӣ (димоғи сӯхта) ҷавоб дод:

- Ситораҳо моли кист?

- Намедонам. Моли ҳеч кас.

- Пас моли ман аст, чун ман аввал аз ҳама
фикарро кардам.

- Ҳамин кофист?

Албатта. Агар ту як дона алмос пайдо кунӣ,
ки моли касе набошад, моли ту мешавад. Агар як
ҷазира пайдо кунӣ, ки моли касе набошад, моли ту
мешавад. Агар як фикри тоза ба назарат бирасад,
меравай онро ба сабт мерасонӣ, имтиёзро
мегириӣ, моли ту мешавад. Ситораҳо ҳам моли ман
аст, чун пеш аз ман ба фикри касе нарасида буд,
ки онҳоро моли худаш бикунад.

Шоздакучулу гуфт:

- Дуруст аст. Ҳоло ту бо онҳо чӣ мекуни?

تاجر با اوقات تلخی جواب داد:

- ستاره‌ها مال کیست؟

- نمی‌دانم. مال هیچ کس.

- پس مال من است، چون من اول از همه فکرش را کردم.

- همین کافی است؟

البته. اگر تو یک دانه الماس پیدا کنی که مال کسی نباشد، مال تو
می‌شود. اگر یک جزیره پیدا کنی که مال کسی نباشد، مال تو می‌شود. اگر
یک فکر تازه به نظرت برسد، می‌روی آن را به ثبت می‌رسانی، امتیازش را
می‌گیری، مال تو می‌شود. ستاره‌ها هم مال من است، چون پیش از من به فکر
کسی نرسیده بود که آن‌ها را مال خودش بکند.

شازده کوچولو گفت:

- درست است. حالا تو با آن‌ها چه می‌کنی؟

Точир гуфт:

- Идорашон мекунам. Онҳоро мешуморам ва боз мешуморам. Кори мушкилест. Вале ман одами чиддие ҳастам!

Шоздакучулу ҳанӯз қонеъ нашуда буд. Гуфт:

- Ман агар як шолгардан (гарданпеч, шарф) дошта бошам, метавонам онро даври гарданам бипечам ва бо худам бибарам. Ман агар як гул дошта бошам, метавонам гуламро бичинам ва бо худам бибарам. Вале ту ситораҳоятро наметавонӣ бичинӣ!

- На, вале метавонам онҳоро дар бонк бигузорам.

- Яъне чӣ?

- Яъне ман рӯйи як тикка қоғаз миқдори ситораҳоямро менависам ва баъд ин қоғазро дар кашу (ғалладони миз) мегузорам ва дараширо қуфл мекунам.

- Ҳамааш ҳамин?

تاجر گفت:

- اداره‌شان می‌کنم. آن‌ها را می‌شمارم و باز می‌شمارم. کار مشکلی

است. ولی من آدم جدّی‌ای هستم!

شازده کوچولو هنوز قانع نشده بود. گفت:

- من اگر یک شال گردن داشته باشم، می‌توانم آن را دور گردنم بپیچم

و با خودم ببرم. من اگر یک گل داشته باشم، می‌توانم گلم را بچینم و با خودم

ببرم. ولی تو ستاره‌هایت را نمی‌توانی بچینی!

- نه، ولی می‌توانم آن‌ها را در بانک بگذارم.

- یعنی چی؟

- یعنی من روی یک تکه کاغذ مقدار ستاره‌هایم را می‌نویسم و بعد این

کاغذ را در کشو می‌گذارم و درش را قفل می‌کنم.

- همه‌اش همین؟

- Ҳамин кофист.

Шоздакучулу бо худ гуфт: «Бомазза аст. Қадре ҳам шоирона аст, вале хеле чиддӣ нест.»

Шоздакучулу дар бораи чизҳои чиддӣ ақоиде бисёр мутафовит бо ақоиди одамбурзурго дошт. Боз гуфт:

Ман як гул дорам, ки ҳар рӯз обаш медиҳам. Сето оташфишон ҳам дорам, ки ҳафта ба ҳафта покашон мекунам, чун оташфишони хомӯшро ҳам пок мекунам. Охир одам аз кучо бидонад, ки ҳамеша ин чур бимонад. Барои оташфишонҳоям ва барои гулам муфид аст, ки ман соҳибашон бошам. Вале ту барои ситораҳо фоидае надорӣ...

Точир даҳон боз кард, вале ҷавобе надошт, ки бидиҳад ва шоздакучулу аз он ҷо рафт.

Дар роҳи сафар ба содагӣ бо худ мегуфт: «одамбурзурго воқеан, ки хеле аҷибу ғариб ва ғайриодианд!»

- همین کافی است.

شازده کوچولو با خود گفت: «بامزه است. قدری هم شاعرانه است، ولی

خیلی جدی نیست.»

شازده کوچولو درباره چیزهای جدی عقایدی بسیار متفاوت با عقاید آدم بزرگها داشت. باز گفت:

من یک گل دارم که هر روز آبش می‌دهم. سه تا آتش‌فشان هم دارم که هفته به هفته پاکشان می‌کنم، چون آتش‌فشان خاموش را هم پاک می‌کنم. آخر آدم از کجا بداند که همیشه این‌جور بماند. برای آتش‌فشان‌هایم و برای گلم مفید است که من صاحبشان باشم. ولی تو برای ستاره‌ها فایده‌ای نداری...

تاجر دهان باز کرد ولی جوابی نداشت که بدهد، و شازده کوچولو از آنجا رفت. در راه سفر به سادگی با خود می‌گفت: «آدم بزرگها واقعاً که خیلی عجیب و غریب و غیرعادی‌اند!»

Сайёраи панҷум бисёр ачиб буд. Аз ҳамаи сайёраҳои дигар кӯчактар буд. Фақат ба андозаи як фонус ва як фонусафрӯз ҷо дошт. Шоздакучулу ҳарчи фикр кард, натавонист сар дарбиёварад, ки дар гӯшае аз осмон, дар сайёрае, ки на хонае дар он буд ва на ҷамъияте дошт, фонус ва фонусафрӯз ба чӣ дард меҳӯрад. Бо вучуди ин, дар дил гуфт:

سیاره پنجم بسیار عجیب بود. از همه سیاره‌های دیگر کوچک‌تر بود. فقط به اندازه یک فانوس و یک فانوس‌افروز جا داشت. شازده کوچولو هرچه فکر کرد نتوانست سر در بیاورد که در گوشه‌ای از آسمان، در سیاره‌ای که نه خانه‌ای در آن بود و نه جمعیتی داشت، فانوس و فانوس‌افروز به چه درد می‌خورد. با وجود این در دل گفت:

- Шояд рафтори ин мард номаъкул бошад, вале номаъкултар аз рафтори шоҳу худписанду тоҷиру майҳора нест. Кори ӯ дастикам маъное

- شاید رفتار این مرد نامعقول باشد، ولی نامعقول‌تر از رفتار شاه و خودپسند و تاجر و می‌خواره نیست. کار او دست‌کم معنایی

дорад. Вақте ки фонусахро равшан мекунад, мисли ин аст, ки як ситораи дигар ё як гул ба вучуд меоварад. Вақте ки фонусахро хомӯш мекунад, ангор гулро ё ситораро мехобонад. Ин кори бисёр зебоест. Ва ҳақиқатан муфид аст, чун зебост.

دارد. وقتی که فانوسش را روشن می کند مثل این است که یک ستاره دیگر یا یک گل به وجود می آورد. وقتی که فانوسش را خاموش می کند انگار گل را یا ستاره را می خواباند. این کار بسیار زیبایی است. و حقیقتاً مفید است چون زیباست.

Шоздакучулу, хамин ки по бар он сайёра гузошт, муаддабона ба фонусафрӯз салом кард:

- Салом. Чаро фонусатро хомӯш кардӣ?

Фонусафрӯз ҷавоб дод:

- Ин дастур аст. Салом, субҳ ба хайр.

- Дастури чист?

- Ин аст, ки фонусамро хомӯш кунам. Шаб ба хайр.

Ва боз фонусро равшан кард:

- Пас чаро боз равшанаш кардӣ?

شازده کوچولو همین که پا بر آن سیاره گذاشت، مؤدبانه به فانوس افروز

سلام کرد:

- سلام. چرا فانوست را خاموش کردی؟

فانوس افروز جواب داد:

- این دستور است. سلام، صبح به خیر.

- دستور چیست؟

- این است که فانوسم را خاموش کنم. شب به خیر.

و باز فانوس را روشن کرد:

- پس چرا باز روشنش کردی؟

Фонусафрӯз гуфт:

- Ин дастур аст.

Шоздакучулу гуфт:

- Намефаҳмам.

Фонусафрӯз гуфт:

- Фаҳмидан надорад. Дастур дастур аст дигар.

Субҳ ба хайр.

Ва фонусахро хомӯш кард.

Баъд бо як дастмоли печози (дорои гули чорхона) қирмиз арақи пешониашро хушк карду гуфт:

- Кори тоқатфарсое дорам. Пештарҳо ин кори маъқул буд. Субҳ хомӯш мекардаму шаб равшан. Он вақт метавонистам бақияи рӯзро истироҳат кунам ва бақияи шабро бихобам...

- Ва баъд дастур иваз шуд?

Фонусафрӯз гуфт:

فانوس افروز گفت:

- این دستور است.

شازده کوچولو گفت:

- نمی فهمم.

فانوس افروز گفت:

- فهمیدن ندارد. دستور دستور است دیگر. صبح به خیر.

و فانوسش را خاموش کرد.

بعد با یک دستمال پیچازی قرمز عرق پیشانی‌اش را خشک کرد و گفت:

- کار طاقت فرسایی دارم. پیش ترها این کار معقول بود. صبح خاموش می‌کردم

و شب روشن. آن وقت می‌توانستم بقیهٔ روز را استراحت کنم و بقیهٔ شب را بخوابم.

- و بعد دستور عوض شد؟

فانوس افروز گفت:

- داستур иваз нашуд. Гирифтори ҳамин чост!
Суръати гардиши сайёра сол ба сол бештару
бештар шуда аст, вале дастур ҳамон аст, ки буд!

Шоздакучулу гуфт:

- Хуб, ҳоло?

- Ҳоло, ки сайёра дар ҳар дақиқа як бор ба
даври худаш мегардад, ман дигар як сония ҳам
фурсати истироҳат надорам. Ҳар дақиқа як бор
равшан мекунам ва як бор хомӯш!

- Хандадор аст! Дар сайёраи ту рӯз як дақиқа
тӯл мекашад.

- دستور عوض نشد. گرفتاری همین جاست! سرعت گردش سیاره سال

به سال بیشتر و بیشتر شده است، ولی دستور همان است که بود!

شازده کوچولو گفت:

- خوب، حالا؟

- حالا که سیاره در هر دقیقه یک بار به دور خودش می‌گردد، من دیگر یک

ثانیه هم فرصت استراحت ندارم. هر دقیقه یک بار روشن می‌کنم و یک بار خاموش!

- خنده‌دار است! در سیاره تو روز یک دقیقه طول می‌کشد.

Кори тоқатфарсое дорам

کار طاقت‌فرسایی دارم.

- Хеч ҳам ханда надорад. Ҳоло як моҳ аст, ки мо дорем бо ҳам суҳбат мекунем.

- Як моҳ?

- Бале. Сӣ дақиқа. Сӣ рӯз! Шаб ба хайр.

Ва боз фонусаширо равшан кард.

Шоздакучулу нигоҳе ба $\bar{y}$ кард ва ин фонусафрӯзро, ки ин ҳама ба дастур вафодор буд, дӯст дошт. Ба ёди ғурубҳое уфтод, ки худ собиқан сандалиширо чо ба чо мекард, то тамошо кунад. Хост то кумаке ба дӯсташ бикунад:

- هیچ هم خنده ندارد. حالا یک ماه است که ما داریم با هم صحبت می کنیم.

- یک ماه؟

- بله. سی دقیقه. سی روز! شب به خیر.

و باز فانوسش را روشن کرد.

شازده کوچولو نگاهی به او کرد و این فانوس افروز را که این همه به دستور وفادار بود دوست داشت. به یاد غروب‌هایی افتاد که خود سابقاً صندلی‌اش را جابه‌جا می کرد تا تماشا کند. خواست تا کمکی به دوستش بکند:

- Бубин ... Ман як роҳе ёдат медиҳам, ки ту ҳар вақт дилат бихоҳад, битавонӣ истироҳат кунӣ!

Фонусафрӯз гуфт:

- Ман ҳамеша дилам мецоҳад. Зеро ҳар кас мумкин аст, ки, дар айни ҳол ҳам вафодор бошад ва ҳам танбал.

- ببین ... من یک راهی یادت می دهم که تو هر وقت دلت بخواهد بتوانی

استراحت کنی!

فانوس افروز گفت:

- من همیشه دلم می خواهد. زیرا هرکس ممکن است که، در عین

حال، هم وفادار باشد و هم تنبل.

Шоздакучулу дунболи ҳарфи худро гирифт:

- Сайёраи ту ба қадре кӯчак аст, ки ту бо се шилинг метавонӣ онро давр бизанӣ. Пас метавонӣ оҳиста-оҳиста қадам бардорӣ, то ҳамеша дар офтоб бошӣ. Ҳар вақт ки бихоҳӣ истироҳат кунӣ, роҳ меравӣ... Ва рӯз ҳар қадар, ки дилат бихоҳад, тӯл мекашад.

Фонусафрӯз гуфт:

- Ин кор чандон фоидае ба ҳолам надорад. Он чи ман дар зиндагӣ мецоҳам, ин аст, ки бихобам.

Шоздакучулу гуфт:

- Ин дигар бадбиёрӣ аст.

Фонусафрӯз гуфт:

- Оре, бадбиёрӣ аст. Субҳ ба хайр.

Ва фонусахро хомӯш кард.

شازده کوچولو دنبال حرف خود را گرفت:
سیارهٔ تو به قدری کوچک است که تو با سه شلنگ می‌توانی آن را دور بزنی.
پس می‌توانی آهسته‌آهسته قدم برداری تا همیشه در آفتاب باشی. هر وقت که
بخواهی استراحت کنی راه می‌روی... و روز هر قدر که دلت بخواهد طول می‌کشد.

فانوس‌افروز گفت:

- این کار چندان فایده‌ای به حال من ندارد. آنچه من در زندگی می‌خواهم
این است که بخوابم.

شازده کوچولو گفت:

- این دیگر بدبیباری است.

فانوس‌افروز گفت:

- آره، بدبیباری است. صبح به خیر.

و فانوسش را خاموش کرد.

Шоздакучулу, дар ҳоле ки сафарашро ба чойҳои дуртар идома меод, дар дил гуфт: «ин мардро чӣ басо дигарон ҳама таҳқир кунанд, ҳам шоху ҳам худписанд ва ҳам майхораву ҳам тоҷир. Бо ин ҳама ӯ, дар ин миён, танҳо касест, ки ба назари ман музҳик нест. Шояд аз ин рӯ, ки ба чизи дигаре чуз вучуди ҳудаи мепардозад.»

Оҳе аз сари ҳасрат кашид ва боз бо худ гуфт: «ин мард танҳо касест, ки метавонистам бо ӯ дӯст бишавам. Вале сайёраиаш воқеан хеле кӯчак аст. Ҷо барои ду нафар надорад...»

Он чи шоздакучулу чуръат надошт, ки пеши худ эътироф кунад, ин буд, ки ба хусус барои тамошои ҳазору чаҳорсаду чиҳил ғуруби офтоб дар ҳар бисту чаҳор соат ҳасрати он сайёраи фархундаро меҳӯрд.

شازده کوچولو، در حالی که سفرش را به جاهای دورتر ادامه می‌داد، در دل گفت: «این مرد را چه بسا دیگران همه تحقیر کنند، هم شاه و هم خودپسند و هم می‌خواره و هم تاجر. با این همه او، در این میان، تنها کسی است که به نظر من مضحک نیست. شاید از این رو که به چیز دیگری جز وجود خودش می‌پردازد.»

آهی از سر حسرت کشید و باز با خود گفت: «این مرد تنها کسی است که می‌توانستم با او دوست بشوم. ولی سیاره‌اش واقعاً خیلی کوچک است. جا برای دو نفر ندارد.»

آنچه شازده کوچولو جرئت نداشت که پیش خود اعتراف کند این بود که به‌خصوص برای تماشای هزار و چهارصد و چهل غروب آفتاب در هر بیست و چهار ساعت حسرت آن سیاره فرخنده را می‌خورد.

Сайёраи шашум сайёрае даҳ баробар
бузургтар буд. Ҷойгоҳи оқои пире буд, ки
китобҳои калон менавишт.

Чун чашмаш ба шоздакучулу уфтод, баланд гуфт:

- Баҳ-баҳ! Як қошиф омад!

Шоздакучулу рӯйи миз нишаст ва қадре нафас
тоза кард. Охир, то ин ҷо ин ҳама роҳ омада буд.

Оқои пир аз ӯ пурсид:

- Аз кучо меоӣ?

Ситорае шашм ситарае ай де برابر بزرگ تر بود. جایگاه آقای پیری بود که

کتابهای کلان می نوشت.

چون چشمش به شازده کوچولو افتاد بلند گفت:

- به به! یک کاشف آمد!

شازده کوچولو روی میز نشست و قدری نفس تازه کرد. آخر تا اینجا

این همه راه آمده بود.

آقای پیر از او پرسید:

- از کجا می آیی؟

Шоздакучулу гуфт:

- Ин китоби кату кулуфт (дурушт, бузург) чист? Шумо ин чо чӣ мекунед?

Оқои пир гуфт:

- Ман чуғрофидонам.

- Чуғрофидон чист?

- Донишмандест, ки медонад дарёҳову рӯдхову шаҳрҳо ва кӯҳҳову биёбонҳо кучост.

Шоздакучулу гуфт:

- Хеле чолиб аст. Инро мегӯянд кори ҳисобӣ!

шазде کوچولو گفتم:

- این کتاب کت و کلفت چیست؟ شما اینجا چه می کنید؟

آقای پیر گفتم:

- من جغرافی دانم.

- جغرافی دان چیست؟

- دانشمندی است که می داند دریاها و رودها و شهرها و کوهها و

بیابانها کجاست.

شازده کوچولو گفتم:

- خیلی جالب است. این را می گویند کار حسابی!

Ва нигоҳе ба давру бари худ ба сайёраи чуғрофидон андохт. То он вақт сайёрае бо ин шукӯху азамат надида буд. Гуфт:

- Сайёраи шумо хеле зебост. Оё укёнус ҳам дорад?

Чуғрофидон гуфт:

- Ман аз кучо бидонам?

- Ачаб! (Шоздакучулу чо хӯрда буд.) Кӯх чӣ тур?

Чуғрофидон гуфт:

- Инро ҳам аз кучо бидонам?

- Шаҳру рӯд ва биёбон чӣ тур?

Чуғрофидон гуфт:

- Инҳоро ҳам аз кучо бидонам?

- Вале охир шумо чуғрофидонед!

و نگاهی به دوروبر خود به سیّارهٔ جغرافی‌دان انداخت. تا آن وقت

سیّاره‌ای با این شکوه و عظمت ندیده بود. گفت:

- سیّاره شما خیلی زیباست. آیا اقیانوس هم دارد؟

جغرافی‌دان گفت:

- من از کجا بدانم؟

- عجب! (شازده کوچولو جا خورده بود.) کوه چطور؟

جغرافی‌دان گفت:

- این را هم از کجا بدانم؟

- شهر و رود و بیابان چطور؟

جغرافی‌دان گفت:

- این‌ها را هم از کجا بدانم؟

- ولی آخر شما جغرافی‌دانید!

Чуғрофидон гуфт:

- Дуруст аст, ки чуғрофидонам, вале қошиф, ки нестам. Ман ин чо ҳеч қошифе надорам. Қори чуғрофидон ин нест, ки биравад аз шаҳрхою рӯдхо ва кӯххою дарёхою укёнусхо ва биёбонхо сиёха бардорад. Мақоми чуғрофидон болотар аз он аст, ки ин вару он вар парса бизанад. Чуғрофидон аз утоқи қораш берун намеравад, балки қошифхоро дар он чо мепазирад ва аз онхо пурсучӯ мекунад ва аз хотироташон ёддошт бармедорад. Ва агар хотироти яке аз онхо ба назараш чолиб омад, мефиристад дар бораи хусни ахлоқи ӯ таҳқиқ кунанд.

- Барои чӣ?

- Барои ин ки агар қошифе дурӯғ бигӯяд, дар китобҳои чуғрофӣ мусибат ба бор меояд. Ҳамчунин, агар қошифе зиёд машруб бихӯрад.

جغرافی دان گفت:

- درست است که جغرافی دانم، ولی کاشف که نیستم. من اینجا هیچ کاشفی ندارم. کار جغرافی دان این نیست که برود از شهرها و رودها و کوهها و دریاها و اقیانوسها و بیابانها سیاهه بردارد. مقام جغرافی دان بالاتر از آن است که این ور و آن ور پرسه بزند. جغرافی دان از اتاق کارش بیرون نمی رود، بلکه کاشفها را در آنجا می پذیرد و از آنها پرس و جو می کند و از خاطراتشان یادداشت برمی دارد. و اگر خاطرات یکی از آنها به نظرش جالب آمد می فرستد دربارهٔ حسن اخلاق او تحقیق کنند.

- برای چه؟

- برای اینکه اگر کاشفی دروغ بگوید در کتابهای جغرافی مصیبت به بار می آید. همچنین اگر کاشفی زیاد مشروب بخورد.

Шоздакучулу пурсид:

- Ин дигар барои чӣ?

- Барои ин ки мастҳо якero дуто мебинанд. Он вақт чуғрофидон барои ҷое ки як кӯҳ бештар надорад, ду кӯҳ менависад.

Шоздакучулу гуфт:

- Ман якero мешиносам, ки агар мехост кошиф бишавад, кошифи баде мешуд.

- Мумкин аст. Пас, вақте ки маълум шуд, ки кошиф фасоди ахлоқӣ надорад, таҳқиқе ҳам дар бораи кашфи ӯ мекунанд.

- Яъне мераванд мебинанд?

- На, ин кор хеле душвор аст, балки аз кошиф мехоҳанд, ки мадорике ироа кунад. Масалан, агар як кӯҳи бузург кашф карда бошад, аз ӯ мехоҳанд, ки чанд қитъа санги бузург аз он ҷо биоварад.

شازده کوچولو پرسید:

- این دیگر برای چه؟

- برای اینکه مست‌ها یکی را دو تا می‌بینند. آن وقت جغرافی‌دان برای جایی که یک کوه بیشتر ندارد دو کوه می‌نویسد.

شازده کوچولو گفت:

- من یکی را می‌شناسم که اگر می‌خواست کاشف بشود، کاشف بدی

می‌شد.

- ممکن است. پس وقتی که معلوم شد که کاشف فساد اخلاقی ندارد،

تحقیقی هم درباره کشف او می‌کنند.

- یعنی می‌روند می‌بینند؟

- نه، این کار خیلی دشوار است، بلکه از کاشف می‌خواهند که مدارکی

ارائه کند. مثلاً اگر یک کوه بزرگ کشف کرده باشد، از او می‌خواهند که چند

قطعه سنگ بزرگ از آنجا بیاورد.

Цуғрофидон ногаҳон ба ҳаяҷон омаду гуфт:

- Хуб, ту аз ҷойи дур омадай! Ту қошифӣ! Аз сайёраат барои ман бигӯ.

Ва цуғрофидон дафтари ёддошташро боз кард ва меодашро тарошид. Гузориши қошифонро аввал бо меодод ёддошт мекунанд, баъд мунтазир мемонанд, то қошиф биравад ва мадорикашро биовард. Он вақт бо қалам ва мураккаб (ранг) менависанд.

Цуғрофидон гуфт:

- Хуб?

Шоздакучулу гуфт:

- Ватани ман чандон қолиб нест. Хеле кӯчак аст. Ман сето оташфишон дорам: дуто равшан ва яке ҳам хомӯш. Вале аз кучо маълум?

Цуғрофидон навишт:

جغرافی دان ناگهان به هیجان آمد و گفت:

- خوب، تو از جای دور آمده‌ای! تو کاشفی! از سیاره‌ات برای من بگو. و جغرافی دان دفتر یادداشتش را باز کرد و مدادش را تراشید. گزارش کاشفان را اول با مداد یادداشت می‌کنند، بعد منتظر می‌مانند تا کاشف برود و مدارکش را بیاورد. آن وقت با قلم و مرکب می‌نویسند.

جغرافی دان گفت:

- خوب؟

شازده کوچولو گفت:

- وطن من چندان جالب نیست. خیلی کوچک است. من سه تا آتش‌فشان دارم. دو تا روشن و یکی هم خاموش. ولی از کجا معلوم؟
جغرافی دان نوشت:

- از کучо маълум.

- Ман як гул ҳам дорам.

Чуғрофидон гуфт:

- Мо гулхоро сабт намекунем.

- Чиро? Ин ки аз ҳама қашангтар аст!

- Чун гулҳо давом надоранд.

- «Давом надоранд», яъне чӣ?

Чуғрофидон гуфт:

Китобҳои чуғрофӣ аз ҳамаи китобҳои дигар қиддитаранд. Матолибашон ҳеч вақт кӯҳна намешавад. Бисёр баид аст, ки кӯҳе ҷо ба ҷо шавад. Бисёр баид аст, ки уқёнусе аз об холи шавад. Мо фақат чизҳои монданиро сабт мекунем.

Шоздакучулу ба миёни ҳарфи ӯ давиду гуфт:

- از کجا معلوم.

- من یک گل هم دارم.

جغرافی دان گفت:

- ما گل ها را ثبت نمی کنیم.

- چرا؟ اینکه از همه قشنگ تر است!

- چون گل ها دوام ندارند.

- «دوام ندارند» یعنی چه؟

جغرافی دان گفت:

کتابهای جغرافی از همه کتابهای دیگر جدّی ترند. مطالبشان هیچ وقت کهنه نمی شود. بسیار بعید است که کوهی جابه جا شود. بسیار بعید است که اقیانوسی از آب خالی شود. ما فقط چیزهای ماندنی را ثبت می کنیم. سازده کوچولو به میان حرف او دوید و گفت:

- Вале оташфишонҳои хомӯш мумкин аст аз нав равшан бишаванд. «Давом надоранд», яъне чӣ?

Чуғрофидон гуфт:

- Ин ки оташфишонҳо хомӯш бошанд ё равшан, аз назари мо – чуғрофидонҳо фарқе надорад. Он чи барои мо муҳим аст, худи кӯҳ аст, ки ҳеч вақт тағйир намекунад.

Шоздакучулу, ки ба умраш аз суоле, ки карда буд, то ҷавоб намешунид, даст барнамедошт, боз пурсид:

- Вале «давом надоранд», яъне чӣ?
- Яъне «зуд нобуд мешаванд».
- Гули ман ҳам зуд нобуд мешавад?
- Маълум аст.

- ولی آتش فشان‌های خاموش ممکن است از نو روشن بشوند. «دوام

ندارند» یعنی چه؟

جغرافی‌دان گفت:

- اینکه آتش فشان‌ها خاموش باشند یا روشن از نظر ما جغرافی‌دان‌ها

فرقی ندارد. آنچه برای ما مهم است خود کوه است که هیچ وقت تغییر نمی‌کند.

شازده کوچولو که به عمرش از سؤالی که کرده بود تا جواب نمی‌شنید،

دست بر نمی‌داشت، باز پرسید:

- ولی «دوام ندارند» یعنی چه؟

- یعنی «زود نابود می‌شوند».

- گل من هم زود نابود می‌شود؟

- معلوم است.

Шоздакучулу бо худ гуфт: «гули ман дар хатари нобудист ва барои ҳифзи худ аз озори чаҳон чаҳорто хор бештар надорад! Ва ман ўро дар сайёраам танҳо гузоштаам!»

Ин нахустин ибрази таассуфи ў буд. Вале дубора ба худ қуввати қалб дод ва пурсид:

- Ба назари шумо беҳтар аст, ки ман кучоро биравам бубинам?

Қуғрофидон ҷавоб дод:

- Бирав ба дидани сайёраи Замин. Ин сайёра шуҳрати хубе дорад...

Ва шоздакучулу ҳамчунон, ки ба ёди гулаш буд, аз он ҷо рафт.

شازده کوچولو با خود گفت: «گل من در خطر نابودی است و برای حفظ خود از آزار جهان چهار تا خار بیشتر ندارد! و من او را در سیاره‌ام تنها گذاشته‌ام!»

این نخستین ابراز تأسف او بود. ولی دوباره به خود قوّت قلب داد و پرسید:

- به نظر شما بهتر است که من کجا را بروم ببینم؟

جغرافی‌دان جواب داد:

- برو به دیدن سیارهٔ زمین. این سیاره شهرت خوبی دارد...

و شازده کوچولو همچنان که به یاد گلش بود از آنجا رفت.

Пас сайёраи ҳафтум Замин шуд.

Замин аз ин сайёраҳои маъмулӣ нест! Сайёраест бо саду ёздаҳ шоҳ (албатта, бо эҳтисоби шоҳони сиёхпӯст) ва ҳафт ҳазор чуғрофидон ва нуҳсад ҳазор тоҷир ва ҳафт миллиону ним майхора ва сесаду ёздаҳ миллион худписанд, яъне тақрибан ду миллиёрд одамбузург.

پس سیّارهٔ هفتم زمین شد.

زمین از این سیّاره‌های معمولی نیست! سیّاره‌ای است با صدویازده شاه (البته با احتساب شاهان سیاه‌پوست) و هفت‌هزار جغرافی‌دان و نهصد هزار تاجر و هفت‌میلیون و نیم می‌خواره و سیصد و یازده میلیون خودپسند، یعنی تقریباً دو میلیارد آدم‌بزرگ.

Барои ин ки тасавуре аз абъоди замин дошта бошед, инро бигӯям, ки пеш аз ихтироъи барқ барои рӯшноии маъобир (кӯчаҳо, роҳҳо) бар рӯи шаш қораи он ҷо, ночор буданд, ки як сипохи дурусту ҳисобӣ бо чаҳорсаду шасту ду ҳазору понсаду ёздаҳ фонусафрузи омода ба кор ниғаҳдорӣ кунанд.

برای اینکه تصویری از ابعاد زمین داشته باشید این را بگویم که پیش از اختراع برق برای روشنایی معابر بر روی شش قارهٔ آنجا، ناچار بودند که یک سپاه درست و حسابی با چهارصد و شصت‌ودو هزار و پانصد و یازده فانوس‌افروز، آماده‌به‌کار نگهداری کنند.

Тамошои сахна аз дур чилваи пуршукӯхе дошт. Ҳаракоти он сипоҳ монанди ҳаракоти раққосони бола (балет) танзим шуда буд. Аввал навбати фонусафрӯзони Зилонди (Зеландияи) нав ва Устролиё (Австралия) буд. Фонусҳояшонро равшан мекарданд ва сипас меафтанд, то бихобанд. Он вақт фонусафрӯзони Чину Сибири ба навбаи худ ворида сахнаи рақс мешуданд. Сипас онҳо низ аз сахна берун меафтанд. Он гоҳ навбати фонусафрӯзони Русияву Ҳиндустон мерасид. Пас аз онҳо навбати фонус-афрӯзони Африқою Урупо буд. Сипас фонусафрӯзони Омриқои чанубӣ пайдо мешуданд. Дар пайи онҳо фонусафрӯзони Омриқои шимолӣ меомаданд. Ва ҳаргиз ҳеч кадом дар тартиби вуруди худ ба сахна дучори иштибоҳ намешуданд. Оре, ин манзара чӣ шукӯхе дошт!

تماشای صحنه از دور جلوۀ پرشکوهی داشت. حرکات آن سپاه مانند حرکات رقاصان «باله» تنظیم شده بود. اول نوبت فانوس افروزان زلاندنو و استرالیا بود. فانوس هایشان را روشن می کردند و سپس می رفتند تا بخوابند. آن وقت فانوس افروزان چین و سیبری به نوبۀ خود وارد صحنۀ رقص می شدند. سپس آن ها نیز از صحنه بیرون می رفتند. آن گاه نوبت فانوس افروزان روسیه و هندوستان می رسید. پس از آن ها نوبت فانوس افروزان افریقا و اروپا بود. سپس فانوس افروزان امریکای جنوبی پیدا می شدند. در پی آن ها فانوس افروزان امریکای شمالی می آمدند. و هرگز هیچ کدام در ترتیب ورود خود به صحنه دچار اشتباه نمی شدند. آری، این منظره چه شکوهی داشت!

Фақат афрӯзандаи такфонуси Қутби шимол ва ҳамтояш, афрӯзандаи такфонуси Қутби чануб, умр ба батолат ва таносонӣ мегузаронданд, чун танҳо соли навбат кор мекарданд.

فقط افروزندهٔ تک فانوس قطب شمال و همتایش، افروزندهٔ تک فانوس قطب جنوب، عمر به بطالت و تن آسانی می گذرانند، چون تنها سالی دو نوبت کار می کردند.

Касе, ки мехоҳад хушмазагӣ кунад, гоҳе мухтасар дурӯге ҳам мегӯяд. Он чи ман дар бораи фонусафрӯзон гуфтам, кадре аз ҳақиқат ба дур буд ва чӣ басо дар зеҳни касоне, ки сайёраи моро намешиносанд, тасавури нодурусте ба вучуд овард. Қойи одамҳо бар рӯи замин бисёр кӯчаку маҳдуд аст. Агар ду миллиёрд нафар чамъияти замин дар канори ҳам ва монанди иҷтимоъоти хиёбонӣ, каме фишурда ба ҳам биистанд, ба осонӣ метавонанд дар як майдони умумӣ ба вусъати бист мил дар бист мил чо бигиранд. Пас ҳамаи афроди башарро мешавад дар як ҳазираи кӯчаки укёноси Ором чо дод.

کسی که می‌خواهد خوشمزگی کند گاهی مختصر دروغی هم می‌گوید. آنچه من دربارهٔ فانوس‌افروزان گفتم قدری از حقیقت به‌دور بود و چه‌بسا در ذهن کسانی که سیارهٔ ما را نمی‌شناسند تصور نادرستی به وجود آورد. جای آدم‌ها بر روی زمین بسیار کوچک و محدود است. اگر دومیلیارد نفر جمعیت زمین در کنار هم و مانند اجتماعات خیابانی، کمی فشرده به هم بایستند، به‌آسانی می‌توانند در یک میدان عمومی به‌وسعت بیست میل در بیست میل جا بگیرند. پس همهٔ افراد بشر را می‌شود در یک جزیرهٔ کوچک اقیانوس آرام جا داد.

Албатта, одамбузургҳо харфатонро бовар нахоҳанд кард, чун онҳо ҳаёл мекунанд, ки хеле чо гирифтаанд. Онҳо худашонро пурхайбату калон мисли дарахтҳои боъубоб мебинанд. Пас шумо ба онҳо тавсия кунед, ки бинишинанд ва ҳисоб кунанд. Онҳо аъдоду арқомро дӯст доранд ва аз ин кор хушашон меояд. Вале шумо вақтатонро сари ин кори малоловар талаф накунад, чун бефоида аст. Медонам, ки ба ҳарфи ман эътимод мекунад.

البتّه آدم‌بزرگ‌ها حرفتان را باور نخواهند کرد، چون آنها خیال می‌کنند که خیلی جا گرفته‌اند. آنها خودشان را پرهیبت و کلان مثل درخت‌های باثوباب می‌بینند. پس شما به آنها توصیه کنید که بنشینند و حساب کنند. آنها اعداد و ارقام را دوست دارند و از این کار خوششان می‌آید. ولی شما وقتتان را سر این کار ملال آور تلف نکنید، چون بی‌فایده است. می‌دانم که به حرف من اعتماد می‌کنید.

Боре, шоздакучулу вақте ки ба Замин расид, чун касеро надид, сахт тааччуб кард. Метарсид, ки сайёро ивазӣ гирифта бошад. Дар ин вақт як ҳалқаи махтобиранг дар миёни мосаҳо (регҳо) такон хӯрд.

بارى، شازده کوچولو وقتى که به زمین رسید چون کسی را ندید سخت تعجب کرد. می‌ترسید که سیاره را عوضی گرفته باشد. در این وقت یک حلقهٔ مهتابی‌رنگ در میان ماسه‌ها تکان خورد.

*Шоздакучулу вақте ки ба Замин расид, чун касеро
надид, саҳт тааҷҷуб кард*

شازده کوچولو وقتی که به زمین رسید چون کسی را ندید سخت تعجب کرد.

Шоздакучулу маҳзи эҳтиёт гуфт:

- Салом.

Мор гуфт:

- Салом.

Шоздакучулу гуфт:

- Ман рӯи чӣ сайёрае пойин омадам?

Мор ҷавоб дод:

- Рӯи Замин, дар Африко.

شازده کوچولو محض احتیاط گفت:

- سلام.

مار گفت:

- سلام.

شازده کوچولو گفت:

- من روی چه سیاره‌ای پایین آمده‌ام؟

مار جواب داد:

- روی زمین، در افریقا.

- عجب! پس روی زمین کسی نیست؟

- Аҷаб! Пас рӯйи Замин касе нест?

Мор гуфт:

- Ин ҷо биёбон аст. Дар биёбон касе нест.
Замин бузург аст.

Шоздакучулу рӯйи санге нишасту ба осмон
нигоҳ кард. Гуфт:

- Оё ситораҳо барои ин равшананд, ки ҳар кас
битавонад рӯзе ситораи худастро пайдо кунад?
Ситораи маро бубин. Дуруст болои сарамон аст...
Вале чи қадр дур аст!

Мор гуфт:

- Қашанг аст. Ту инҷо омадай чӣ кор?

Шоздакучулу гуфт:

- Миёнаам бо як гул шакароб шуда.

Мор гуфт:

- Оҳ-оҳ!

مار گفت:

- اینجا بیابان است. در بیابان کسی نیست. زمین بزرگ است.

شازده کوچولو روی سنگی نشست و به آسمان نگاه کرد. گفت:

- آیا ستاره‌ها برای این روشن‌اند که هرکس بتواند روزی ستاره خودش

را پیدا کند؟ ستاره مرا ببین. درست بالای سرمان است... ولی چقدر دور است!

مار گفت:

- قشنگ است. تو اینجا آمده‌ای چه کار؟

شازده کوچولو گفت:

- میانه‌ام با یک گل شکرآب شده.

مار گفت:

- آها!

Ва ҳар ду хомӯш шуданд.

Саранҷом шоздакучулу гуфт:

- Одамҳо кучонд? Дар биёбон одам каме
эҳсоси танҳои мекунад...

Мор гуфт:

- Пеши одамҳо ҳам эҳсоси танҳои мекунад.

و هر دو خاموش شدند.

سرانجام شازده کوچولو گفت:

- آدم‌ها کجاند؟ در بیابان، آدم کمی احساس تنهایی می‌کند...

مار گفت:

- پیش آدم‌ها هم احساس تنهایی می‌کند.

*Шоздакучулу гуфт: «ту ҷонвари аҷибе ҳастӣ,
мисли ангушти борикӣ...»*

شازده کوچولو گفت: «تو جانور عجیبی هستی، مثل انگشت باریکی...»

Шоздакучулу муддате ба мор нигоҳ кард.
Охир гуфт:

- Ту чонвари ачибе ҳастӣ, мисл ангушти
борикӣ...

Мор гуфт:

- Вале ман аз ангушти ҳар шоҳе тавонотарам.

Шоздакучулу лабханд заду гуфт:

- Ту хеле ҳам тавоно нестӣ... Ту, ки по
надорӣ... Ту, ки наметавонӣ чойи дур биравӣ...

Мор гуфт:

- Ман метавонам туро ба чунон чойи дуре
бибарам, ки ҳеч киштие натавонад бибарад.

Сипас монанди ҳалқаи тило ба даври мучи
(соқи) пойи шоздакучулу печид ва гуфт:

- Ман ҳар киро ламс кунам, ўро ба хоке, ки аз
он омадааст, бармегардонам. Вале ту покӣ ва аз
ситораҳо омадаӣ...

شازده کوچولو مدتی به مار نگاه کرد. آخر گفت:

- تو جانور عجیبی هستی، مثل انگشت باریکی...

مار گفت:

- ولی من از انگشت هر شاهی توانا ترم.

شازده کوچولو لبخند زد و گفت:

- تو خیلی هم توانا نیستی... تو که پا نداری... تو که نمی توانی جای دور بروی...

مار گفت:

من می توانم تو را به چنان جای دوری ببرم که هیچ کشتی ای نتواند ببرد.

سپس مانند حلقه طلا به دور مچ پای شازده کوچولو پیچید و گفت:

- من هر که را لمس کنم او را به خاکی که از آن آمده است

برمی گردانم. ولی تو پاکی و از ستاره ها آمده ای...

Шоздакучулу чавобе надод. Мор гуфт:

- Дилам ба ҳоли ту, ки рӯйи ин замини сангӣ
ин кадр заифӣ, месӯзад. Агар рӯзе дилат ҳавои
сайёраатро кард, ман метавонам кумакат кунам.
Ман метавонам...

Шоздакучулу гуфт:

- Оҳ-оҳ! Фаҳмидам чӣ меҳоҳӣ бигӯӣ, вале ту
чаро ҳамааш бо муаммо ҳарф мезанӣ?

Мор чавоб дод:

- Ҳамаи муаммоҳоро ман ҳал мекунам!

Ва ҳар ду хомӯш шуданд.

شازده کوچولو جوابی نداد. مار گفت:

- دلم به حال تو که روی این زمین سنگی این قدر ضعیفی می سوزد.
اگر روزی دلت هوای سیارهات را کرد من می توانم کمکت کنم. من می توانم

...

شازده کوچولو گفت:

- آها! فهمیدم چه می خواهی بگویی، ولی تو چرا همه اش با معما

حرف می زنی؟

مار جواب داد:

- همه معماها را من حل می کنم!

و هر دو خاموش شدند.

18

Шоздакучулу биёбонро паймуд ва фақат ба як гул бархӯрд. Як гул бо се гулбарг, як гули парпарӣ (нозуку кӯтоҳумр)...

Шоздакучулу гуфт:

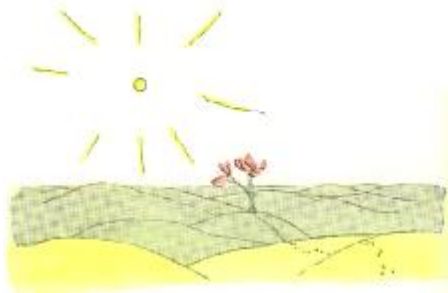
- Салом.

شازده کوچولو بیابان را پیمود و فقط به یک گل برخورد. یک گل با سه

گلبرگ، یک گل پرپری...

شازده کوچولو گفت:

- سلام.

Гул гуфт:

- Салом.

Шоздакучулу муаддабона пурсид:

- Одамҳо кучонд?

Гул, ки рӯзе убури корвонеро дида буд, гуфт:

- Одамҳо? Гумонам, хафт-ҳашттое бошанд.

Солҳо пеш дидамашон. Вале ҳеч маълум нест, ки кучо бишавад пайдошон кард. Бод онҳоро бо худаш ба ин тарафу он тараф мебарад. Реша надоранд ва ба дардисар меуфтанд.

Шоздакучулу гуфт:

- Худо ҳофиз.

Гул гуфт:

- Худо ҳофиз.

گل گفت:

- سلام.

شازده کوچولو مؤدبانه پرسید:

- آدمها کجاند؟

گل که روزی عبور کاروانی را دیده بود گفت:

- آدمها؟ گمانم هفت هشت تایی باشند. سالها پیش دیدمشان. ولی

هیچ معلوم نیست که کجا بشود پیدایشان کرد. باد آنها را با خودش به این طرف و آن طرف می برد. ریشه ندارند و به دردسر می افتند.

شازده کوچولو گفت:

- خداحافظ.

گل گفت:

- خداحافظ.

Шоздакучулу аз кӯҳи баланде боло рафт. Танҳо кӯҳхое, ки ба умраш дида буд, ҳамон се кӯҳи оташфишон буд, ки то сари зонуи ӯ мерасиданд. Ва ӯ аз кӯҳи хомӯш ба ҷойи чаҳорпора истифода мекард.

Пас бо худ гуфт: «аз болои кӯҳе ба ин баландӣ метавонам ҳамаи сайёра ва ҳамаи одамҳоро якҷо бубинам ...»

Вале ҷуз саҳраҳои шоха-шоҳаи нӯгтези сӯзанвор чизе надид.

шазде کوچولو از کوه بلندی بالا رفت. تنها کوههایی که به عمرش دیده بود همان سه کوه آتش‌فشان بود که تا سر زانوی او می‌رسیدند. و او از کوه خاموش به جای چهارپایه استفاده می‌کرد.

پس با خود گفت: «از بالای کوهی به این بلندی می‌توانم همهٔ سیّاره و همهٔ آدم‌ها را یکجا ببینم ...»

ولی جز صخره‌های شاخه‌شاخهٔ نوک‌تیز سوزن‌وار چیزی ندید.

Ҳаминчурӣ гуфт:

- Салом.

Инъикоси садо ҷавоб дод:

- Салом... Салом... Салом...

Шоздакучулу пурсид:

- Шумо кӣ ҳастед?

Садо ҷавоб дод:

- Кӣ ҳастед... Кӣ ҳастед... Кӣ ҳастед...

Шоздакучулу гуфт:

- Биёед, бо ман дӯст бишавед, ман танҳом.

همین جوری گفت:

- سلام.

انعکاس صدا جواب داد:

- سلام... سلام... سلام...

شازده کوچولو پرسید:

- شما کی هستید؟

صدا جواب داد:

- کی هستید... کی هستید... کی هستید...

شازده کوچولو گفت:

- بیایید با من دوست بشوید، من تنهام.

«*Ин сайёра сартосар хушку сихсих
ва шӯразор аст*»

«این سیاره سرتاسر خشک و سیخسیخ و شوره‌زار است.»

Садо ҷавоб дод:

Ман танҳом... Танҳом.... Танҳом...

Шоздакучулу бо худ фикр кард: «Чӣ сайёраи ачибе! Сартосар хушку сих-сих ва шӯразор аст ва мардумаш аз қувваи тахайюл маҳруманд. Он чӣ мешунаванд, такрор мекунанд... Ман дар сайёраи худам як гул доштам, ки ҳамеша аввал $\bar{y}$ ҳарф мезад...».

صدا جواب داد:

من تنهام... تنهام... تنهام...

شازده کوچولو با خود فکر کرد: «چه سیاره عجیبی! سرتاسر خشک و سیخسیخ و شوره‌زار است و مردمش از قوه تخیل محروم‌اند. آنچه می‌شنوند تکرار می‌کنند... من در سیاره خودم یک گل داشتم که همیشه اول او حرف می‌زد...»

20

Аммо шоздакучулу пас аз ин ки муддатҳо аз миёни мосоҳо (реғҳо) ва санглохҳои барфҳои роҳ паймуд, саранҷом ба ҷодае расид. Ва ҷодаҳои ҳама ба одамҳои мерасанд. Гуфт:

- Салом.

Хитобаш ба боғи пур аз гули сурх буд.

Гулиҳо гуфтанд:

- Салом.

Аммо шазде کوچولو پس از اینکه مدت‌ها از میان ماسه‌ها و سنگلاخ‌ها و برف‌ها راه پیمود سرانجام به جاده‌ای رسید. و جاده‌ها همه به آدم‌ها می‌رسند.
گفت:

- سلام.

خطابش به باغی پر از گل سرخ بود.

گل‌ها گفتند:

- سلام.

Шоздакучулу ба онҳо нигоҳ кард. Ҳама шабеҳи гули ӯ буданд. Таачҷуб кард ва аз онҳо пурсид:

- Шумо кӣ ҳастед?

Гулҳо гуфтанд:

- Мо гули сурхем.

Шоздакучулу гуфт:

- Аҷаб!

Ва саҳт эҳсоси бадбахтӣ кард. Гулаш ба ӯ гуфта буд, ки яғона гули ҷаҳон аст ва ҳоло панҷ ҳазор гул ин ҷо буд, ҳама айни ҳам ва фақат дар як боғ!

شازده کوچولو به آن‌ها نگاه کرد. همه شبیه گل او بودند. تعجب کرد و

از آن‌ها پرسید:

- شما کی هستید؟

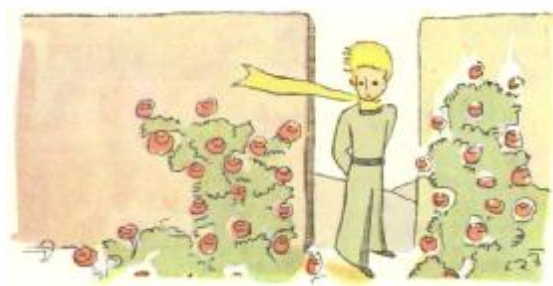
گل‌ها گفتند:

- ما گل سرخیم.

شازده کوچولو گفت:

- عجب!

و سخت احساس بدبختی کرد. گلش به او گفته بود که یگانه گل جهان است و حالا پنج‌هزار گل اینجا بود، همه عینِ هم، و فقط در یک باغ!

Бо худ гуфт: «агар гулам инро медид, сахт дилхур мешуд... хей сурфа мекард ва барои ин ки саршикаста нашавад, худаширо ба мурдан мезад. Он вақт ман маҷбур мешудам, ки тазохур ба парастории ӯ бикунам в-агар на, барои ин ки маро ҳам саршикаста кунад, ростӣ-ростӣ мемурд!...».

Ва боз бо худ гуфт: «ман хаёл мекардам, ки гули якто дорам ва худаширо сарватманд медонистам, дар сурате ки фақат як гули маъмулӣ дорам. Бо он се кӯҳи оташфишон, ки то сари зонуям мерасанд ва яке аз онҳо шояд ҳамеша хомӯш бимонад. Мумкин нест, ки ман شوҳодаи бузурге бошам...».

Ва рӯи сабзаҳо дароз кашиду гиря кард.

با خود گفت: «اگر گلم این را می دید، سخت دلخور می شد... هی سرفه می کرد و برای اینکه سرشکسته نشود خودش را به مردن می زد. آن وقت من مجبور می شدم که تظاهر به پرستاری او بکنم، وگرنه برای اینکه مرا هم سرشکسته کند راستی راستی می مرد!...»

و باز با خود گفت: «من خیال می کردم که گلی یکتا دارم و خودم را ثروتمند می دانستم، در صورتی که فقط یک گل معمولی دارم. با آن سه کوه آتش فشان که تا سر زانویم می رسند و یکی از آنها شاید همیشه خاموش بماند. ممکن نیست که من شاهزاده بزرگی باشم...»
و روی سبزه‌ها دراز کشید و گریه کرد.

Ва рӯи сабзаҳо дароз кашиду гиря кард

و روی سبزه‌ها دراز کشید و گریه کرد.

21

Дар ин вақт рӯбоҳ пайдо шуд.

Рӯбоҳ гуфт:

- Салом.

Шоздакучулу муаддабона ҷавоб дод:

- Салом.

Сар баргардонд, вале касеро наид.

Садо гуфт:

- Ман ин ҷо ҳастам, зери дарахти себ...

در این وقت روباه پیدا شد.

روباه گفت:

- سلام.

شازده کوچولو مؤذبانہ جواب داد:

- سلام.

سر برگرداند ولی کسی را ندید.

صدا گفت:

- من اینجا هستم، زیر درخت سیب...

Шоздакучулу гуфт:

- Ту кї ҳастї? Хеле хушгилї...

Рӯбоҳ гуфт:

- Ман рӯбоҳам.

Шоздакучулу ба ӯ пешниҳод кард:

- Биё, бо ман бозї кун. Ман хеле ғамгинам....

Рӯбоҳ гуфт:

- Намаваонам бо ту бозї кунам. Маро аҳлї
(ром) накардаанд.

شازده کوچولو گفت:

- تو کی هستی؟ خیلی خوشگلی...

روباہ گفت:

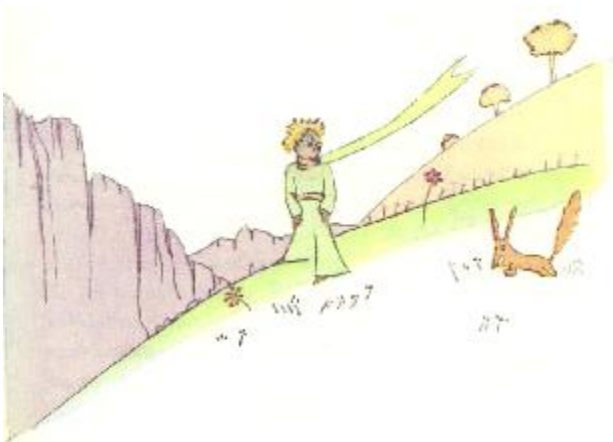
- من روباهم.

شازده کوچولو به او پیشنهاد کرد:

- بیا با من بازی کن. من خیلی غمگینم....

روباہ گفت:

- نمی‌توانم با تو بازی کنم. مرا اهلی نکرده‌اند.

Шоздакучулу оҳе кашиду гуфт:

- Бубахш!

Аммо каме фикр карду боз гуфт:

- «Аҳлӣ кардан», яъне чӣ?

Рӯбоҳ гуфт:

- Ту аҳли ин чо нестӣ. Пайи чӣ мегардӣ?

Шоздакучулу гуфт:

- Пайи одамҳо мегардам. «Аҳлӣ кардан», яъне чӣ?

Рӯбоҳ гуфт:

- Одамҳо туфанг доранду шикор мекунанд.

Ин корашон асбоби захмат аст! Мурғ ҳам парвариш медиҳанд. Фоидашон фақат ҳамин аст.

Ту пайи мурғ мегардӣ?

шазде کوچولو آهي کشيد و گفت:

- ببخش!

اما کمی فکر کرد و باز گفت:

- «اهلی کردن» یعنی چه؟

روباہ گفت:

- تو اهل اینجا نیستی. پی چه می گردی؟

شازده کوچولو گفت:

- پی آدمها می گردم. «اهلی کردن» یعنی چه؟

روباہ گفت:

- آدمها تفنگ دارند و شکار می کنند. این کارشان اسباب زحمت است!

مرغ هم پرورش می دهند. فایده شان فقط همین است. تو پی مرغ می گردی؟

Шоздакучулу гуфт:

- На, ман пайи дӯст мегардам. «Ахлӣ кардан»,
яъне чӣ?

Рӯбоҳ гуфт:

- Ин чизе аст, ки имрӯза дорад фаромӯш
мешавад. Яъне, «пайванд бастан» ...

- Пайванд бастан?

шазде کوچولو گفت:

- نه، من پی دوست می‌گردم. «اهلی کردن» یعنی چه؟

روباه گفت:

- این چیزی است که امروزه دارد فراموش می‌شود. یعنی «پیوند بستن»...

- پیوند بستن؟

Рӯбоҳ гуфт: «одамҳо туфанг доранду шикор
мекунанд.»

روباه گفت: «آدم‌ها تفنگ دارند و شکار می‌کنند.»

Рӯбоҳ гуфт:

- Албатта. Масалан, ту барои ман ханӯз писарбачае бештар нестӣ, мисли сад ҳазор писарбачаи дигар. На ман ба ту эҳтиёҷ дорам ва на ту ба ман эҳтиёҷ дорӣ. Ман ҳам барои ту рӯбоҳе бештар нестам, мисли сад ҳазор рӯбоҳи дигар. Вале агар ту маро аҳлӣ кунӣ, ҳар ду ба ҳам эҳтиёҷ хоҳем дошт. Ту барои ман яғонаи ҷаҳон хоҳӣ шуду ман барои ту яғонаи ҷаҳон хоҳам шуд...

Шоздакучулу гуфт:

- Кам-кам дорам мефаҳмам. Як гул ҳаст..., ки гумонам маро аҳлӣ карда бошад...

Рӯбоҳ гуфт:

- Мумкин аст. Охир дар рӯйи Замин ҳамчур чизе дида мешавад.

Шоздакучулу гуфт:

روباہ گفت:

- البتّه. مثلاً تو برای من هنوز پسر بچه‌ای بیشتر نیستی، مثل صد هزار پسر بچه دیگر. نه من به تو احتیاج دارم و نه تو به من احتیاج داری. من هم برای تو روباه‌ی بیشتر نیستم، مثل صد هزار روباه دیگر. ولی اگر تو مرا اهلی کنی، هر دو به هم احتیاج خواهیم داشت. تو برای من یگانه جهان خواهی شد و من برای تو یگانه جهان خواهم شد...

شازده کوچولو گفت:

- کم کم دارم می فهمم. یک گل هست... که گمانم مرا اهلی کرده باشد...

روباہ گفت:

- ممکن است. آخر در روی زمین همه جور چیزی دیده می شود.

شازده کوچولو گفت:

- Вале ин дар рӯи Замин нест.
Рӯбоҳ гӯй саҳт кунҷков шуд. Гуфт:

- Дар як сайёраи дигар?

- Оре.

- Дар он сайёра шикорчӣ ҳам ҳаст?

- На.

- Ин хеле қолиб аст. Мурғ чӣ тур?

- На.

Рӯбоҳ оҳе кашиду гуфт:

- Ҳеч чиз комил нест.

Аммо рӯбоҳ дунболи сухани пешини худро
гирифт:

- ولی این در روی زمین نیست.

روباہ گویی سخت کنجکاو شد. گفت:

- در یک سیّارهٔ دیگر؟

- آره.

- در آن سیّاره شکارچی هم هست؟

- نه.

- این خیلی جالب است. مرغ چطور؟

- نه.

روباہ آهی کشید و گفت:

- هیچ چیز کامل نیست.

اما روباہ دنبال سخن پیشین خود را گرفت:

- Зиндагии ман якнавоخت аст. Ман мурғҳоро шикор мекунам ва одамҳо маро шикор мекунанд. Ҳамаи мурғҳо шабеҳи ҳаманд ва ҳамаи одамҳо ҳам шабеҳи ҳаманд. Ин зиндагӣ касалам мекунад. Вале агар ту маро аҳлӣ кунӣ, зиндагиам чунон равшан хоҳад шуд, ки ангор нури хуршед бар он тобидааст. Он вақт ман садои пойро, ки бо садои ҳамаи поҳои дигар фарқ дорад, хоҳам шинохт. Садои поҳои дигар маро ба сӯроҳам дар зери замин меронад, вале садои пойи ту мисли нағмаи мусиқӣ аз лона берунам меоварад. Илова бар ин, нигоҳ кун! Он ҷо, он гандумзорҳоро мебинӣ? Ман нон намехӯрам. Гандум барои ман бефоида аст. Пас гандумзорҳо чизе ба ёди ман намеоваранд. Ва ин, албатта, ғамангез аст! Вале ту мӯҳои тилоиранг дорӣ, пас вақте ки аҳлиям кунӣ, муъҷиза мешавад! Гандум, ки тилоиранг аст, ёди туро ба ёдам меоварад. Ва ман замзамаи бодро дар гандумзорҳо дӯст хоҳам дошт.

- زندگي من يک‌نواخت است. من مرغها را شکار می‌کنم و آدمها مرا شکار می‌کنند. همه مرغها شبیه هم‌اند و همه آدمها هم شبیه هم‌اند. این زندگي کسلم می‌کند. ولی اگر تو مرا اهلی کنی، زندگي‌ام چنان روشن خواهد شد که انگار نور خورشید بر آن تابیده است. آن وقت من صدای پایي را که با صدای همه پایهای دیگر فرق دارد خواهم شناخت. صدای پایهای دیگر مرا به سوراخم در زیر زمین می‌راند، ولی صدای پای تو مثل نغمه موسیقي از لانه بیرون می‌آورد. علاوه بر این، نگاه کن! آنجا، آن گندم‌زارها را می‌بینی؟ من نان نمی‌خورم. گندم برای من بی‌فایده است. پس گندم‌زارها چیزی به یاد من نمی‌آورند. و این البته غم‌انگیز است! ولی تو موهای طلايي رنگ داری، پس وقتی که اهلی‌ام کنی، معجزه می‌شود! گندم که طلايي رنگ است یاد تو را به یادم می‌آورد. و من زمزمه باد را در گندم‌زارها دوست خواهم داشت.

Рӯбоҳ хомӯш шуду муддате ба шоздакучулу нигоҳ кард. Гуфт:

- Хоҳиш мекунам... Биёву маро аҳлӣ кун!

Шоздакучулу гуфт:

- Дилам мехоҳад, вале хеле вақт надорам. Бояд дӯстоне пайдо кунам ва бисёр чизҳо ҳаст, ки бояд бишиносам.

Рӯбоҳ гуфт:

- Фақат чизҳоеро, ки аҳлӣ кунӣ, метавонӣ бишносӣ. Одамҳо дигар вақти шинохтани ҳеч чизро надоранд. Ҳамаи чизҳоро сохтаву омода аз фурушандаҳо мехаранд. Вале чун касе нест, ки дӯст бифурушад одамҳо дигар дӯсте надоранд. Ту, агар дӯст мехоҳӣ, биёву маро аҳлӣ кун!

Шоздакучулу гуфт :

- Чӣ кор бояд бикунам?

روباه خاموش شد و مدّتی به شازده کوچولو نگاه کرد. گفت:

- خواهش می‌کنم... بیا و مرا اهلی کن!

شازده کوچولو گفت:

- دلم می‌خواهد، ولی خیلی وقت ندارم. باید دوستانی پیدا کنم و بسیار

چیزها هست که باید بشناسم.

روباه گفت:

- فقط چیزهایی را که اهلی کنی می‌توانی بشناسی. آدم‌ها دیگر وقتِ

شناختنِ هیچ چیز را ندارند. همهٔ چیزها را ساخته و آماده از فروشنده‌ها می‌خرند. ولی چون کسی نیست که دوست بفروشد آدم‌ها دیگر دوستی

ندارند. تو اگر دوست می‌خواهی بیا و مرا اهلی کن!

شازده کوچولو گفت:

- چه کار باید بکنم؟

Рӯбоҳ ҷавоб дод:

- Бояд хеле ҳавсала кунӣ. Аввал каме дур аз ман ин чур рӯйи алафҳо менишинӣ. Ман аз зери чашм ба ту нигоҳ мекунам ва ту ҳеч намегӯӣ. Забон сарчашмаи суъитафоҳумҳост. Аммо ту ҳар рӯз каме наздиктар менишинӣ...

روباہ جواب داد:

باید خیلی حوصله کنی. اول کمی دور از من این جور روی علفها می نشینی. من از زیر چشم به تو نگاه می کنم و تو هیچ نمی گویی. زبان سرچشمه سوء تفاهم هاست. اما تو هر روز کمی نزدیک تر می نشینی...

«*Масалан, агар дар соати чаҳори баъд аз зуҳр биёӣ,
ман аз соати се ба баъд ҳис мекунам, ки
хушбахтам.*»

«مثلاً اگر در ساعت چهار بعد از ظهر بیایی من از ساعت سه به بعد حس می کنم که خوشبختم.»

Шоздакучулу фардо боз омад.

Рӯбоҳ гуфт:

- Бехтар буд, ки дар ҳамон вақти дирӯз меомадӣ. Масалан, агар дар соати чаҳори баъд аз зуҳр биёӣ, ман аз соати се ба баъд ҳис мекунам, ки хушбахтам. Ҳарчи соат пештар меравад, хушбахтиям бештар мешавад. Дар соати чаҳор ба ҳаяҷон меояму нигарон мешавам, ва он вақт кадри хушбахтиро мефаҳмам! Вале ту, агар бевақт биёӣ, ҳаргиз нахоҳам донист, ки кай бояд диламро ба шавқи дидорат хуш кунам... Охир ҳама чиз одобе дорад.

Шоздакучулу гуфт:

- «Одоб» чист?

Рӯбоҳ гуфт:

شازده کوچولو فردا باز آمد.

روباه گفت:

- بهتر بود که در همان وقت دیروز می آمدی. مثلاً اگر در ساعت چهار بعدازظهر بیایی من از ساعت سه به بعد حس می کنم که خوشبختم. هرچه ساعت پیش تر می رود خوشبختی ام بیشتر می شود. در ساعت چهار به هیجان می آیم و نگران می شوم، و آن وقت قدر خوشبختی را می فهمم! ولی تو اگر بی وقت بیایی هرگز نخواهم دانست که کی باید دلم را به شوق دیدارت خوش کنم... آخر همه چیز آدابی دارد.

شازده کوچولو گفت:

- «آداب» چیست؟

روباه گفت:

- Ин ҳам аз чизҳои фаромӯшшуда аст. Одоб боис мешавад, ки рӯзе мутафовит бо рӯзҳои дигар ва соате мутафовит бо соатҳои дигар бошад. Масалан, шикорчиҳо одобе доранд: рӯзҳои панҷшанбе бо духтарони деҳ мераксанд. Пас панҷшанбе барои ман рӯзи шӯрангезе аст. Ман дар ин рӯз то наздики боғҳои ангур ба гардиш меравам. Агар шикорчиҳо бевақт мераксиданд, рӯзҳо ҳам шабеҳи ҳам мешуд ва ман дигар таътил надоштам.

- این هم از چیزهای فراموش شده است. آداب باعث می شود که روزی متفاوت با روزهای دیگر و ساعتی متفاوت با ساعت های دیگر باشد. مثلاً شکارچی ها آدابی دارند: روزهای پنجشنبه با دختران ده می رقصند. پس پنجشنبه برای من روز شورانگیزی است. من در این روز تا نزدیک باغ های انگور به گردش می روم. اگر شکارچی ها بی وقت می رقصیدند روزها همه شبیه هم می شد و من دیگر تعطیل نداشتم.

Пас шоздакучулу рӯбохро аҳлӣ кард. Ва чун соати чудой наздик шуд, рӯбоҳ гуфт:

- Оҳ! ... Ман гирия хоҳам кард.

Шоздакучулу гуфт:

- Таксири худат аст. Ман бадии туро намехостам, вале худат хостӣ, ки аҳлият кунам...

پس شازده کوچولو روباه را اهلی کرد. و چون ساعت جدایی نزدیک شد. روباه گفت:

- آه! ... من گریه خواهم کرد.

شازده کوچولو گفت:

- تقصیر خودت است. من بد تو را نمی خواستم، ولی خودت خواستی

که اهلی ات کنم...

Рӯбоҳ гуфт:

- Дуруст аст.

Шоздакучулу гуфт:

- Вале ту гирия хоҳӣ кард!

Рӯбоҳ гуфт:

- Дуруст аст.

- Пас ҳосиле барои ту надорад.

- Чаро дорад. Ранги гандумзорҳо...

Сипас гуфт:

- Бирав, дубора гулҳоро бубин. Ин бор хоҳӣ фаҳмид, ки гули худат дар чаҳон яктост. Баъд барои худохофизӣ пеши ман баргард, то розе ба ту ҳадия кунам.

Робاه گفت:

- درست است.

شازده کوچولو گفت:

- ولی تو گریه خواهی کرد!

روباه گفت:

- درست است.

- پس حاصلی برای تو ندارد.

- چرا دارد. رنگ گندمزارها...

سپس گفت:

- برو دوباره گل‌ها را ببین. این‌بار خواهی فهمید که گل خودت در جهان یکتاست. بعد برای خداحافظی پیش من برگرد تا رازی به تو هدیه کنم.

Шоздакучулу рафту дубора гулхоро дид. Ба онҳо гуфт:

- Шумо ҳеч шабоҳате ба гули ман надоред. Шумо ханӯз ҳеч нестед. Касе шуморо аҳлӣ накардааст ва шумо ҳам касеро аҳлӣ накардаед. Рӯбоҳи ман ҳам мисли шумо буд. Рӯбоҳе буд шабеҳи сад ҳазор рӯбоҳ дигар. Вале ман ўро дўсти худам кардам ва ҳоло ў дар ҷаҳон яктост.

Ва гулҳо саҳт шарманда шуданд.

Шоздакучулу боз гуфт:

- Шумо зебод, вале ҷуз зебӣ ҳеч надоред. Касе барои шумо намемирад.

شازده کوچولو رفت و دوباره گل‌ها را دید. به آن‌ها گفت:

- شما هیچ شباهتی به گل من ندارید. شما هنوز هیچ نیستید. کسی شما را اهلی نکرده است و شما هم کسی را اهلی نکرده‌اید. روباه من هم مثل شما بود. روباهی بود شبیه صدهزار روباه دیگر. ولی من او را دوست خودم کردم و حالا او در جهان یکتاست.

و گل‌ها سخت شرمنده شدند.

شازده کوچولو باز گفت:

- شما زیباییید، ولی جز زیبایی هیچ ندارید. کسی برای شما نمی‌میرد.

Албатта, гули маро ҳам раҳгузари одӣ шабеҳи шумо мебинад. Вале ў яктана аз ҷамаи шумо сар аст, чун ман фақат ўро об додаам.

البتّه گل مرا هم رهگذر عادی شبیه شما می‌بیند. ولی او یکتانه از همه شما سر است، چون من فقط او را آب داده‌ام.

Чун фақат ўро зери ҳубоб гузоштаам, чун фақат барои ӯ паноҳгоҳ бо тичир сохтаам, чун фақат барои хотири ӯ кирмҳояшро куштаам (чуз ду-се кирм барои парвона шудан), чун фақат ба гилагузори ӯ ё ба худситоии ӯ ё гоҳе ҳам ба қаҳру сукути ӯ гуш додаам. Чун ӯ гули ман аст.

چون فقط او را زیر حباب گذاشته‌ام، چون فقط برای او پناهگاه با تِجیر ساخته‌ام، چون فقط برای خاطر او کرم‌هایش را کُشته‌ام (جز دو سه کرم برای پروانه شدن)، چون فقط به گِلِه‌گزاری او یا به خودستایی او یا گاهی هم به قهر و سکوت او گوش داده‌ام. چون او گل من است.

Сипас пеши рӯбоҳ баргашт. Гуфт:

Худо хофиз.

Рӯбоҳ гуфт:

- Худо хофиз. Рози ман ин аст ва бисёр сода аст: фақат бо чашми дил метавон хуб дид. Асли чизҳо аз чашми сар пинҳон аст.

Шоздакучулу такрор кард, то дар хотираш бимонад:

- Асли чизҳо аз чашми сар пинҳон аст.

سپس پیش روباه برگشت. گفت:

- خداحافظ.

روباه گفت:

- خداحافظ. راز من این است و بسیار ساده است: فقط با چشم دل

می‌توان خوب دید. اصل چیزها از چشمِ سر پنهان است.

شازده کوچولو تکرار کرد تا در خاطرش بماند:

- اصل چیزها از چشمِ سر پنهان است.

Рӯбоҳ боз гуфт:

- Ҳамон миқдор вақте, ки барои гулат сарф кардаӣ, боиси арзишу аҳаммияти гулат шудааст.

Шоздакучулу такрор кард, то дар хотираш бимонад:

- Ҳамон миқдор вақте, ки барои гулам сарф кардаам...

Рӯбоҳ гуфт:

- Одамҳо ин ҳақиқатро фаромӯш кардаанд. Аммо ту набояд фаромӯш кунӣ. Ту масъули хамешагии он мешавӣ, ки аҳлияш кардаӣ. Ту масъули гулат ҳастӣ...

Шоздакучулу такрор кард, то дар хотираш бимонад:

- Ман масъули гулам ҳастам.

روپاه باز گفت:

- همان مقدار وقتی که برای گُلت صرف کرده‌ای باعث ارزش و اهمّیت گلت شده است.

شازده کوچولو تکرار کرد تا در خاطرش بماند:

- همان مقدار وقتی که برای گلم صرف کرده‌ام...

روپاه گفت:

- آدم‌ها این حقیقت را فراموش کرده‌اند. اما تو نباید فراموش کنی. تو

مسئول همیشگی آن می‌شوی که اهلی‌اش کرده‌ای. تو مسئول گلت هستی...

شازده کوچولو تکرار کرد تا در خاطرش بماند:

- من مسئول گلم هستم.

Шоздакучулу гуфт:

- Салом.

Сӯзанбони (маъмури) роҳи оҳан гуфт:

- Салом.

Шоздакучулу гуфт:

- Ту ин чо чӣ мекунӣ?

Сӯзанбон гуфт:

- Ман мусофирҳоро ба дастаҳои ҳазортоӣ тақсим мекунам ва қаторҳои ҳомили ҳар дастаро гоҳе ба самт рост ва гоҳе ба самти чап мефиристам.

шазде کوچولو گفت:

- سلام.

سوزن بان راه آهن گفت:

- سلام.

شازده کوچولو گفت:

- تو اینجا چه می کنی؟

سوزن بان گفت:

- من مسافرها را به دسته های هزارتایی تقسیم می کنم و قطارهای

حامل هر دسته را گاهی به سمت راست و گاهی به سمت چپ می فرستم.

Як қатори тундрави нуронӣ, ки мисли раъд меғуррид, аз он чо гузашт ва утоқаки сӯзанбонро ба ларза даровард.

Шоздакучулу гуфт:

- Инҳо хеле ачала доранд. Дунболи чӣ ҳастанд?

- Худи ронандаи қатор ҳам намедонад.

Як қатори тундрави нуронии дигар аз чиҳати муҳолиф омад ва ғурришкунон гузашт. Шоздакучулу пурсид:

- Ба ҳамин зудӣ баргаштанд?...

Сӯзанбон гуфт:

- Ҳамонҳо нестанд. Ин як қатори дигар аст, ки дорад бармегардад.

- Магар он чо, ки буданд, розӣ набуданд?

Сӯзанбон гуфт:

یک قطار تندرو نورانی، که مثل رعد می‌غرید، از آنجا گذشت و اتاقلک

سوزن‌بان را به لرزه درآورد.

شازده کوچولو گفت:

- این‌ها خیلی عجله دارند. دنبال چه هستند؟

- خودِ رانندهٔ قطار هم نمی‌داند.

یک قطار تندرو نورانی دیگر از جهت مخالف آمد و غرّش‌کنان گذشت.

شازده کوچولو پرسید:

- به همین زودی برگشتند؟...

سوزن‌بان گفت:

- همان‌ها نیستند. این یک قطار دیگر است که دارد برمی‌گردد.

- مگر آنجا که بودند راضی نبودند؟

سوزن‌بان گفت:

- Одам ҳеч вақт он чое, ки ҳаст, розӣ нест.

Севумин катори тундриви нуронӣ ҳам мисли раъд гуррид. Шоздакучулу пурсид:

- Инҳо мусофирҳои аввалиро дунбол мекунанд?

Сӯзанбон гуфт:

- Инҳо ҳеч чизро дунбол намекунанд. Инҳо он ту (дар он чо) хобидаанд ё хамёза мекашанд. Фақат бачаҳо сураташонро (рӯи худашонро) ба шишаҳо часпондаанду тамошо мекунанд.

Шоздакучулу гуфт:

- Фақат бачаҳоанд, ки медонанд дунболи чӣ хастанд. Онҳо вақташонро сарфи як арӯсаки порчай мекунанд ва арӯсак барояшон азиз мешавад ва агар онро азашон бигиранд, ба гиря меуфтанд...

- آدم هیچ وقت آنجایی که هست راضی نیست.

سومین قطار تندرو نورانی هم مثل رعد غرّید. شازده کوچولو پرسید:

- این‌ها مسافره‌های اولی را دنبال می‌کنند؟

سوزن‌بان گفت:

- این‌ها هیچ چیز را دنبال نمی‌کنند. این‌ها آن تو خوابیده‌اند یا خمیازه

می‌کشند. فقط بچه‌ها صورتشان را به شیشه‌ها چسبانده‌اند و تماشا می‌کنند.

شازده کوچولو گفت:

- فقط بچه‌هاند که می‌دانند دنبال چه هستند. آن‌ها وقتشان را صرف

یک عروسک پارچه‌ای می‌کنند و عروسک برایشان عزیز می‌شود و اگر آن را ازشان بگیرند، به گریه می‌افتند...

Сӯзанбон гуфт:
- Хуш ба ҳоли бачаҳо!

Сознбан گفت:
- خوش به حال بچه‌ها!

Шоздакучулу гуфт:

- Салом.

Фурӯшанда гуфт:

- Салом.

Ин фурӯшанда сохиби қурсҳои фарди аълое буд, ки ташнагиро бартараф мекунад. Ҳафтае як дона аз ин қурсҳо мехӯранд ва дигар эҳсоси ниёз ба ошомидани об намекунанд.

Шоздакучулу пурсид:

шазде کوچولو گفت:

- سلام.

فروشنده گفت:

- سلام.

این فروشنده صاحبِ قُرص‌های فرد اعلائی بود که تشنگی را برطرف می‌کند. هفته‌ای یک دانه از این قرص‌ها می‌خورند و دیگر احساس نیاز به آشامیدن آب نمی‌کنند.

شازده کوچولو پرسید:

- Инҳоро мефурӯшӣ барои чӣ?

Фурӯшанда гуфт:

- Барои сарфачӯии умда дар вақт. Мутахассисҳо ҳисобашро кардаанд. Ҳафтае панҷоҳу се дақиқа сарфачӯӣ мешавад.

- Ва бо ин панҷоҳу се дақиқа чӣ мекунанд?

- Ҳар коре, ки дилашон бихоҳад...

Шоздакучулу бо худ гуфт: «агар ман панҷоҳу се дақиқа вақти изофӣ доштам, ором-ором ба тарафи чашмае мерафтам...»

- اینها را می‌فروشی برای چی؟
فروشنده گفت:

- برای صرفه‌جویی عمده در وقت. متخصص‌ها حسابش را کرده‌اند.

هفته‌ای پنجاه‌وسه دقیقه صرفه‌جویی می‌شود.

- و با این پنجاه‌وسه دقیقه چه می‌کنند؟

- هر کاری که دلشان بخواهد...

شازده کوچولو با خود گفت: «اگر من پنجاه‌وسه دقیقه وقت اضافی

داشتم آرام‌آرام به طرف چشمه‌ای می‌رفتم...»

Аз харобии ҳавопаймоям дар сахро як ҳафта мегузашт ва ман дар ҳоли ошомидани охирин катраи захираи обам ба қиссаи он курсфурӯш гӯш дода будам. Ба шоздакучулу гуфтам:

- Хотироти ту хеле қашанг аст, вале ман ханӯз ҳавопаймоямро таъмир накардаам ва дигар оби ошомидани надорам. Албатта, чӣ хуб буд, ки ман ҳам метавонистам ором-ором ба тарафи чашмае биравам!

Шоздакучулу гуфт:

از خرابی هواپیمایم در صحرا یک هفته می گذشت و من در حال آشامیدن آخرین قطره ذخیره آبم به قصه آن قرص فروش گوش داده بودم. به شازده کوچولو گفتم:

- خاطرات تو خیلی قشنگ است، ولی من هنوز هواپیمایم را تعمیر نکرده‌ام و دیگر آب آشامیدنی ندارم. البته چه خوب بود که من هم می توانستم آرام آرام به طرف چشمه‌ای بروم!

شازده کوچولو گفت:

- Дӯстам рӯбоҳ...
- Оқо кучулуи ман, ин дигар нақли рӯбоҳ нест!

- Чаро нест?

- Чун ба зудӣ аз ташнагӣ мемирим...

Истидлоли маро нафаҳмид ва дар ҷавобам гуфт:

- Чӣ хуб аст, ки одам, ҳатто дар дами марг, дӯсте дошта бошад. Ман хеле хушҳолам, ки як дӯсти рӯбоҳ доштаам...

Дар дил гуфтам: «хатарро мутаваҷҷеҳ нест. Ӯ ҳеч вақт на гурусна мешавад ва на ташна. Каме нури офтоб барояш кофӣ аст...»

Вале ӯ нигоҳе ба ман кард ва ба андешаам ҷавоб дод:

- Ман ҳам ташнаам... Биравем, як чоҳ пайдо кунем...

- دوستم روباه...!

- آقا کوچولوی من، این دیگر نقلِ روباه نیست!

- چرا نیست؟

- چون به زودی از تشنگی می میریم...

استدلال مرا نفهمید و در جوابم گفت:

- چه خوب است که آدم، حتی در دم مرگ، دوستی داشته باشد. من خیلی

خوشحالم که یک دوست روباه داشته‌ام...

در دل گفتم: «خطر را متوجه نیست. او هیچ وقت نه گرسنه می‌شود و نه

تشنه. کمی نور آفتاب برایش کافی است...»

ولی او نگاهی به من کرد و به اندیشه‌ام جواب داد:

- من هم تشنه‌ام... برویم یک چاه پیدا کنیم...

- Зебоии ситораҳо аз гулест, ки дида намешавад...

Ҷавоб додам: «албатта» ва бе он ки чизе бигӯям, ба мавҷҳои моса (реги) дар зери маҳтоб нигоҳ кардам.

Шоздакучулу боз гуфт:

- Сахро зебост.

Рост мегуфт. Ман ҳамеша саҳроро дӯст доштаам. Рӯи теппае аз моса менишинӣ, чизе намебинӣ, чизе намешунавӣ, ва бо ин ҳама чизе дар миёни сукут медурахшид...

Шоздакучулу гуфт:

- Он чи саҳроро зебо мекунад, ин аст, ки чоҳе дар чоҳе пинҳон кардааст...

- زیبایی ستاره‌ها از گلی است که دیده نمی‌شود...

جواب دادم: «البته» و بی آنکه چیزی بگویم به موج‌های ماسه در زیر مهتاب

نگاه کردم.

شازده کوچولو باز گفت:

- صحرا زیباست.

راست می‌گفت. من همیشه صحرا را دوست داشتم. روی تپه‌ای از ماسه

می‌نشینی، چیزی نمی‌بینی، چیزی نمی‌شنوی، و با این همه چیزی در میان سکوت

می‌درخشند...

شازده کوچولو گفت:

- آنچه صحرا را زیبا می‌کند این است که چاهی در جایی پنهان کرده

است...

Ногаҳон бо таачҷуб ба рози он дурахшиши шигифти мосаҳо пай бурдам. Ҳангоме, ки писарбачаи хурдсол будам, дар як хонаи қадимӣ зиндагӣ мекардам ва афсонае бар сари забонҳо буд, ки ганҷе дар он ҷо пинҳон аст. Албатта, ҳаргиз касе натавонист онро пайдо кунад ва шояд ҳатто касе дунболи он нагашта бошад, аммо тасавури ин ганҷ ҳамаи аҳли хонаро масхур мекард: хонаи мо дар кунҷи дилаш розе нухуфта дорад...

Ба шоздакучулу гуфтам:

- Оре, чи хона бошад ва чи ситораву чи саҳро, чизе, ки мояи зебоии онҳост, аз чашми сар пинҳон аст!

Шоздакучулу гуфт:

- Хушҳолам, ки бо рӯбоҳи ман ҳамақидаӣ.

Нагهان با تعجب به راز آن درخشش شگفت ماسه‌ها پی بردم. هنگامی که پسر بچهٔ خردسال بودم در یک خانهٔ قدیمی زندگی می‌کردم و افسانه‌ای بر سر زبان‌ها بود که گنجی در آنجا پنهان است. البته هرگز کسی نتوانست آن را پیدا کند و شاید حتی کسی دنبال آن نگشته باشد، اما تصور این گنج همهٔ اهل خانه را مسحور می‌کرد. خانهٔ ما در گنج دلش رازی نهفته دارد...

به شازده کوچولو گفتم:

- آره، چه خانه باشد و چه ستاره و چه صحرا، چیزی که مایهٔ زیبایی

آن‌هاست از چشم سر پنهان است!

شازده کوچولو گفت:

- خوشحالم که با روباه من هم عقیده‌ای.

Дошт хобаш мебурд. Ӯро дар бағал гирифтам ва боз ба роҳ уфтодам. Мунқалиб шуда будам.

داشت خوابش می‌برد. او را در بغل گرفتم و باز به راه افتادم. منقلب شده

بودم.

Ба назарам меомад, ки ганчинаи зарифе дар бағал дорам. Ҳатто ба назарам меомад, ки чизе аз он зарифтар бар рӯи замин нест. Дар партави маҳтоб, ба он пешонии рангпарида, ба он чашмҳои хобрафта, ба он турраҳои мӯ, ки дар бод меларзид, нигоҳ мекардам ва бо худ мегуфтам: «он чӣ ман мебинам, фақат сурати зоҳир аст, муҳимтарин чиз аз чашм пинҳон аст...»

Чун нимлабханде бар лабҳои нимбозаш мегузашт, боз бо худ гуфтам: «он чи дар вучуди ин шохзодаи кучулуи хобрафта шадидан мутаассирам мекунад, вафодории ӯ ба як гул аст. Ҳаёли сурхгуле аст, ки дар вучуди ӯ, ҳатто дар холи хоб, монанди шуълаи чароғ медурахшад...» ва он вақт ӯро боз ҳам зарифтар ва шиканандатар дидам. Чароғро бояд муҳофизат кард: басо андак боде онро хомӯш кунад...

Ва ҳамчунон, ки пеш мерафтам, ҳангоми тулӯи офтоб, чоҳро ёфтам.

به نظرم می‌آمد که گنجینه ظریفی در بغل دارم. حتی به نظرم می‌آمد که چیزی از آن ظریف‌تر بر روی زمین نیست. در پرتو مهتاب، به آن پیشانی رنگ‌پریده، به آن چشم‌های خواب‌رفته، به آن طره‌های مو که در باد می‌لرزید نگاه می‌کردم و با خود می‌گفتم: «آنچه من می‌بینم فقط صورت ظاهر است، مهم‌ترین چیز از چشم پنهان است...»

چون نیم‌لبخندی بر لب‌های نیم‌بازش می‌گذشت باز با خود گفتم: «آنچه در وجود این شاهزاده کوچولوی خواب‌رفته شدیداً متأثرم می‌کند وفاداری او به یک گل است. خیال سرخ‌گلی است که در وجود او، حتی در حال خواب، مانند شعله چراغ می‌درخشد...» و آن وقت او را باز هم ظریف‌تر و شکننده‌تر دیدم. چراغ را باید محافظت کرد. بسا اندک بادی آن را خاموش کند...

و همچنان که پیش می‌رفتم، هنگام طلوع آفتاب، چاه را یافتم.

Чоҳе, ки ба он расида будем, мисли чоҳҳои сахрои Африқо набуд. Чоҳҳои сахро гудолҳои содаест, ки дар меса кандаанд. Ин чоҳ ба чоҳи рустоҳо шабоҳат дошт. Аммо дар он чо рустое набуд ва ман пиндоштам, ки хоб мебинам.

Ба шоздакучулу гуфтам:

- Ачиб аст. Чарху сатлу (сатилу) таноб, ҳама чиз муҳайёст...

چاهی که به آن رسیده بودیم مثل چاه‌های صحرای افریقا نبود. چاه‌های صحرا گودال‌های ساده‌ای است که در ماسه کنده‌اند. این چاه به چاه روستاها شباهت داشت. اما در آنجا روستایی نبود، و من پنداشتم که خواب می‌بینم.

به شازده کوچولو گفتم:

- عجیب است. چرخ و سطل و طناب، همه چیز مهیاست...

Хандид. Танобро гирифту чархро чархонд.
Ва чарх монанди боднамои кӯҳнае, ки муддатҳо
бод бар он навазида бошад, ба нола даромад.

Шоздакучулу гуфт:

- Мешунавӣ? Мо чоҳро бедор кардем, дорад
овоз мехонад...

Намехостам, ки ӯ талош кунад. Гуфтам:

- Бигузур ман бикунам. Ин кор барои ту хеле
сахт аст.

Сатлро оҳиста-оҳиста то лаби чоҳ боло
овардам ва рост рӯйи тавқа (ҳалқа) қарор додам.
Овози чарх ҳамчунон дар гӯшам монда буд ва дар
оби сатл, ки ҳанӯз меларзид, ларзиши хуршедро
медидам.

خندید. طناب را گرفت و چرخ را چرخاند. و چرخ، مانند بادنمای
کهنه‌ای که مدت‌ها باد بر آن نوزیده باشد، به ناله درآمد.

شازده کوچولو گفت:

- می‌شنوی؟ ما چاه را بیدار کردیم، دارد آواز می‌خواند...

نمی‌خواستم که او تلاش کند. گفتم:

- بگذار من بکنم. این کار برای تو خیلی سخت است.

سطل را آهسته‌آهسته تا لب چاه بالا آوردم و راست روی طوقه قرار
دادم. آواز چرخ همچنان در گوشم مانده بود و در آبِ سطل که هنوز می‌لرزید
لرزشِ خورشید را می‌دیدم.

*Шоздакучулу хандид. Танобро гирифту чархро
чархонд.*

شازده کوچولو خندید. طناب را گرفت و چرخ را چرخاند.

Шоздакучулу гуфт:

- Ман ташнаи ин обам. Бидеҳ, бихӯрам...

Ва ман фаҳмидам, ки $\bar{u}$ дар ҷустуҷӯи чӣ
будааст!

شازده کوچولو گفت:

- من تشنهٔ این آبم. بده بخورم...

و من فهمیدم که او در جستجوی چه بوده است!

Сатлро ба лаби ӯ наздик кардам. Бо чашмҳои баста аз он нӯшид. Ин манзара барои ман ба ширинӣ ва зебоии ид буд. Ва он об чизе савои (ғайр аз) нӯшиданиҳои дигар буд. Оби буд таровида аз пиёдараве дар партави ситораҳо ва овози чархи чоҳ ва талоши дастҳои ман. Ин об чун армуғон муфарраҳи дил буд. Хангоме ки бача будам, чароғҳои дарахти нуил (қоҷи ҷашни милоди Исо) ва нағмаи намози нимашаб ва ширинии лабхандҳо ба ҳамин шакл мояи дурахшиши ҳадияи иди мелод буд, ки ба ман меоданд.

Шоздакучулу гуфт:

- Одамҳои сайёраи ту панҷ ҳазор гул дар як боғ мекаранд... Ва он чиро меҷӯянд, он ҷо намеёбанд.

Дар ҷавоб гуфтам:

- Бале, онро намеёбанд.

سطل را به لب او نزدیک کردم. با چشم‌های بسته از آن نوشید. این منظره برای من به شیرینی و زیبایی عید بود. و آن آب چیزی سواي نوشیدنی‌های دیگر بود. آبی بود تراویده از پیاده‌روی در پرتو ستاره‌ها و آواز چرخ چاه و تلاش دست‌های من. این آب چون ارمغانی مفرح دل بود. هنگامی که بچه بودم، چراغ‌های درخت نوتل و نغمه نماز نیمه‌شب و شیرینی لبخندها به همین شکل مایه درخشش هدیه عید میلاد بود که به من می‌دادند.

شازده کوچولو گفت:

- آدم‌های سیاره تو پنج‌هزار گل در یک باغ می‌کارند... و آنچه را می‌جویند آنجا نمی‌یابند.

در جواب گفتم:

- بله، آن را نمی‌یابند.

- Ва бо ин хама он чӣ ба дунболаш мегарданд, басо, ки дар як гул ё дар андаке об ёфт шавад...

Цавоб додам:

- Албатта.

Ва шоздакучулу боз гуфт:

- Аммо чашм нобиност. Бо дил бояд чуствучӯ кард.

- و با این همه آنچه به دنبالش می گردند بسا که در یک گل یا در

اندکی آب یافت شود...

جواب دادم:

- البته.

و شازده کوچولو باز گفت:

- اما چشم نابیناست. با دل باید جستجو کرد.

Ман об нӯшида будам. Осуда нафас мекашидам. Моса хангом тулӯи офтоб ба ранги асал аст. Ин ранги асал низ ба ман лаззат мебахшид. Пас, чаро дилам гирифта буд?...

Шоздакучулу, ки боз дар канорам нишаста буд, бо лаҳни ороме гуфт:

- Ту бояд ба қавлат вафо кунӣ.

من آب نوشیده بودم. آسوده نفس می کشیدم. ماسه هنگام طلوع آفتاب

به رنگ عسل است. این رنگ عسل نیز به من لذت می بخشد. پس چرا دلم

گرفته بود؟...

شازده کوچولو که باز در کنارم نشسته بود با لحن آرامی گفت:

- تو باید به قولت وفا کنی.

- Кадом қавл?

- Ёдат аст?... Пӯзабанд барои гӯсфандам...

Охир ман масъули он гул ҳастам!

Тархҳоеро, ки кашида будам, аз чайбам даровардам. Шоздакучулу онҳоро дид ва хандакунон гуфт:

- Боъубобҳои ту каме шабеҳи каламанд (карам)...

- Аҷаб! Маро бигӯ, ки ба боъубобҳоям он ҳама менозидам!

- Рӯбоҳи ту ... Гӯшҳояш... Каме шабеҳи шох аст... Зиёдӣ ҳам дароз аст!

Ва боз хандид.

Ба ӯ гуфтам:

- Оқо кучулу, беинсофӣ мекунӣ. Чизе, ки ман метавонистам бикашам, фақат морҳои баставу морҳои боз буд.

- کدام قول؟

- یادت است؟ ... پوزهبند برای گوسفندم... آخر من مسئول آن گل هستم!

طرح‌هایی را که کشیده بودم از جیبم درآوردم. شازده کوچولو آن‌ها را

دید و خنده‌کنان گفت:

بائوباب‌های تو کمی شبیه کلاماند...

- عجب!

مرا بگو که به بائوباب‌هایم آن همه می‌نازیدم!

- روباه تو ... گوش‌هایش... کمی شبیه شاخ است... زیادی هم دراز است!

و باز خندید.

به او گفتم:

- آقا کوچولو، بی‌انصافی می‌کنی. چیزی که من می‌توانستم بکشم فقط

مارهای بسته و مارهای باز بود.

Гуфт:

- Хеле хуб, ҳарфе нест. Бачаҳо мефаҳманд.

Пас як пӯзабанд бо медод кашидам ва вақте ки ба ӯ додам, эҳсоси ғами шадиде кардам:

- Ту нақшаҳое дорӣ, ки ман аз онҳо беҳабарам...!

Цавобамро надод. Фақат гуфт:

- Охир медонӣ, фуруди ман ба рӯи Замин...

Фардо як сол аз он мегузарад.

Ва баъд, пас аз лаҳзае сукут, боз гуфт:

- Ман наздики ҳамин ҷо ба Замин омадам.

Ва сурх шуд.

Ва ман дубора, бе он ки бидонам чаро, эҳсоси ғами ачибе кардам. Бо ин ҳама, суоле ба назарам расид ва пурсидам:

گفت:

- خیلی خوب، حرفی نیست. بچه‌ها می‌فهمند.

پس یک پوزه‌بند با مداد کشیدم و وقتی که به او دادم احساس غم

شدیدی کردم.

- تو نقشه‌هایی داری که من از آنها بی‌خبرم...!

جوابم را نداد. فقط گفت:

- آخر می‌دانی، فرود من به روی زمین... فردا یک سال از آن می‌گذرد.

و بعد، پس از لحظه‌ای سکوت، باز گفت:

- من نزدیک همین‌جا به زمین آمدم.

و سرخ شد.

و من دوباره، بی‌آنکه بدانم چرا، احساس غم عجیبی کردم. با این همه،

سؤالی به نظرم رسید و پرسیدم:

- Пас иттифоқӣ набуд, ки субҳи рӯзи ошноиамон, як ҳафта пеш, ту ҳамин чур таку танҳо, ҳазор мил дур аз ҳар минтақаи маскунӣ гардиш мекардӣ! Меҳостӣ ба нуқтаи фурудат баргардӣ?

Шоздакучулу боз сурх шуд.

Бо андаке тардид гуфтам:

- Лобуд барои рӯзи солгард?...

Шоздакучулу дубора сурх шуд. Ӯ ҳаргиз ба суолҳо ҷавоб намедод, вале агар касе сурх шавад, ба маънии ҷавоби мусбат аст. Магар на?

Ба ӯ гуфтам:

- Ман нигаронам...

Вале ӯ дар ҷавоб гуфт:

- پس اتفاقی نبود که صبح روز آشنایی مان، یک هفته پیش، تو همین جور تک‌وتنها هزار میل دور از هر منطقهٔ مسکونی گردش می‌کردی! می‌خواستی به نقطهٔ فرودت برگردی؟

شازده کوچولو باز سرخ شد.

با اندکی تردید گفتم:

- لابد برای روز سالگرد؟...

شازده کوچولو دوباره سرخ شد. او هرگز به سؤال‌ها جواب نمی‌داد، ولی

اگر کسی سرخ شود به معنی جواب مثبت است. مگر نه؟

به او گفتم:

- من نگرانم...

ولی او در جواب گفت:

- Ту ҳоло бояд ба корат бирасӣ. Бояд биравӣ суроғи ҳавопаймот. Ман ҳамин чо мунтазират мемонам. Фардо аср баргард...

Вале хотирам осуда набуд. Ба ёди рӯбоҳ уфтодам. Агар касе тан ба аҳлӣ шудан бидиҳад, басо, ки бояд каме ҳам гирия кунад...

- تو حالا باید به کارت برسی. باید بروی سراغ هواپیما. من همین جا منتظرت می مانم. فردا عصر برگرد...
ولی خاطرم آسوده نبود. به یاد روباه افتادم. اگر کسی تن به اهلی شدن بدهد بسا که باید کمی هم گریه کند...

Наздики чоҳ, як девори кӯҳнаи сангии нимавайрон буд. Фардо аср, ки аз қорам фориғ шудам ва ба он чо баргаштам, аз дур шоздакучулуру дидам, ки бар сари он девор нишаста ва поҳояшро овезон карда буд. Садояшро шунидам, ки мегуфт:

- Магар ёдат намеояд? Қарорамон дақиқан ин чо набуд!

Лобуд садои дигаре ба ӯ ҷавоб дод, чун шоздакучулу боз гуфт:

نزدیک چاه، یک دیوار کهنه سنگی نیمه ویران بود. فردا عصر که از کارم فارغ شدم و به آنجا برگشتم از دور شازده کوچولو را دیدم که بر سر آن دیوار نشسته و پاهایش را آویزان کرده بود. صدایش را شنیدم که می گفت:
- مگر یادت نمی آید؟ قرارمان دقیقاً اینجا نبود!

لابد صدای دیگری به او جواب داد، چون شازده کوچولو باز گفت:

- Чаро! Чаро! Рӯзаш дуруст аст, вале чояш ин чо нест...

Роҳамро ба тарафи девор идома додам. Боз ҳам на касеро меиддам ва на садояшро мешунидам. Бо ин ҳама, шоздакучулу дубора гуфт:

- ... Албатта. Худат рӯи мосаҳо ради пой маро хоҳӣ дид, ки ба кучо мерасад. Ҳамон чо мунтазирам бош, шаб, ки шуд, меоям.

Ба бистметрии девор расида будам ва боз чизе намедидам.

Шоздакучулу, пас аз лаҳзае сукут, дубора гуфт:

- Заҳрат корӣ ҳаст? Мутмаинӣ, ки хеле заҳрам намедиҳӣ?

Ман бо дили пурдари бар чо истодам, вале боз чизе намефаҳמידам. Шоздакучулу гуфт:

- Ҳоло дигар бирав... Меҳоҳам биёям поин!

- چرا! چرا! روزش درست است، ولی جاش اینجا نیست...

раهم را به طرف دیوار ادامه دادم. باز هم نه کسی را می‌دیدم و نه

صدایش را می‌شنیدم. با این همه، شازده کوچولو دوباره گفت:

- ... البته. خودت روی ماسه‌ها رت پای مرا خواهی دید که به کجا

می‌رسد. همان‌جا منتظر باش، شب که شد می‌آیم.

به بیست متری دیوار رسیده بودم و باز چیزی نمی‌دیدم.

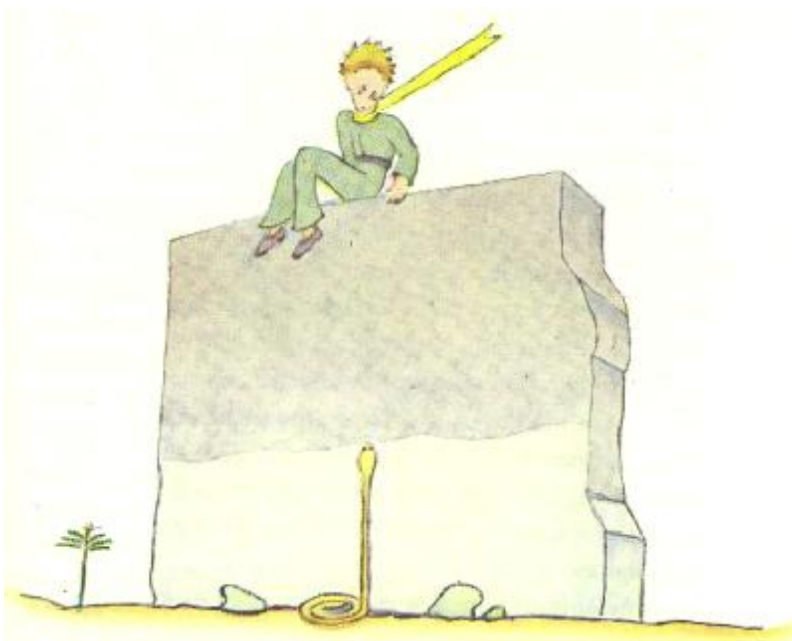
شازده کوچولو، پس از لحظه‌ای سکوت، دوباره گفت:

- زهرت کاری هست؟ مطمئنی که خیلی زجر نمی‌دهی؟

من با دلی پر درد بر جا ایستادم، ولی باز چیزی نمی‌فهمیدم. شازده کوچولو

گفت:

- حالا دیگر برو... می‌خواهم بیایم پایین!

Шоздакучулу гуфт: «ҳоло дигар бирав... Мехоҳам биёям поин!»

شازده کوچولو گفت: «حالا دیگر برو... می‌خواهم بیایم پایین!»

Он вақт ман ҳам ба пойи девор нигоҳ кардам ва аз ҷо частам. Он ҷо, сар баркашида ба сӯи шоздакучулу, яке аз он морҳои зард буд, ки дар зарфи сӣ сония ҳар одамеро ба диёри адам мефиристанд. Дар ҳоле ки дар чайбам ба

آن وقت من هم به پای دیوار نگاه کردم و از جا جستم. آنجا، سر برکشیده به سوی شازده کوچولو، یکی از آن مارهای زرد بود که در ظرف سی ثانیه هر آدمی را به دیار عدم می‌فرستند. در حالی که در جیبم به

дунболи тапончаам мегаштам, басуръат пеш давидам. Вале мор, аз садои пойи ман монанди фавворае, ки фуру нишинад, ором рӯи мосахо хамид ва бе он ки зиёда шитоб кунад, бо хаш-хаши хушк ва хафифе чун хаш-хаши филиз, ба лойи (байни) сангҳо хазид.

دنبال تپانچه‌ام می‌گشتم به سرعت پیش دویدم. ولی مار، از صدای پای من، مانند فواره‌ای که فرونشیند، آرام روی ماسه‌ها خمید و بی‌آنکه زیاده شتاب کند، با خش خش خشک و خفیفی چون خش خش فلز، به لای سنگ‌ها خزید.

Ман дуруст бамавқеъ ба пойи девор расидам ва шоздакучулуро, рангпарида чун барф, дар холи фуруд ба миёни бозувонам гирифтам.

- Ин чӣ хикоятест? Ҳоло дигар бо морҳо ҳарф мезанӣ!

Шоли зарринеро, ки ҳамеша ба гардан дошт, боз кардам, об ба шақиқаҳояш задам ва чуръае ба худаш нӯшондам. Ва акнун дигар чуръат надоштам, ки чизе аз ӯ бипурсам. Бо матонат ба ман нигоҳ кард ва даст даври гарданам андохт. Садои тапиши қалбашро, монанд тапиши қалби парандаи тирхӯрдае, ки дами марг бошад, ҳис мекардам. Ба ман гуфт:

من درست به موقع به پای دیوار رسیدم و شازده کوچولو را، رنگ پریده چون برف، در حال فرود به میان بازوانم گرفتم.

- این چه حکایتی است؟ حالا دیگر با مارها حرف می‌زنی!

شال زرّینی را که همیشه به گردن داشت باز کردم، آب به شقیقه‌هایش زد و جرعه‌ای به خودش نوشاندم. و اکنون دیگر جرئت نداشتم که چیزی از او بپرسم. با متانت به من نگاه کرد و دست دور گردنم انداخت. صدای تپش قلبش را، مانند تپش قلب پرندۀ تیرخورده‌ای که دم مرگ باشد، حس می‌کردم. به من گفت:

- Хушҳолам, ки нақси ҳавопаймоятро рафъ кардӣ. Ҳоло дигар метавонӣ ба ватанат баргардӣ.

- Ту аз кучо медонӣ?

Иттифоқан худам ҳам омада будам, то ба ӯ хабар бидихам, ки бо ҳамаи ноумедӣ дар қорам муваффақ шудаам!

Ба суоли ман ҷавоб надод, вале гуфт:

- Ман ҳам имшаб ба ватанам бармегардам.

Сипас бо лаҳни ҳазине афзуд:

- Роҳи ман хеле дуртар аст... Хеле душвортар аст...

Ҳис мекардам, ки иттифоқе ғайриодӣ рӯй медиҳад. Ӯро чун кӯдаки хурдсола дар оғӯш мефишурдам ва бо ин ҳама ба назарам меомад, ки ӯ якрост ба гирдобе фуру меравад ва ман барои ниғаҳ доштаниаш ҳеч коре наметавонам бикунам...

- خوشحالم که نقص هواپیمایت را رفع کردی. حالا دیگر می‌توانی به وطنت برگردی.

- تو از کجا می‌دانی؟

اتفاقاً خودم هم آمده بودم تا به او خبر بدهم که با همه ناامیدی در کارم موفق شده‌ام!

به سؤال من جواب نداد، ولی گفت:

- من هم امشب به وطنم بر می‌گردم.

سپس با لحن حزینی افزود:

- راه من خیلی دورتر است... خیلی دشوارتر است...

حس می‌کردم که اتفاقی غیرعادی روی می‌دهد. او را چون کودک خردسالی در آغوش می‌فشردم و با این همه به نظرم می‌آمد که او یک‌راست به گردابی فرومی‌رود و من برای نگه داشتنش هیچ کاری نمی‌توانم بکنم...

Нигоҳи афсурдааш гумгашта дар уфуқи дур буд. Гуфт:

- Ман гӯсфандатро дорам. Ва он чаъбаи ниғаҳдории гӯсфандро ҳам дорам. Ва пӯзабандро ҳам дорам.

Ва лабханди андӯхгине зад.

Муддати дарозе сабр кардам. Ҳис кардам, ки андак-андак танаш аз нав гарм мешавад.

Гуфтам:

- Оқо кучулу, ту тарсидаӣ...

Албатта, тарсида буд! Вале ором хандиду гуфт:

- Имшаб хеле бештар хоҳам тарсид...

Боз аз эҳсоси воқеае чуброннопазир танам ях кард ва фаҳмидам, ки фикри маҳрум шудани ҳамешагӣ аз шунидани он хандаи ширин аз ҳадди таҳаммулам берун аст. Хандаи ӯ барои ман чун чашмаи обе дар дили саҳро буд.

نگاه افسرده‌اش گم‌گشته در افق دور بود. گفت:

- من گوسفندت را دارم. و آن جعبه‌نگهداری گوسفند را هم دارم. و

پوزه‌بند را هم دارم.

و لبخند اندوهگینی زد.

مدت درازی صبر کردم. حس کردم که اندک‌اندک تنش از نو گرم می‌شود.

گفتم:

- آقا کوچولو، تو ترسیده‌ای...

البته ترسیده بود! ولی آرام خندید و گفت:

- امشب خیلی بیشتر خواهم ترسید...

باز از احساس واقعه‌ای جبران‌ناپذیر تنم یخ کرد و فهمیدم که فکر محروم شدن همیشه‌گی از شنیدن آن خنده شیرین، از حدّ تحمّل بیرون است. خنده‌ او برای من چون چشمه‌آبی در دل صحرا بود.

- Оқо кучулу, мехоҳам бори дигар садои хандаатро бишнавам...

Вале ӯ ба ман гуфт:

- Имшаб дуруст як сол мешавад, ва ситораам дуруст ба болои нуқтае мерасад, ки ман соли пеш он чо фуруд омадам...

Гуфтам:

- Оқо кучулу, он достони мор ва ваъдаи дидору ситора магар ҳамааш як хоби ошуфта нест?

Вале ӯ ба суоли ман ҷавоб надод. Фақат гуфт:

- Он чи муҳим аст, бо чашм дида намешавад...

- Албатта.

- Ҳамин тавр барои гул. Ту агар гулуро, ки дар ситорае бошад, дӯст бидорӣ, ҷи ширин аст шабҳо нигоҳ кардан ба осмон! Ҳамаи ситораҳо гул мешаванд.

- آقا کوچولو، می‌خواهم بار دیگر صدای خنده‌ات را بشنوم...

ولی او به من گفت:

- امشب درست یک سال می‌شود، و ستاره‌ام درست به بالای نقطه‌ای

می‌رسد که من سال پیش آنجا فرود آمدم...

گفتم:

- آقا کوچولو، آن داستان مار و وعده دیدار و ستاره مگر هم‌ه‌اش یک

خواب آشفته نیست؟

ولی او به سؤال من جواب نداد. فقط گفت:

- آنچه مهم است با چشم دیده نمی‌شود...

- البته.

همین‌طور برای گل. تو اگر گلی را که در ستاره‌ای باشد دوست بداری،

چه شیرین است شب‌ها نگاه کردن به آسمان! همه ستاره‌ها گل می‌شوند.

- Албатга.

- Ҳамин тавр барои об. Он об, ки ту ба ман додӣ, то бихӯрам, мисли нағмаи мусиқӣ буд, ба сабаби чархи чоҳ ва таноб... Ёдат ҳаст... Он об муфаррахи дил буд.

- Албатга.

- Ту шабҳо ба ситораҳо нигоҳ хоҳӣ кард. Ватани ман он қадр кӯчак аст, ки наметавонам чойи ситораамро ба ту нишон бидиҳам. Чӣ беҳтар, ки ин тавр аст. Чун ситораи ман барои ту яке аз ситораҳо хоҳад буд. Он вақт ту дӯст хоҳӣ дошт, ки ба ҳамаи ситораҳо нигоҳ кунӣ... ҳамаи онҳо дӯстони ту мешаванд. Ва ҳоло мехоҳам ҳадияе ба ту бидиҳам...

Дубора хандид.

- Эй оқо кучулу, оқо кучулу, ман ошиқи шунидани ин хандаам.

- البتّه.

- همین‌طور برای آب. آن آب که تو به من دادی تا بخورم مثل نغمهٔ موسیقی بود، به سبب چرخ چاه و طناب... یادت هست... آن آب مُفَرِّحِ دل بود.

- البتّه.

- تو شب‌ها به ستاره‌ها نگاه خواهی کرد. وطن من آن‌قدر کوچک است که نمی‌توانم جای ستاره‌ام را به تو نشان بدهم. چه بهتر که این‌طور است. چون ستارهٔ من برای تو یکی از ستاره‌ها خواهد بود. آن وقت تو دوست خواهی داشت که به همهٔ ستاره‌ها نگاه کنی... همهٔ آن‌ها دوستان تو می‌شوند. و حالا می‌خواهم هدیه‌ای به تو بدهم...

دوباره خندید.

- ای آقا کوچولو، آقا کوچولو، من عاشق شنیدن این خنده‌ام.

- Ҳадияи ман дуруст ҳамон аст... Ин ҳам мисли ҳамон об аст...

- Мақсадат чист?

-Одамҳо ситораҳое доранд, ки як чур нестанд. Барои касоне, ки сафар мекунанд, ситораҳо роҳнамо ҳастанд. Барои касони дигар фақат як мушт ҷароғҳои кӯчаканд. Барои касоне, ки донишманданд, ситораҳо масъалаи илмӣ ҳастанд. Барои он марди тоҷир ситораҳо тило буданд. Вале ҳамаи ин ситораҳо соқитанд. Ту, баръакс, ситорае хоҳӣ дошт, ки ҳеч каси дигар надорад...

- Манзурат чист?

- Шабҳо, ки ба осмон нигоҳ мекуни, чун ман дар яке аз ситораҳо ҳастам ва чун ман дар яке аз ситораҳо меҳандам, пас барои ту мисли ин аст, ки ҳамаи ситораҳо меҳанданд. Ту, фақат ту, ситораҳое дорӣ, ки метавонад биханданд!

- هدیة من درست همان است... این هم مثل همان آب است...

- مقصودت چیست؟

- آدم‌ها ستاره‌هایی دارند که یک‌جور نیستند. برای کسانی که سفر می‌کنند ستاره‌ها راهنما هستند. برای کسان دیگر فقط یک مشت چراغ‌های کوچک‌اند. برای کسانی که دانشمندند ستاره‌ها مسئله علمی هستند. برای آن مرد تاجر، ستاره‌ها طلا بودند. ولی همه این ستاره‌ها ساکت‌اند. تو، برعکس، ستاره‌هایی خواهی داشت که هیچ کس دیگر ندارد...

- منظورت چیست؟

- شب‌ها که به آسمان نگاه می‌کنی، چون من در یکی از ستاره‌ها هستم و چون من در یکی از ستاره‌ها می‌خندم، پس برای تو مثل این است که همه ستاره‌ها می‌خندند. تو، فقط تو، ستاره‌هایی داری که می‌توانند بخندند!

Ва боз хандид.

- Ва вақте, ки тасаллӣ пайдо кардӣ (одам ҳамеша дар ҳар ғаме тасаллӣ пайдо мекунад), аз ин ки бо ман ошно шудай, хушҳол хоҳӣ шуд. Ту ҳамеша дӯсти ман хоҳӣ буд. Ва ту бо ман хоҳӣ хандид. Ва гоҳе, ҳамин чур беҳаёл, барои тафреҳ, панҷараатро боз хоҳӣ кард... Ва дӯстонат аз ин ки мебинанд ту ба осмон нигоҳ мекуни ва механдӣ, таачҷуб хоҳанд кард. Он вақт ту ба онҳо хоҳӣ гуфт: «бале, ситораҳо ҳамеша маро механдонанд!» ва онҳо хаёл хоҳанд кард, ки ту девона шудай... Мебинӣ, чӣ коре дастат додаам! ...

Ва боз хандид.

- Дуруст мисли ин аст, ки ман, ба ҷойи ситора, ба ту як олам зангӯла дода бошам, ки метавонанд биханданд...

و باز خندید.

- و وقتی که تسلی پیدا کردی (آدم همیشه در هر غمی تسلی پیدا می‌کند)، از اینکه با من آشنا شده‌ای خوشحال خواهی شد. تو همیشه دوست من خواهی بود. و تو با من خواهی خندید. و گاهی، همین جور بی‌خیال، برای تفریح، پنجره‌ات را باز خواهی کرد... و دوستانت از اینکه می‌بینند تو به آسمان نگاه می‌کنی و می‌خندی تعجب خواهند کرد. آن وقت تو به آنها خواهی گفت: «بلی، ستاره‌ها همیشه مرا می‌خندانند!» و آنها خیال خواهند کرد که تو دیوانه شده‌ای... می‌بینی چه کاری دستت داده‌ام!...

و باز خندید.

- درست مثل این است که من، به جای ستاره، به تو یک عالم زنگوله داده باشم که می‌توانند بخندند...

Ва боз хандид. Сипас лаҳнаш дубора ҷиддӣ шуду гуфт:

- Имшаб ... Ту намехоҳад (лозим нест) биёй.

- Ман танҳот намегузорам.

- Имшаб ҳолати касеро хоҳам дошт, ки дард мекашад... Як хурда ҳам ҳолати касеро, ки дорад ҷон мемиҳад. Хуб, ҳамин тавр аст дигар. Намехоҳад биёй инро бубинӣ, ҷӣ лузуме дорад...

- Ман танҳот намегузорам.

Вале ӯ нигарон буд.

- Агар инро мегӯям... Аз бобати он мор ҳам хаст. Мабодо туро ҳам бигазад... Морҳо музирранд (зиёновар). Шӯхӣ-шӯхӣ ҳам мумкин аст одамро неш бизананд...

Ман танҳот намегузорам.

Вале чизе боиси итминони хотираш шуд. Гуфт:

و باز خندید. سپس لحنش دوباره جدی شد و گفت:

- امشب ... تو نمی خواهی بیایی.

- من تنهات نمی گذارم.

- امشب حالت کسی را خواهم داشت که درد می کشد... یک خرده هم

حالت کسی را که دارد جان می دهد. خوب، همین طور است دیگر. نمی خواهد

بیایی این را ببینی، چه لزومی دارد...

- من تنهات نمی گذارم.

ولی او نگران بود.

- اگر این را می گویم... از بابت آن مار هم هست. مبادا تو را هم بگزد...

مارها موذی اند. شوخی شوخی هم ممکن است آدم را نیش بزنند...

- من تنهات نمی گذارم.

ولی چیزی باعث اطمینان خاطرش شد. گفت:

- Албатта ин ҳам ҳаст, ки дар навбати дувум дигар заҳр надоранд...

Он шаб рафтани ўро надидам. Бесадо гурехта буд. Вақте ки худамро ба ў расондам, бо ҳолате мусаммам ва бо гомҳои тунд пеш мерафт. Маро, ки дид, фақат гуфт:

- Эҳ! Ту ҳам ин чойӣ...

Ва дастамро дар даст гирифт. Вале боз нигарон шуд:

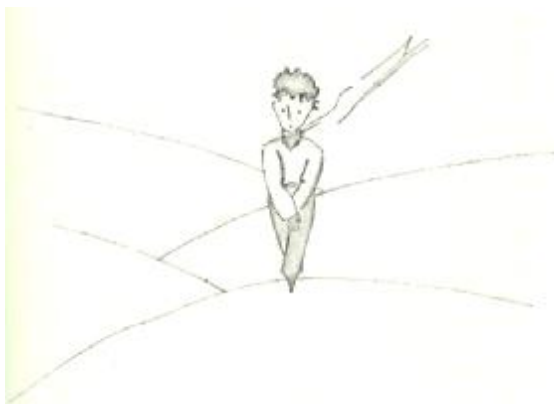
- Хуб накардӣ, ки омадӣ. Медонам, ки нороҳат мешавад. Ман зоҳиран хоҳам мурд. Вале ботинан ин тавр нест...

Ман ҳеч нагуфтам.

- البته این هم هست که در نوبت دوم دیگر زهر ندارند...
آن شب، رفتن او را ندیدم. بی صدا گریخته بود. وقتی که خودم را به او رساندم، با حالتی مصمم و با گام‌های تند پیش می‌رفت. مرا که دید فقط گفت:

- اه! تو هم اینجایی...

و دستم را در دست گرفت. ولی باز نگران شد:
- خوب نکردی که آمدی. می‌دانم که ناراحت می‌شود. من ظاهراً
خواهم مرد. ولی باطناً این طور نیست...
من هیچ نگفتم.

- Мефаҳмӣ? Он чо хеле дур аст. Наметавонам ин танро бо худам он чо бибарам, хеле сангин аст.

Ман ҳеч нагуфтам.

- Вале ин тан мисли як пӯстаи кӯҳна дур андохтанӣ аст. Пӯстаҳои кӯҳнаи дурафтода, ки ғусса надоранд...

Ман ҳеч нагуфтам.

Андаке дилсард шуд. Аммо боз кӯшише карду гуфт:

- ми فهمی؟ آنجا خیلی دور است. نمی توانم این تن را با خودم آنجا

ببرم، خیلی سنگین است.

من هیچ نگفتم.

- ولی این تن مثل یک پوسته کهنه دور انداختنی است. پوسته های

کهنه دور افتاده که غصه ندارند...

من هیچ نگفتم.

اندکی دلسرد شد. اما باز کوششی کرد و گفت:

- Чӣ қашанг хоҳад шуд! Ман ҳам ба ситораҳо нигоҳ хоҳам кард. Ҳамаи ситораҳо чоҳҳои об бо чархҳои зангзада хоҳанд буд. Ҳамаи ситораҳо ба ман об хоҳанд дод, ки бихӯрам...

Ман ҳеч нагуфтам.

- Чӣ бомаза хоҳад шуд! Ту понсад миллион зангӯла хоҳӣ дошт ва ман понсад миллион чашма хоҳам дошт...

Ман ҳеч нагуфтам.

Ва ӯ низ соқит шуд. Чун гирия мекард.

- Ҳамин чост. Бигузур қадаме танҳо биравам.

- چه قشنگ خواهد شد! من هم به ستاره‌ها نگاه خواهم کرد. همه ستاره‌ها چاه‌های آب با چرخ‌های زنگ‌زده خواهند بود. همه ستاره‌ها به من آب خواهند داد که بخورم...

من هیچ نگفتم.

- چه بامزه خواهد شد! تو پانصد میلیون زنگوله خواهی داشت و من پانصد میلیون چشمه خواهم داشت...

من هیچ نگفتم.

و او نیز ساکت شد. چون گریه می‌کرد.

- همین جاست. بگذار قدمی تنها بروم.

Ва нишаст, чун метарсид.

Боз гуфт:

- Медонӣ... Гули ман... Охир ман масъулаш хастам! Ва ӯ хеле заиф аст. Хеле ҳам содадил аст. Ва барои ҳифзи худаш аз озори чаҳон фақат чаҳорто хори парпарӣ дорад...

Ман нишастам, чун дигар наметавонистам худамро сари по ниғаҳ дорам.

Гуфт:

- Ҳон... Дигар тамом шуд...

Боз андаке мураддад монд. Сипас бархост. Қадаме бардошт. Ман наметавонистам такон бихӯрам.

Қуз нури зарде, ки канори қузаки (бучулак) пояш барқ зад, чизи дигаре набуд. ӯ лаҳзае беҳаракат монд. Фарёде назад. Монанди дарахте, ки фурӯ уфтад, ором бар замин уфтод. Ҳатто садое барнахост, чун рӯйи мосаҳо уфтод.

و نشست، چون می ترسید.

باز گفت:

- می دانی... گل من... آخر من مسئولش هستم! و او خیلی ضعیف است. خیلی

هم ساده دل است. و برای حفظ خودش از آزار جهان فقط چهار تا خارِ پرپری دارد...

من نشستم، چون دیگر نمی توانستم خودم را سرِ پا نگه دارم.

گفت:

- هان... دیگر تمام شد...

باز اندکی مردّد ماند. سپس برخاست. قدمی برداشت. من نمی توانستم

تکان بخورم.

جز نور زردی که کنار قوزک پایش برق زد چیز دیگری نبود. او

لحظه ای بی حرکت ماند. فریادی نزد. مانند درختی که فروافتد آرام بر زمین

افتاد. حتی صدایی برنخاست، چون روی ماسه ها افتاد.

*Монанди дарахте, ки фурӯ уфтад, ором бар замин
уфтад.*

مانند درختی که فروافتد آرام بر زمین افتاد.

Ва акнун дуруст шаш сол гузаштааст... Ханӯз ин мочароро барои касе нақл накардаам. Дӯстон, ки маро дубора دیدанд, хеле хушҳол шуданд, ки зиндаам мебинанд. Ман ғамгин будам, вале ба онҳо мегуфтам: «аз хастагӣ аст...».

Ҳоло андаке тасаллӣ ёфтаам, яъне... На комилан, вале инро медонам, ки ӯ ба сайёрааш баргаштааст, зеро ҳангоми тулӯъи офтоб, асаре аз пайкари ӯ надидам, пайкаре, ки вазни чандоне ҳам надошт... Ва ман дӯст дорам, ки шабҳо ба ситораҳо гӯш бидиҳам..., ки гӯйӣ понсад миллион зангӯлаанд.

و اکنون درست شش سال گذشته است... هنوز این ماجرا را برای کسی نقل نکرده‌ام. دوستان که مرا دوباره دیدند خیلی خوشحال شدند که زنده‌ام می‌بینند. من غمگین بودم، ولی به آن‌ها می‌گفتم: «از خستگی است...»
حالا اندکی تسلی یافته‌ام، یعنی... نه کاملاً، ولی این را می‌دانم که او به سیاره‌اش برگشته است، زیرا هنگام طلوع آفتاب، اثری از پیکر او ندیدم، پیکری که وزن چندان هم نداشت... و من دوست دارم که شب‌ها به ستاره‌ها گوش بدهم... که گویی پانصد میلیون زنگوله‌اند.

Вале чизе нигаронам мекунад: пӯзабанде, ки барои шоздакучулу кашидам, фаромӯш кардам, ки тасмае ба он васл кунам! Ва шоздакучулу харгиз натавонистааст онро ба пӯзаи гӯсфанд бубандад. Он вақт бо худ мегӯям: «дар сайёраи ӯ чӣ рух дода аст? Чӣ басо, ки гӯсфанд гулро хӯрда бошад...».

Гоҳ бо худ мегӯям: «ҳатман нахӯрдааст! Шоздакучулу ҳар шаб хубоби шишай рӯйи гулаш мегузорад ва мууроқиби гӯсфандаш ҳам ҳаст...», он вақт шод мешавад. Ва ситораҳо ҳама ором механданд.

Гоҳ бо худ мегӯям: «басо, ки як бор ғафлате аз ӯ сар бизанад ва ҳамин кофист! Шабе хубоби шишаиро фаромӯш карда бошад, ё гӯсфанд дар дили шаб бесадо аз чаъба даромада бошад...», он вақт зангӯлаҳо ҳама мубаддал ба гиря мешаванд! ...

ولی چیزی نگرانم می‌کند: پوزه‌بندی که برای شازده کوچولو کشیدم، فراموش کردم که تسمه‌ای به آن وصل کنم! و شازده کوچولو هرگز نتوانسته است آن را به پوزه گوسفند ببندد. آن وقت با خود می‌گویم: «در سیّاره او چه رخ داده است؟ چه بسا که گوسفند گل را خورده باشد...»

گاه با خود می‌گویم: «حتماً نخورده است! شازده کوچولو هر شب حباب شیشه‌ای روی گلش می‌گذارد، و مراقب گوسفندش هم هست...» آن وقت شاد می‌شوم. و ستاره‌ها همه آرام می‌خندند.

گاه با خود می‌گویم: «بسا که یک بار غفلتی از او سر بزند، و همین کافی است! شبی حباب شیشه‌ای را فراموش کرده باشد، یا گوسفند در دل شب بی‌صدا از جعبه درآمدہ باشد...» آن وقت زنگوله‌ها همه مبدل به گریه می‌شوند! ...

Ин чо муаммои бисёр бузурге ҳаст. Ҳам барои ман ва ҳам барои шумо, ки мисли ман шоздакучулуру дӯст доред. Агар дар чое, ки намедонем кучост гӯсфанде, ки намешиносем, гулуро хӯрда ё нахӯрда бошад, дигар ҳеч чизи ҷаҳон чунонки ҳаст, нахоҳад буд...

Ба осмон нигоҳ кунед. Аз худ бипурсед: «оё гӯсфанд гулро хӯрда ё нахӯрдааст?» ва бубинед, ки чӣ гуна ҳама чиз дигаргун мешавад...

Ва ҳеч қадом аз одамбузургҳо ҳаргиз нахоҳад фаҳмид, ки ин чи қадр аҳаммият дорад!

اینجا معمّای بسیار بزرگی هست. هم برای من و هم برای شما که مثل من شازده کوچولو را دوست دارید، اگر در جایی که نمی‌دانیم کجاست گوسفندی که نمی‌شناسیم گلی را خورده یا نخورده باشد دیگر هیچ چیز جهان چنان که هست نخواهد بود...

به آسمان نگاه کنید. از خود بپرسید: «آیا گوسفند گل را خورده یا نخورده است؟» و ببینید که چگونه همه چیز دگرگون می‌شود...

و هیچ کدام از آدم‌بزرگ‌ها هرگز نخواهد فهمید که این چقدر اهمیت دارد!

Ин манзара барои ман зеботарин ва ғамангезтарин манзара дар ҷаҳон аст. Ин ҳамон манзараи ду сафҳа пеш аст, вале ман онро бори дигар кашидам, то хуб ба шумо нишон бидихам. Ҳамин ҷо буд, ки шоздакучулу бар рӯи Замин пайдо ва нопадид шуд.

Ба ин манзара бодикқат нигоҳ кунед, то мутмаин шавед, ки агар рӯзе ба Африқо ва ба Сахро сафар кардед, метавонед онро бишиносед. Ва агар воқеан гузаратон ба он ҷо уфтод, хоҳиш мекунам, шитоб накунед, лаҳзае чанд, дуруст зери он ситора биистед! Он вақт агар кӯдаке ба сӯи шумо омад, агар хандид, агар мӯҳои тилоӣ дошт, агар ба суолҳои шумо ҷавоб надод, лобуд ҳадс хоҳед зад, ки ӯ кист. Он вақт муҳаббат кунед ва нагузоредед, ки ман ин ҳама ғамгин бимонам. Зуд бароям бинависед, ки ӯ баргаштааст...

این منظره برای من زیباترین و غم‌انگیزترین منظره در جهان است. این همان منظرهٔ دو صفحه پیش است، ولی من آن را بار دیگر کشیدم تا خوب به شما نشان بدهم. همین‌جا بود که شازده کوچولو بر روی زمین پیدا و ناپیدا شد.

به این منظره با دقت نگاه کنید تا مطمئن شوید که اگر روزی به افریقا و به صحرا سفر کردید می‌توانید آن را بشناسید. و اگر واقعاً گذارتان به آنجا افتاد، خواهش می‌کنم شتاب نکنید، لحظه‌ای چند، درست زیر آن ستاره، بایستید! آن وقت اگر کودکی به سوی شما آمد، اگر خندید، اگر موهای طلایی داشت، اگر به سؤال‌های شما جواب نداد، لابد حدس خواهید زد که او کیست. آن وقت محبت کنید و نگذارید که من این‌همه غمگین بمانم. زود برایم بنویسید که او برگشته است...